स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

Local Disaster and Climate Resilience Plan (LDCRP)

२०८०/८१ देखि २०८४/२०८५ सम्म

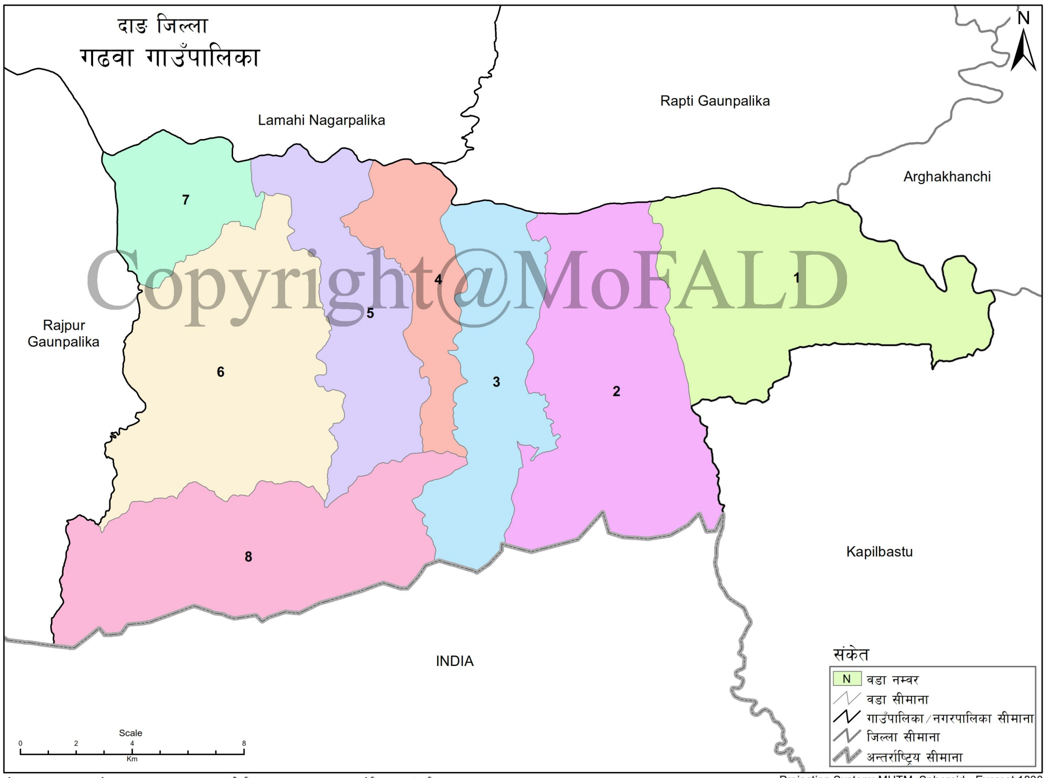

Copyright@MoFALD

स्रोतः स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५००० /१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्नेः गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC, 2016

गढवा गाउँपालिका

गढवा,दाङ, लुम्बिनी प्रदेश,नेपाल

सहयोग

unicef

अध्यक्षको भनाइ

नेपाल वहुप्रकोपयुक्त देश भएकाले यहा भुकम्प,वाढी , पहिरो ,चट्याङ, असिनाआगलागी ,महामारी आदी प्रकोपहरु र जलवायु परिवर्तनको असर ले ठुलो क्षति पुऱ्याउदै आएको छ । दाङ जिल्लाको गढवा गाउँपालिका पनि वहु प्रकोप को जोखिमयुक्त गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाका वडाहरुमा गरिएको नक्साङ्कन का आधारमा गाउँपालिकामा भूकम्प वाहेक बाढी,आगलागी,हावाहुरी,महामारी,सर्पदंश,तुसारो(पाला),बन्यजन्तु,पहिरो, दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुब्नेर रुखबाट लड्ने) ,रोगकिरा,असिना,चट्याङ,खडेरी लगायत १४ वटा प्रकोप पहिचान गरीएका छन । यी प्रकोपहरु वाट सिर्जित विपदले वर्षेनी जनधनको क्षति गर्ने गरेको छ । यसका अलावा विपदका घटनाले महिला,वालवालिका,अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,वृद्धवृद्धा तथा विपन्न वर्गलाइ अझ वढि प्रभावित गरेको छ ।

यसै कुरालाइ मध्यनजर गरी गाउँपलिकाले विपद जोखिमलाइ न्युनीकरण गर्न यो *"स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना" तयार गरिएको छ ।* यो योजना तयार गर्दा स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४,विपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४,संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७४ ले निर्दिष्ट गरेका विधि तथा प्रक्रिया लाइ अवलम्वन गरिएको छ । यसका अतिरिक्त योजना तयारीको क्रममा गाउँपालिकाका ८ वटै वडामा सूचना संकलन तथा वडागत जोखिम नक्साङ्कन गरी प्राप्त सुचनाको आधारमा पार्श्वचित्रको तयार गरिएको थियो । जोखिम पार्श्वचित्रको आधारमा जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवाला विच छलफल गरी विपद जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापनका क्रियाकलाप निर्धारण गरी मस्यौदा निर्माण र योजनालाइ अन्तिम रुप दिइएको थियो । आशा छ यो योजनामा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन वाट गाउँपालिकामा विपदवाट हुने क्षति न्युनिकरण भइ विपद उत्थानशिल गाउँपालिका निर्माण मा सहयोग पुग्ने छ ।

योजनामा उल्लेख गरिएका योजना तथा क्रियाकलापहरुलाइ गाउँपालिकाको आवधिक तथा वार्षिक योजनमा समावेश गरी वजेट विनियोजन सहित प्राथमिकताका साथ कार्यान्यन गरिने छ । साथै थप सहयोगका लागी संघ,प्रदेश सरकार तथा अन्य निकायसंग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

अन्तमा योजना निर्माणमा उल्लेख योगदान गर्नुहुने गाउपालिका उपाध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरु,वडाध्यक्ष लगायत सम्पुर्ण जनप्रतिधिहरु, नगरपालिकाका कर्मचारीहरु,सुरक्षा निकायलगायत सम्पुर्ण लाइ धन्यवाद दिन चाहन्छु । यी योजना तयार गर्न प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने परामर्शदाता श्री विकिरण गौतम तथा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने युनिसेफ नेपाललाइ पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु

यमनारायण शर्मा पोखेल

गाउँपालिका अध्यक्ष तथा अध्यक्ष स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति

गढवा गाउँपालिका गढवा, दाङ्

खण्ड क : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

योजनाको नाम : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना **Local Disaster and Climate Resilience Plan (LDCRP)**

तयार गरिएको वर्ष : २०८०

योजनाको अवधि : २०८०/०८१ देखि २०८४/२०८५ सम्म

तयार गर्ने : गढवा गाउँपालिका दाङ्

सहयोग : युनिसेफ नेपाल

विषय सूची

परिच्छेद १ : गाउँपालिकाको परिचय

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि
१.२ भौगोलिक अवस्था
१.३ भौगोलिक सीमाना
१.४ भू-उपयोगको अवस्था
१.५ जलवायुको अवस्था
१.६ प्राकृतिक स्रोत साधन
१.७ पेसा तथा रोजगारीको अवस्था
१.८ यातायात तथा सञ्चारको अवस्था
१.९ जनसङ्ख्याको विवरण
१.१० अपाङगताका आधारमा जनसंख्या

परिच्छेद २ : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको परिचय

२.१ पृष्ठभुमी
२.२ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व
२.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया विधि
२.४ योजनाको सिमा
२.५ योजना कार्यान्वयन रणनीति

परिच्छेद - ३ : प्रकोप, संङ्कटासन्नता, सम्मुखता र क्षमता विश्लेषण (जोखिम विश्लेषण)

३.१ प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण
३.२ जोखिम नक्साङ्कन
३.३ विपदको ऐतिहासिक समय रेखा
३.४ वडाको संकटासन्न विश्लेषण
३.५ पात्रोहरु (प्रकोपपात्रो, मौसम पात्रो र वाली र पात्रो)
३.६ प्रकोपको कारण र असर विश्लेषण
३.७ संस्थागत विश्लेषण रोटी चित्र (भेन डायग्राम)
३.८ संस्थागत विश्लेषण
३.९ श्रोत सामाग्रीको विश्लेषण
३.१० परम्परागत ज्ञान र सीप विश्लेषण
३.११ जलवायू परिवर्तनको प्रभाव विश्लेषण
३.१२ जिविकोपार्जन विश्लेषण
३.१३ प्रकोप जोखिमविश्लेषण
३.१३.१ भूकम्पको जोखिमविश्लेषण
३.१३.२ वाढीको जोखिम विश्लेषण
३.१३.३ आगलागीको जोखिमविश्लेषण

३.१३.४ हावाहुरी को जोखिमविश्लेषण
३.१३.५ महामारीको जोखिम विश्लेषण
३.१३.६ तुसारो (पाला)को जोखिम विश्लेषण
३.१३.७ सर्पदंश को जोखिम विश्लेषण
३.१३.८ वन्यजन्तुको जोखिम विश्लेषण
३.१३.९ पहिरोको जोखिमविश्लेषण
३.१३.१० सडक दुर्घटना तथा नदीमा डुव्ने तथा रुखवाट लड्ने को जोखिमविश्लेषण
३.१३.११ रोग किरा
३.१३.१२ असिना को जोखिम विश्लेषण
३.१३.१३ चट्याङ को जोखिमविश्लेषण
३.१३.१४ खडेरी को जोखिमविश्लेषण
३.१५ बालबालिका र विपद जोखिम
३.१६ गाउँपालिकाको मूख्य प्रकोप र जोखिम वस्ति हरु

परिच्छेद ४ : दिर्घकालिन सोंच, लक्ष्य, उद्देश्य, तथा रणनीति

४.१ दिर्घकालिन सोंच
४.२ परिकल्पना
४.३ ध्येय
४.४ लक्ष्य
४.५ उद्देश्य
४.६ रणनीति
४.७ कार्यान्वयन कार्यनीति
४.८ स्थानीयविपद् तथाजलवायु उत्थानशीलकार्यक्रमहरु (क्रियाकलापहरू)
४.८.१ नीतिगत, जनचेतनातथा समुदायको क्षमताअभिवृद्धि सम्वन्धि क्रियाकलापहरु
४.८.२ जोखिमन्यूनीकरण : रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनकाकार्यहरु
४.८.२.१ भुकम्पको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.२ बाढीको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.३ आगलागीको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.४ हावहुरीको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.५ महामारीको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.६ सर्पदंशको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.७ तुसारो को जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.८ वन्यजन्तुको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.९ पहिरोको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमाः
४.८.२.१० दुर्घटना(सडक,रुखवाट लड्ने,पानीमा डुव्नेको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमाः
४.८.२.११ वालिनालीमा किराको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.१२ असीनाको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.१३ चट्याङको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा
४.८.२.१४ खडेरीको जोखिम न्यूनिकरण सन्दर्भमा

४.८.२.१५ जलवायु परिवर्तन तथा अनुकुलनका कार्यहरु
४.९.३ आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्री आंकलन

परिच्छेद ५ : लागत अनुमान तथा श्रोत ब्यवस्थापन,समन्वय,अनुगमन,समिक्षा :

५.१ लागत अनुमान
५.२ समन्वय र सहकार्य
५.३ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण
५.४ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन,अद्यावधिक र सिकाइ

तालिका सुची

तालिका १ : गाउँपालिकाको वडागत क्षेत्रफल विवरण
तालिका २ : भुउपयोगको विवरण
तालिका ३ : वडागत जनसंख्या विवरण
तालिका ४ : गाउँपालिकामा अपाङ्गताको विवरण
तालिका ५ : प्रकोप स्तरिकरण
तालिका ६ : वडाहररुमा गरिएको प्रकोप अनुसारको कुल अंक
तालिका ७ : विपदको ऐतिहासिक समय रेखा ९ज्ष्कतयचष्अबी त्क्ष्भ ीष्लभ०
तालिका ८ : वडा अनुसार संकटासन्नता स्तरिकरण
तालिका ९ : प्रकोप पात्रो
तालिका १० : मौषम पात्रो
तालिका ११ : वाली पात्रो
तालिका १२ : प्रकोपको कारण र असर विश्लेषण
तालिका १३ : संस्थागत विवरण
तालिका १४ : श्रोत सामाग्री
तालिका १५ : जोखिम न्यूनीकरणकालागि गरिएका स्थानिय प्रयासहरु
तालिका १६ : जलवायू परिवर्तनेल गर्दा ल्याएका प्रभावहरु
तालिका १७ : जिविकोपार्जन सिपहरु
तालिका १८ : बालबालिकाबाट गरिएको प्रकोप स्तरिकण
तालिका १९ : गाउँपालिकाको मूख्य प्रकोप र जोखिम वस्ति हरु
तालिका २० : प्रतिकार्यकालागी आवस्यक सामाग्री

अनुसुचीहरु

अनुसुची १ : जोखिम नक्साङकन
अनुसुची २ : बालबालिकाले तयार गरेको जोखिम नक्सा
अनुसूची ३ : प्रकोपको आधारमा वडागत जोखिमको सुचना संकलन
अनुसुची ४ : स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति
अनुसुची ५ : निकायगत स्रोत सामाग्री

परिच्छेद १ : गाउँपालिकाको परिचय

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि :

विक्रम संवत् २०२२ साल अगाडि यस गाउँपालिकामा रहका मौजाहरूमा थारु (चौधरी) र अहिर (यादव) जातिको वसोवास रहको थियो । यहाँ वसोवास गर्ने क्रममा यस ठाउँमा ठूलठूला पानी जम्ने ठाउँ भएकोले पशुपालन गर्ने यादवहरूले आफ्नो भाषामा गहिरो र खाल्डाखुल्डी जम्ने ठाउँलाई 'गडाहा' भन्ने गर्थे, यस ठाउँलाई 'गडाहा' 'गडाहा' भन्दा भन्दै अपभ्रंश भएर पछि 'गढवा' भन्न थालिएको हो भन्ने जनश्रुति पाइन्छ । त्यस्तै एक अर्को भनाईअनुसार पहिला अन्य गाउँमा रहेका ईनार कुवाको पानी बाक्लो हुने गर्थ्यो बाक्लो पानीलाई थारु भाषामा "गाहार पानी" भन्ने गरिन्छ । यहाँको पानीलाई 'गाहार' पानी भन्दा भन्दै अप्रभंश हुन गई पछि गएर यस ठाउँको नाम नै "गढवा" रहन गएको हो र पछि यसैबाट गढवा नाम रहन गएको कुरामा स्थानीय बासिन्दाहरूको विश्वास रहेको छ । वि.सं. २०२१ सालपुर्व यस गढवा गाउँपालिकामा थारु र यादव जातिको मौजा रहेको उनीहरूले मात्र वसोवास गर्दै आएकोमा वि.सं २०२१ सालमा भूमिसुधार ऐन लागु भएपछि यस ठाउँमा अन्य जातजातिका मानिसहरूको आगमन भएको कुरा स्थानीय बासीन्दाहरूको दावी पाइन्छ । वि.सं २०३६ सालको जनमतसंग्रह पछि दाङ जिल्लाको केही गाउँ पञ्चायतको पुनरावलोकन गरिएको र साविक वडा नं ९ बनाइएको कुरा स्थानीय बुढापाकाहरूले भन्छन् तर यस सम्बन्धमा कुनै लिखित दस्तावेज भने पाईएको छैन । वि.सं २००६ साल अगाडि औपचारिक रूपमा स्थानीयस्तरमा लेखपढको व्यवस्था नभएकोले हुनेखाने व्यक्तिहरूले मात्र भारतको बनारस, गोरखपुर, वलरामपुर, तुलसीपुरमा आफ्ना बालबालिकालाई पढ्न पठाउने गर्दथे । वि.सं. २००६ सालमा भरतपुर पद्मोदय पब्लिक हाईस्कूल २०१६ सालमा गोवरडिहा सरस्वती हाईस्कूल र २०१७ साल गढवा जनता उ.मा.वि. स्थापना भएपछि स्थानीयस्तरमा नै पढ्ने लेख्ने व्यवस्था भएको थियो । गढवा गाउँपालिका साविकका गा.वि.सहरूगढवा, कोइलावास, गँगापरस्पुर र गोवरडिहा मिलेर बनेको हो। यस गाउँपालिकाले ३५८.५७ वर्ग कि.मी क्षेत्रफल ओगटेको छ । २०७८ को जनगणनाअनुसार यस गाउँपालिकाको जनसंख्या ४५,८९८ रहेको छ जसमध्ये महिलाको जनसंख्या २३५९० (५१.४ प्रतिशत)र पुरुषको जनसंख्या २२३०८ (४८.६ प्रतिशत) रहेको छ । पारिवारिक आम्दानीमा कृषि व्यवसायको सबैभन्दा ठुलो हिस्सा रहेको छ र स्थानीय बासिन्दाको आम्दानीको मुख्य श्रोतहरूमा व्यापार, व्यवसाय, नोकरी, साना तथा मझौला उद्योगहरू र विकल्पको रूपमा वैदेशिक रोजगारी पनि एक हो । स्थानीय जनशक्ति मजदुरी तथा अध्ययनका लागि विदेशिने क्रम बढिरहेको छ । यस गाउँपालिकामा आधारभूतदेखि क्याम्पस तहसम्म शिक्षा प्रदान गर्ने शैक्षिक संस्थाहरूरहेका छन् । गुणस्तरीय र प्राविधिक उच्च शिक्षाको लागि यस गाउँपालिकाका शैक्षिक संस्थाहरूमा स्थानीय विद्यार्थीका अलावा अन्य छिमेकी गाउँपालिकाबाट समेत आउने गरेका छन् । योजनाबद्ध विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा कठिनाई तथा आवश्यक आर्थिक व्यवस्थापनमा कठिनाई हुनुले यस गाउँपालिका क्षेत्रको अपेक्षित विकास हुन सकिरहेको देखिँदैन । विभिन्न समुदाय, जातजातिका मानिसको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा विभिन्न चाडपर्व मनाउने गरिन्छ । दशैं, तिहार, माघी, होली, महाशिवरात्री, रामनवमी, कृष्णजन्माष्टमी, बकरइद, आईतबारी, बुद्धजयन्ती आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वको रूपमा रहेको पाईन्छ ।

तालिका : १ गाउँपालिकाको वडागत क्षेत्रफल विवरण

वडा नं.	साविक गा.वि.स	साविक वडा	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.
१	गोवरडिहा	१,२,३	५८.४१
२	गोवरडिहा	४,५,६	६४.४८

३	गोवरडिहा	७,८,९	३७.५९
४	गंगापरस्पुर	१,२,३,५	२१
५	गंगापरस्पुर	४,६,७,८,९	३५.७४
६	गढवा	१,२,३,४,५	६४.०१
७	गढवा	६,७,८,९	२०.३३
८	कोइलावास	१-९	५७.०१
	जम्मा		**३५८.५७**

श्रोत :संघियमामला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय

१.२ भौगोलिक अवस्था :

यो गाउँपालिको नेपालको लुम्विनी प्रदेश अन्तरगत दाङ् जिल्लामा पर्दछ । गढवा गाउँपालिका विश्व मानचित्रमा ८२० २८'०" देखि ८२०४८५०" पूर्वी देशान्तर र २७०४१'५०"देखि २७० ५०'२०"उत्तरी अक्षांशसम्म फैलिएर रहेको रहेको छ । यो गाउँपालिका समुद्री सतहबाट १९५ मिटरदेखि ८८५ मिटरसम्मको उचाइमा रहको छ । यो गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ३५८.५७ वर्ग किलोमिटर रहेको छ भने जनघनत्व १२८ प्रति वर्गकिलोमिटर रहेको छ ।

१.३ भौगोलिक सीमाना :

यस गाउँपालिकाको पूर्वमा अर्घाखाँची र कपिलवस्तु जिल्ला, पश्चिममा राजपुर गाउँपालिका, उत्तरमा लमही नगरपालिका र राप्ती गाउँपालिका तथा दक्षिणमा भारतको उत्तर प्रदेश रहेका छन्

१.४ भू-उपयोगको अवस्था :

दाङ जिल्लाको दक्षिणि क्षेत्रमा पर्ने यो गाउँपालिकाको भू-क्षेत्र विवधतायुक्त छ । यस गाउँपालिकामा झन्डै ५२.०२ व.किमि. (१४.५०प्रतिशत)खेति योग्य जमिन रहेको छ भने वन क्षेत्र २३४.०३ ब.कि.मि.(६५.२७० प्रतिशत), झाडी ३४.०९ ब.कि.मी.(९.७३३प्रतिशत),चरनक्षेत्र १०.३२ व.कि.मी.(२.८८प्रतिशत) र खोला,नदी,पोखरी ,पहाड २.६१ ब.कि.मी.(०.७३ प्रतिशत) रहेको छ । यस गाउँपालिकाले भु उपयोगको निती निमार्ण गरि अगाडी बढ्न सके विकासमा फड्को मार्ने सम्भावना प्रसस्तै छ ।

गाउँपालिकाको भूउपयोगको अवस्थो यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका २ : भुउपयोगको विवरण

क.स.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
१	खेतियोग्य जमिन	५२.०२	१४.५०
२	बनजंगल	२३४.०३	६५.२७०
३	झाडी	३४.०९	९.७३३
४	चरन क्षेत्र	१०.३२	२.८८
४	खोला,नदी,पोखरी ,पहाड	२.६१	०.७३
जम्मा		**२५८.५७**	१००

स्रोत : गढवा गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५

१.५ जलवायुको अवस्था :

जलवायुको हिसाबले गढवा गाउँपालिकामा उष्ण तथा समशितोष्ण प्रकारको हावापानी रहको छ । प्रदेशीय हावापानी पाईयता पनि बाह्रै महिना एकैनासको हावापानी छैन । चैत्र महिनादेखि आश्विनको सुरुसम्म गर्मी हुन्छ । आश्विन, कार्तिक र फागुनमा यहाँको हावापानी समशितोष्ण हुन्छ भने मंसिर, पौष र माघमा निकैजाडोहन्छ । जेष्ठकोअन्त्यदेखि आश्विनकोसुरुसम्म मनसुनी वायुका कारण प्रशस्त वर्षा हुने गर्छ । गर्मीयाममा यहाँको ताफक्रम अधिकतम ३४.९ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्छ भने हिउँदमा न्युनतम ४.८ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्न जान्छ ।

१.६ प्राकृतिक स्रोत साधन :

गाउँपालिकाका वडाहरूमा फैलिएर रहेका थुप्रै नदीनाला, खोलाहरू, तालतलैयाहरू र पोखरीहरूले विभिन्न किसिमका जलचरहरू र पंछीहरूलाई सुरक्षित बासस्थानको रूपमा आश्रय दिइरहेको पाइन्छ । साथै यस्ता नदीनाला, खोलाहरू र तालतलैयाहरूबाट पशुहरूले पानी पिउने र किसानहरूले समेत आंशिकरूपमा सिंचाईको लागि पानीको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा रहेको राप्ती नदी, रङसिङ, बौराहा,सुपैला,कपलो,भुल्के, बुके ,हडैया,दङ्गली,भालुदुन्द्रे,जर्नेल, सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे, कक्रहवा, चुरेहार,गुरुङ, मुसीनाका,कोइलाबास लगायतका खोलानालाहरु रहेका छन । खोलानालाहरुले यस क्षेत्रको सिंचाई तथा आवस्यक पिउने तथा अन्य प्रयोजन को पानीको आवस्यकतालाइ पुर्ति गरेका छन भने खोलामा बाढी आउदा विपद्को जोखिम पनि हुने गरेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा भौरी ताल रहेको छ । गाउँपालिकामा .... हेक्टर जमिन वनजंगलले ढाकेको छ । यसले .....घरधुरीको घांसपात तथा दाउराको आपुर्तिमा सहयोग पुगेको छ । बन क्षेत्र फडानी हुदै गएकाले वन्यजन्तुबाट अन्नवालीको नष्ट र मानिस माथि आक्रमण हुने गरेको छ भने वन क्षेत्रमा आगलागीको जोखिम पनि उत्तिकै रहेको छ ।

गाउँपालिकाको सिमा क्षेत्र भित्र रहेर वग्ने राप्ती नदी, ठुला तथा साना, खोलानाला र खहरेहरुमा वर्षातको समयमा आउने बाढीले खोला नालाको नजीकमा रहेका संकटासन्न वस्तीहरु तथा जमिन कटान भइ प्रत्येक वर्ष क्षति हुने गरेको छ ।

१.७ पेसा तथा रोजगारीको अवस्था :

गाउँपालिका वासिन्दाहरुको मुख्य पेसा कृषि तथा पशुपालन हो । यसका अतिरिक्त वैदेशिक रोजगार, जागिर, व्यापार आदि रहेको छ । यहाँका किसानहरुले अन्न, तरकारी ,दलहन तथा मासु, दुध, दही, अण्डाको आदिका लागि गाइगोरु, भैंसी, बङ्गुर, माछा,बाख्रा, कुखरा आदि पशुपंक्षि पालन गरिन्छ तर कृषि तथा पशुपालन पेशा अझै पुर्ण व्यावसायीक हुन सकिरहेको छैन ।

१.८ यातायात तथा सञ्चारको अवस्था :

गाउँपालिकाको सडक यातायात को स्थिति हेर्दा हुलाकि लोकमार्ग र लमही कोइलाबास सडक पक्कि रहेको छ । यसका साथै गाउपालिकामा स्थानिय सडकहरु पनि रहेका छन । यस गाउँपालिकामा यातायातकाविभिन्न साधनहरूको उपयोग भएको देखिन्छ । गाउँपालिकामा,ट्रक टेक्टर, जिप , मोटरसाइकल,अटो रिक्सा, वसहरु को समेत उपयोग गरिएको देखिन्छ ।

१.९ जनसङ्ख्याको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाको कूल घरपरिवार ९९६४ र जनसंख्या ४५८९८ रहेको छ । गाउँपालिकामा महिलाको जनसंख्या २३५९० अर्थात ५१.४० प्रतिशत र पुरुषको संख्या २२३०८ अर्थात ४८.६० प्रतिशत रहेको छ । वडाअनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. १ मा ७५६१ रहेको छ भने सबै भन्दा कम वडा नं. ८ मा ८५० रहेको देखिन्छ । विवरण अनुसार औषत घरपरिवारको आकार ४.६१ रहेको छ । त्यसैगरी यस गाउँपालिकामा जनघनत्व १२८ र लैगींक अनुपात ९४.५७ रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका ३ : वडागत जनसंख्या विवरण

वडा नं	घरधुरी	महिला	पुरुष	जम्मा जनसंख्या	औषत परिवारको आकार	जनघनत्व	लैंगीक अनुपात
१	१६८८	३९४२	३६१९	७५६१	४.४८	१२९.४५	९१.८१
२	११६९	२८४२	२७५४	५५९६	४.७९	८६.७९	९६.९०
३	११३५	२६१०	२४३९	५०४९	४.४५	१३४.३२	९३.४५
४	१२६५	३०१२	२९७१	५९८३	४.७३	२८४.९०	९८.६४
५	१४८२	३५२७	३३७४	६९०१	४.६६	१९३.०९	९५.६६
६	१७१४	४०२८	३८१९	७८४७	४.५८	१२२.५९	९४.८१
७	१३२०	३१८६	२९२५	६१११	४.६३	३००.५९	९१.८१
८	१९१	४४३	४०७	८५०	४.४५	१४.९१	९१.८७
जम्मा	९९६४	२३५९०	२२३०८	४५८९८	४.६१	१२८	९४.५७

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.१० अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या :

यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्याको १.०५% अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु रहेका छन् । गाउँपालिकामा श्रवण दृष्टिविहनि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्या धेरै रहेको छ । शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्या ०.११ % रहेको अर्थात ४९ जना रहेको छ । यस्तै दृष्टिसम्वन्धि अपाङ्गता % अर्थात ४० जना , सुनाइ सम्वन्धि अपाङ्गता ०.०७ % अर्थात ३३ जना र श्रवण दृष्टिविहन ०.७८% अर्थात जना रहेका छन् ।

तालिका ४ : गाउँपालिकामा अपाङ्गताको विवरण

बडानं.	शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टिसम्वन्धि अपाङ्गता	सुनाइ सम्वन्धि अपाङ्गता	श्रवण दृष्टिविहन
१	१०	९	४	६१
२	८	५	६	४९
३	२	५	६	२३
४	१	१	९	४६
५	७	५	२	११२
६	७	५	२	२३
७	७	५	२	२८
८	७	५	२	१६
जम्मा	४९	४०	३३	३५८
प्रतिशत	०.११	०.०९	०.०७	०.७८

श्रोत: गाउँपालिकाको डिजिटल वस्तुगत विवरण

परिच्छेद २ : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको परिचय

२.१ पृष्ठभुमी :

नेपाल भुकम्पिय जोखिममा विश्वमा ११ औ स्थानमा पर्दछ भने जलवायु परिवर्तन को हिसावले चौथो स्थानमा पर्दछ । त्यसैगरि पानि जन्य प्रकोपको दृष्टिले ३० औ स्थानमा पर्दछ । यस अर्थमा नेपाल विपद को उच्च जोखिम भित्र पर्ने मुलुक हो । जलवायू परिवर्तन,कमजोर भुवनौट, अव्यवस्थित वसोवास, विकास निर्माणमा विपदको जोखिम पक्ष लाइ ख्याल नगर्दा प्रकोपका घटना बढदो अवस्थामा त रहेका छन नै यसले गर्ने मानविय तथा भौतिक क्षति पनि बढदो अवस्था रहेको छ । विभिन्न अनुसंधान र अध्ययन का अनुसार नेपालको कुल जनसंख्या को झण्डै ८० प्रतिशत जनसंख्या विपद्को जोखिममा रहेका छन । पछिल्लो समयमा कोभिड १९ को विश्वव्यापी महामारी को प्रकोप पनि कुनै न कुनै रुपमा रहेको छ । यसरि नेपालको जनसंख्याको ठूलो हिस्सा विपद जोखिममा पर्दछन ।
दाङ जिल्ला पनि विपद् जोखिमको दृष्टिले जोखिमयुक्त जिल्ला हो । भौगोलिक हिसावले चुरे को कमजोर कमजोर तथा भु बनोटका कारण बाढी जस्ता प्रकोपबाट बर्षेनी ठुलो धनजनको क्षति गरेको छ । गढवा गाउँपालिका पनि विपद् जोखिमको हिसावले जोखिमपूर्ण स्थानमा पर्दछ ।

नेपालको लुम्विनी प्रदेश अर्न्तगत को दाड जिल्लामा अवस्थित यस गाउँरपालिका, नेपालकै एक सुन्दर तथा विविध साँस्कृतिक विविधता भएको गाउँपालिका हो । नेपालको लुम्वनी प्रदेशको दक्षिण पश्चिम भागमा अवस्थित रहेको यो गाउँपालिका दाङ जिल्लाको दक्षिण क्षेत्रमा अवस्थित रहेको छ । यो गाउँपालिकामा जम्मा ८ वटा वडा रहेका छन ।

यो गाउँपालिका विश्व मानचित्रमा ८२० २८’०” देखि ८२०४८५०” पूर्वी देशान्तर र २७०४१’५०”देखि २७० ५०’२०”उत्तरी अक्षांशसम्म फैलिएर रहेको रहेको छ । समुन्द्र सतहबाट १९५ मिटर देखि ८८५ मिटर सम्मको उचाईमा रहेको यस र क्षेत्र धरातलिय वनौटका स्वरुले पहाडी र वेसी क्षेत्रमा रहेकोछ । चुरे पहाडी श्रृंखलाका ले घेरेको राप्ती उपत्यकामा गो गाउँपालिका रहेको छ । गाउँपालिकामा जलवायू समसितोष्ण तथा उष्ण प्रकारको छ । यस गाउंपालिकामा मंसिर, पुष र माघमा जाडो हुन्छ । यहा असारको पहिलो हप्ता वाट भदौ अन्तिम साता सम्म मनसुनी वायूका कारण वर्षा हुने गरेको छ ।

गढवा गाउँपालिका वहु प्रकोप प्रभावित गाउँपालिका पनि हो । गाउँपालिकाभित्र भएर राप्ती नदी तथा ठुला साना खहरे खोलानालाहरु रहेका छन । नदी खोलाको नजीक संकटासन्न अवस्था, अव्यवस्थित वसोवास र भौतिक संरचनाले गर्दा वर्षातको समयमा बाढीले विपद्को अवस्था सृजना गर्ने गरेको छ । खोला नजिक संकटासन्न अवस्थामा रहेका वस्तीहरुको कारणले गर्दा पनि वर्षेनी विपद्को अवस्था सृजना भै धनजनको क्षति हुने गरेको छ । यहा वाढी को प्रकोप का साथै आगलागी,हावाहुरी,महामारी,सर्पदंश,तुसारो(पाला),बन्यजन्तु,पहिरो, दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुब्नेर रुखबाट लड्ने) ,रोगकिरा,असिना,चट्याङ,खडेरी ले धनजनको क्षति हुने गरेको छ । ८वटै वडामा गरिएको छलफलका आधारमा गाउपालिकामा जम्मा १४ वटा प्रकोपहरु पहिचान गरीएको छ । गाउँपालिकाको लागि भूकम्प पछि दोश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा बाढी रहेको छ । भूकम्प नेपालकोलागि पहिलो प्रकोप भएको कारण यस गाउँपालिकामा पनि पहिलो प्रकोपको रुपमा राखिएको छ ।

२.२ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :

नेपाल बाढी, पहिरो, खडेरी, असीना,महामारी, आगलागी,हिमपात, शीतलहर र हिमताल विस्फोट, हिमपहिरो तथा विनाशकारी भू-कम्पको वहुप्रकोप जोखिम भएको मूलुक पनि हो । जलवायु परिवतर्नका कारण पर्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष प्रभाव नेपालमा पनि खासगरी जीविकोपार्जन, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा, जलवायु उत्पन्न प्रकोप, मानव स्वास्थ्य र ग्रामीण बसोबास तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा

देखा पर्न थाली सकेको छ । जलवायु परिवर्तन संगै प्रकोप तथा विपद्का घटनाहरु बढी मात्रामा दोहोरिइ रहेका छन् । यसको असरबाट विशेषगरी गरीब, विपन्न, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरु, साधन स्रोत मा कम पहूँच भएका घरधुरी का साथै प्राकृतिक स्रोत मा आश्रित समुदायहरु बढी प्रभावित हुन्छन् भन्ने तथ्य विभिन्न अध्ययनहरुले प्रष्ट पारिसकेका छन् । नेपालमा प्रत्येक वर्ष विभिन्न प्रकोपबाट वर्षेनी हजारौ मानिसहरुको मृत्यु हुने गरेको, हजारौ मानिसहरु घाइते हुने गरेको र अरवौको आर्थिक क्षति हुने गरेको गृह मन्त्रालयको तथ्यांक अनुसार पाइन्छ । यसै कुरालाइ मध्यनजर गर्दै नेपालको संविधान तथा नेपाल सरकारले विपद् जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन ऐन, राष्ट्रिय अनुकूलन योजना, स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा स्थानीय तहले विपद तथा जलवायू परिवर्तन अनुकूलन सम्वन्धि गर्नुपर्ने प्रावधानहरुका साथै राष्ट्रिय रणनीतिक योजना २०१८ - २०३० तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । स्थानिय सरकार संचालन ऐनमा स्थानीय तहले विपद र जलवायू जोखिम न्यूनीकरण सम्वन्धि योजना बनाउनु पर्ने स्पष्ट प्रावधान उल्लेख गरिएको छ । तसर्थ स्थानिय तहले विपद्को जोखिमलाई स्थानिय तहमै न्यूनीकरण गर्ने, विपद जोखिम न्युनीकरण का लागी पुर्व तयारी गर्ने, विपदका का घटना भएमा प्रतिकार्य गर्ने र क्षति भएका संरचनाहरुको पुर्नस्थापना र पुननिर्माण गर्ने कार्यहरु गर्नु पर्दछ । यी कार्यहरु गर्न यस योजनाको आवस्यकता र महत्व छ । यस योजनाले विपद्को जोखिम न्युनिकरण गरी उत्थानशील समुदाय निर्माण गर्न महत्वपुर्ण योगदान पुऱ्याउदछ । यसका अतिरिक्त यस योजनाको आवस्यकता र महत्व लाइ निम्न वमोजिम उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- प्रकोप पहिचान र विश्लेषण मा समुदायको सहभागीता रहने
- समुदाय द्वारा प्रकोपहरुको स्तर निर्धारण गर्ने
- गाउँपालिका तथा वडास्तरमा विपद जोखिम न्युनकिरण र वयवस्थापनमा संस्थागत संरचना तयार हुने ।
- गाउँपालिकामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा हुने ।
- गाउँपालिका स्तरिय विपद पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण हुने
- विपद जोखिम न्युनीकरण कोष स्थापना हुने
- विपद्को जोखिम कम गर्न समुदायलाई सकृय वनाउन वातावरण तयार गर्ने
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्ने
- यस योजनाले विपद्को समयमा हुने मानवीय सहयोगलाई र्को सुनिश्चितता गर्ने
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्ने
- स्रोत र साधनको सही सदुपयोग गरी समुदायलाई प्रकोपको जोखिम वाट जोगाउने
- समन्वय र सहकार्यको माध्यम वाट श्रोत परिचालन र जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापन हुने

२.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया विधि :

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गर्दा "स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४" ले उल्लेख गरेका कुराहरुलाइ मध्यनजर गर्दै गाउँपालिका र वडाका प्रभावित तथा सङ्कटासन्न समुदायको प्रत्यक्ष र समावेशीयुक्त सहभागिता सुनिश्चित हुने गरी समावेशी,सहभागितामूलक प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिएका छन् जुन यस प्रकार छ ।

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा प्रक्रिया

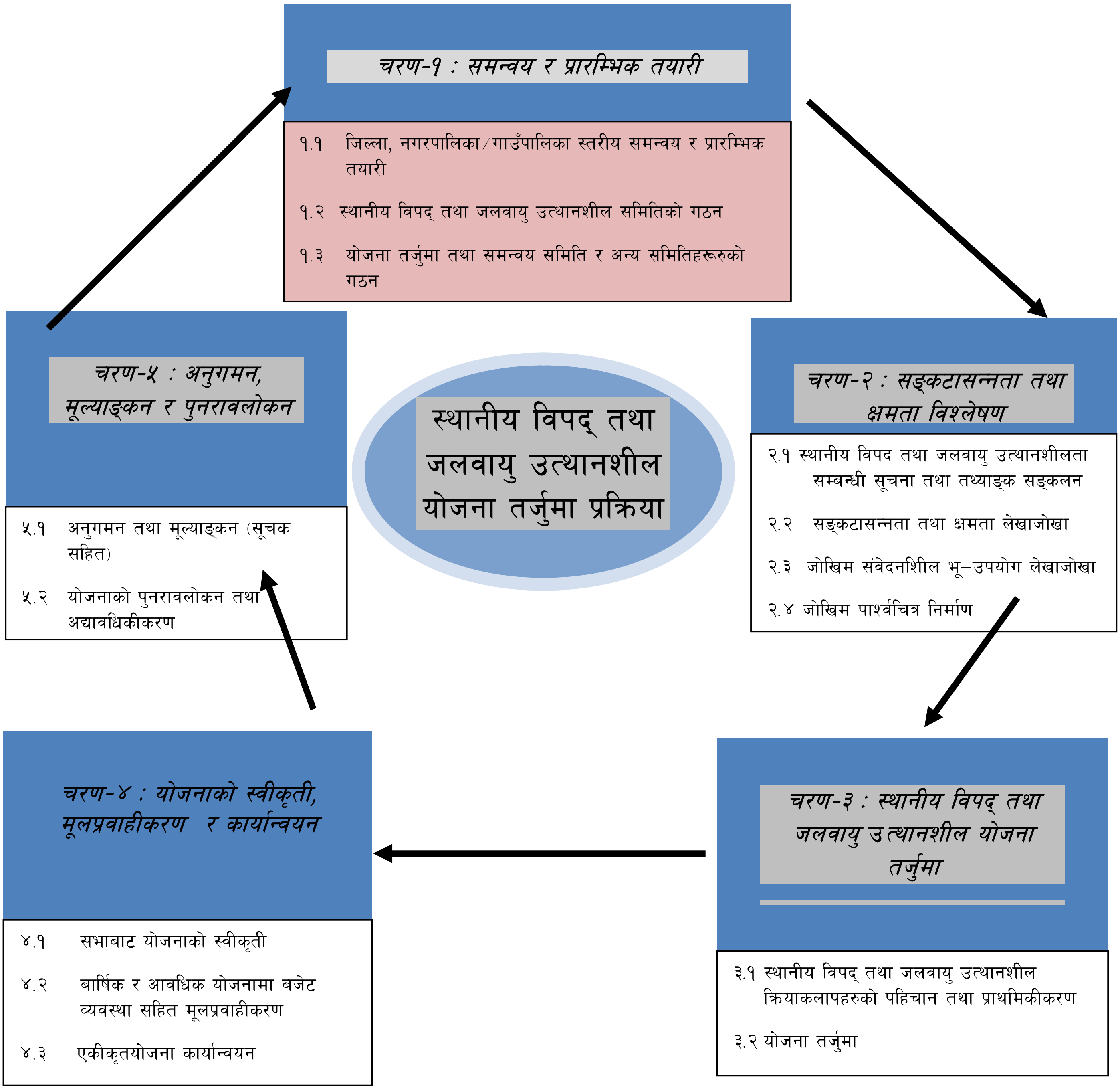

क्र. स.	क्रियाकलाप
१	▪ गाउँपालिकामा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना सम्वन्धि अभिमुखिकरण तथा योजना निर्माण सन्र्दभमा छलफल र निर्णय
२	▪ वडा स्तरमा गएर सुचना संकलन ▪ वडा स्तरिय जोखिम नक्साङकन ▪ वडा स्तरिय प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण ▪ विगतका वर्षहरुमा भएको विपद्का घटना र क्षतिको विपद्को ऐतिहासिक विश्लेषण गरिएको ▪ विपद वाट हुने क्षतिको कारण ,असर र समाधानको उपाय को विश्लेषण ▪ जोखिम न्युनिकरण का लागी गरिएका स्थानिय प्रयास वारे छलफल ▪ विभिन्न स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ-सस्थाको विश्लेषण गरी स्थानीय आकलन तथा विपद् व्यवस्थापनका लागि योजना तर्जुमा . ▪ जलवायु परिवर्तन तथा प्रभाव वारे ं लेखाजोखा गरिएको , ▪ विभिन्न संघ-संस्थागत क्षमता विश्लेषण ▪ जोखिम पाश्र्वचित्र निर्माण
३	▪ जोखिम पाश्र्वचित्रको प्रस्तुती र प्रमाणिकरण र विपद जोखिम न्यूनिकरण योजना तर्जुमा गोष्ठी संचालन
४	▪ परामर्शदाताबाट मस्यौदा लेखन र मस्यौदा पेश ▪ मस्यौदा उपर छलफल तथा सुझाव संकलन ▪ अन्तिम र रुप तथा नगर सभामा पेश ▪ गाउँ सभा वाट पारीत

२.४ योजनाको सिमा :

गाउँपालिकाको “स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना” तयार गर्दा सकेसम्म सहभागितामूलक, तथ्यपरक, सर्वस्वीकार्य र कार्यान्वयन योग्य बनाउनका लागि प्रयास गरिएको छ । तर पनि यो योजना तयार गर्ने क्रममा वडा स्तरमा गइ वडा तहको जोखिम नक्साङकन, संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण गरी सूचनाहरु संकलन गरिएको भएपनि समुदाय तथा वस्ती स्तरमा नै गएर सूचना संकलन गर्न सकिएको छैन । जसका कारण समुदाय स्तर बाटै समस्या पहिचान गर्न सकिएको छैन । त्यसैगरी यस योजनामा अनुमानित वजेट मात्र राखिएको छ जुन वास्तविक वजेट भन्दा भिन्न हुन सक्छ । यस योजनामा भएका क्रियाकलापहरु प्राविधिक विना गोष्ठीमा उपस्थित सहभागीहरुको आधारमा तयार गरिएको छ । यस योजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलाप गाउँपालिकाले वार्षिक योजनामा समावेश गर्नु पर्दछ । यो योजनामा राखिएका क्रियाकलापहरु गाउँपालिकाको मात्रै श्रोत र साधन ले सवै कार्यान्वयन गर्न सक्ने अवस्था नभएकोले यसका लागि प्रदेश सरकार, संघिय सरकार र विकास साझेदारहरु तथा निजी क्षेत्रको सहयोगको आवश्यकता रहन्छ । त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ, जुन पुर्ण रुपमा उपलब्ध हुन्छ नै भन्ने ग्यारेन्टि गर्न सकिँदैन । यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि नगरपापालिकामा आवश्यक रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र यस योजनाको कार्यान्वयन र

अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक दक्ष जनशक्तिको स्थानीय स्तरमा उपलब्धता नरहन सक्छ ।

२.५ योजना कार्यान्वयन रणनीति :

यो योजनालाई गाउँकार्यपालिकाको बैठक र गाउँसभा मा छलफल गरी स्वीकृत गरिएको छ । अतः यो योजनाको कार्यान्वयन को नेतृत्व गाउँपालिकाले गर्ने छ । योजनाको कार्यान्वयन का लागी प्रदेश सरकार, संघीय सरकार, विकास साभ्रेदार निकायहरु,रेडक्रस, युनिसेफ लगायत विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरु, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदाय, नीजी क्षेत्र, जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरु र सुरक्षा निकायको समन्वय र सहयोगमा कार्यान्वयन गरिनेछ । यस योजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरु गाउँपालिकाले प्रत्येक वर्ष निर्माण गर्ने वार्षिक योजनामा समावेश र मुलप्रवाहीकरण गरी बजेट सहित कार्यान्वयन गरिनेछ । योजना कार्यान्वयन का लागी अन्य निम्न वमोजिम का रणनिति अपनाइने छ ।

- गाउँपालिकामा दक्ष तथा तालिम प्राप्त जनशक्ति परिचालन गर्दे जलवायु परिवतर्न तथा विपद् व्यस्थापनका लागि स्थानीय जनसमुदायको क्षमता विकास गरिने छ ।
- जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन कार्य गरीने छ ।
- स्थानीय स्तरका परम्परागत ज्ञान, सिप, अभ्यास र नवीनतम वैज्ञानिक ज्ञान तथा प्रविधि लाई आवश्यकता अनुसार समायोजन गरी जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनलाइ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
- स्वीकृत योजनाले निर्धारण गरेका प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि गाउँपालिकाले आफ्नो क्षमता अनुसारको बजेट विनियोजन गर्नेछ ।
- आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकायहरुसँग समन्वय गरी नमूना अभ्यास तथा स्थलगत अनुसन्धानका कार्यक्रमहरु समेत गरिनेछ ।
- विपद्को जोखिमबाट विपन्न, महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बृद्धबृद्धा, बालबालिका आदि वर्गमा पर्ने बढी र फरक प्रभाव लाइ मध्यनजर गरी यस योजनाको कार्यान्वयन प्रक्रियामा समेत सो वर्गलाई विशिष्ट कार्यक्रमका साथै हरेक उपयुक्त कार्यक्रमहरुमा विशेष प्राथमकिता दिइने छ ।
- गाउँपालिकाको क्षमता र वार्षिक योजनामा समावेश नभएका योजनाहरुलाई प्रदेश तथा संघीय सरकारमा पठाई कार्यान्वयनका लागि पहल गरिने छ ।
- योजना कार्यान्वयन का लागी जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरु, विकास साभ्रेदार, विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरु,निजी क्षेत्र संग समन्वय र सहकार्य गरीने छ ।
- यस योजना कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन अर्ध-वार्षिक रूपमा तयार गरी सम्वन्धित निकायमा पठाइने छ ।

परिच्छेद - ३ : प्रकोप, संङ्कटासन्नता, सम्मुखता र क्षमता विश्लेषण (जोखिम विश्लेषण)

३.१ प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण :

गाउँपालिकाको ८ वटै वडामा वडा अध्यक्ष, जनप्रतिनिधीहरु, स्थानीय बुद्धिजीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, वालक्लव,युवा,स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा गरिएको वडा विपद जोखिम नक्साङ्कन र सुचना संकलन (VCA)काआधारमा के-कस्ता प्रकोपहरू छन् र विपद्बाट हुने गरेका क्षति र सम्भावित जोखिमको आधार मानी त्यसमध्ये कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ, भनेर मतदान विधिबाट वडाको प्रकोपहरुको स्तरीकरण गरिएको थियो । जुन यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका ५ : प्रकोप स्तरिकरण

वडा नं.	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथौ	पांचौ	छैठौ	सातौ	आठौ	नवौ	दशौ	एघारौ	बाह्रौ	तेह्रौ	चौधौ
१	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	दुर्घटना	पहिरो						
२	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	बन्यजन्तु	तुसारो	पहिरो	रोगकिरा				
३	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	तुसारो	पहिरो						
४	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	तुसारो	वन्यजन्तु	दुर्घटना	रोगकिरा				
५	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	बन्यजन्तु	पहिरो	चटयाङ्					
६	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	बन्यजन्तु	तुसारो	पहिरो					
७	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	तुसारो	बन्यजन्तु	चट्याङ	खडेरी					
८	भुकम्प	बाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	वन्यजन्तु	पहिरो							

यस गाउँपालिकाको ८ वटै वडामा समुदायसंग गरिएको छलफल वाट गाउँपालिकामा १४ वटा प्रकोपहरु पहिचान गरिएको छ । वडाहरुमा मतदान विधि द्वारा गरिएको सवै वडाहरुका प्रकोपहरुको जम्मा अंक भार र प्राथमिकिकरण माथीको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ६ : वडाहररुमा गरिएको प्रकोप अनुसारको कुल अंक

प्रकोप	भुकम्प	वाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	तुसारो	बन्यजन्तु	पहिरो	दुर्घटना	रोगकिरा	असिना	चट्याङ	खडेरी
अङ्क	१७३	१११	९६	९०	७३	५९	४६	४३	३९	३७	२९	२३	१८	१३
स्तर	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथौ	पांचौ	छैठौ	सातौ	आठौ	नवौ	दशौ	एघारौ	वाह्रौ	तेह्रौ	चौधौ

नेपालको संदर्भमा भुकम्प पहिलो प्रकोप हो तसर्थ गाउँपालिकामा भूकम्पपछि दोश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा बाढी रहेको छ । त्यसैगरी आगलागी,हावाहुरी,महामारी,सर्पदंश,तुसारो(पाला),बन्यजन्तु,पहिरो, दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुब्नेर रुखबाट लड्ने) ,रोगकिरा,असिना,चट्याङ र खडेरी क्रमस: तेश्रो, चौथौ, पांचौ,छैठौ,सातौ,आठौ, नवौ दशौ, एघारौ, वाह्रौ, तेह्रौ र चौधौ रहेका छन ।

३.२ जोखिम नक्साङ्कन :

गढवा गाउँपालिकाको वडाहरुमा गरिएको छलफलमा सहभागीहरुवाट प्रत्येक वडाहरुको निम्नानुसार प्रकोप संकटासन्नता नक्सा तयार गरिएको थियो । प्रकोपका घटना, भौतिक, आर्थिक तथा वातारणीय संकटासन्नता र सम्मुखताले विपद्को जोखिम गाउँपालिकामा बढाएको छ । यदि समयमा नै जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलन का कार्यहरु नगरेमा र संकटासन्नता र सम्मुखताको न्यूनीकरण गरीएन भने कुनै पनि विपद्को घटनाले ठुलो क्षति निम्त्याउन सक्छ । वडा अनुसारका जोखिम नक्सा *अनुसुची १* मा राखिएको छ ।

३.३ विपदको ऐतिहासिक समय रेखा :

यस गाउँपालिकामा विगतमा कुन प्रकोपबाट कस्तो विपत्ति तथा क्षति भएको थियो भन्ने जानकारी लिन विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा मा छलफल गरिएको थियो । यस विधिको प्रयोग गर्दा विशेष गरी ज्येष्ठ नागरिकसँग छलफल गरिएको थियो । यसबाट प्रकोपको दोहोरिने प्रवृत्ति, त्यसले पुऱ्याउने भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, मानवीय वा प्राकृतिक क्षति तथा प्रभावको बारेमा जानकारी लिइएको थियो । विगतको ३० वर्षको विपद्को क्षतिलाई विश्लेषण गर्ने हो भने यस गाउँपालिकामा विभिन्नप्रकारका ९८ वटा प्रकोपको घटनाबाट ५०१ वटा घरहरु पुर्ण क्षति भएको र १४३८ घर पटक पटक डुवानमा परेका छन । त्यसैगरी ९८ जनामानिसहरुको मृत्यु भएको छ त्यसमध्ये ४ जना बालबालिका रहेका छन । यसैगरी हालसम्म झण्डै २३०० घर परिवारहरु कुनै कुनै प्रकोपबाट प्रभावित भएको पाइन्छ भने करौडौको मुल्य वरावरको आर्थिक क्षति भएको देखिन्छ जुन यस प्रकार छ ।

तालिका ७ : विपदको ऐतिहासिक समय रेखा (Historical Time Line)

प्रकोप	वडा नं.	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मनविय क्षति	प्राकृतिक क्षति	प्रभावित घरपरिवार	सूचना पुष्ट्याँई
भुकम्प	१	२०७२ वैशाख १२	वडाभरी	१५ वटा घर चर्केको,१वटा विद्यालय र खानेपानी भवन चर्केको	-	-	-	-	१५	वडाका जेष्ठ नागरीकहरुसंगको छलफल
	२	२०७२ वैशाख	घुस्रा,महदेवा,कोठरी, चिमचिमे,पचाहा,गाग्रे, बघमरुवा,घोप्टे	५० वटा घर चर्केको	-	३० लाख	-	३ महिना सम्म ३० वटा पानीको मुहान सुकेको	५० परिवार	
	३	२०७२ वैशाख	वडाभरी	२५ वटा घर चर्केको १ वटा घर	१ परिवार आफन्तकहा बस्नु परेको	२१ लाख	-	३ वटा कुवा सुकेको	२५ परिवार	

				बस्नलायक नरहेको हंसेश्वर महादेवको मन्दिर चर्केको						
	४	२०७२ वैशाख	वडाभरी	५५ घर सामान्य चर्केको	-	६ लाख ६० हजार	-	-	५५ परिवार	
	५	२०७२ वैशाख	वडाभरी	५० घर चर्केको	-	५ लाख	-	-	५० परिवार	
	६	२०७२ वैशाख	वडाभरी	१५० घर सामान्य चर्केको	-	१५ लाख	-	-	१५० परिवार	
	७	२०७२ वैशाख	वडाभरी	२२ घर सामान्य चर्केको	-	२० लाख २० हजार	-	-	२२ परिवार	
		२०८० कार्तिक	वडाभरी	८ वटा घर र वडा कार्यालय भवन चर्केको	-	५० हजार	-	-	८ परिवार	
	८	२०७२ वैशाख	वडाभरी	२० घर चर्केको	-	४ लाख	-	-	२० परिवार	
बाढी	१	२०५५ असार	चिसापानी,रङ्सिङ,जुरौनी,कालाकाटे,धोद्रे(रङ्सिङ खोलाले) मलमला,बनघुस्री,बडहरा,पत्रिङ्गा,जेठानगाउँ(राप्ती नदी)	-	-	१ हल गोरु,भैसी १ वटा,५ वटा बाखा (३७ हजार ५ सय) जग्गा (५० लाख)	-	२५ विघा खेतियोग्य जमिन कटान	८५ परिवार	

		२०६० असोज	जुरौनी,धोद्रे,कालाकाटे ,रङ्सिङ, मलमला,बनघुस्री,बडहरा,पत्रिङ्गा,जेठान गाउँ	रङ्सिङमा ३२ वटा घर वगाएको,अन्यमा १४ वटा घर डुवानमा	कालाकाटे बन क्षेत्रमा त्रिपाल मुनि बसेको	८० लाख	४ जनाको मृत्यु	२० विघा खेतियोग्य जमिन कटान	८० परिवार	
		प्रत्येक वर्ष खहरे खोलाले	जुरौनी,धोद्रे,कालाकाटे ,रङ्सिङ, मलमला,बनघुस्री,बडहरा,पत्रिङ्गा,जेठान गाउँ	-	-	६० लाख	-	४ विघा खेतियोग्य जमिन कटान	२० परिवार	
	२	२०५९ असोज	घुस्रा,महदेवा,कोठरी, चिमचिमे,पचाहा,गाग्रे, बघमरुवा,घोप्टे(राप्ती नदी र खहरे खोलाले)	३० घरमा पानी पसेको	-	४००० क्वि. अन्नबाली नास र जग्गा पटान १ करोड ४० लाख	-	४० विघा जग्गा पटान	२००	
		२०६९ साउन,भदौ	घुस्रा,महदेवा,कोठरी, चिमचिमे,पचाहा,गाग्रे, बघमरुवा,घोप्टे(राप्ती नदी र खहरे खोलाले)	घरमा पानी पसेको	-	४० विघा जमिनको धानखेती नास (५० लाख)	-		१००	
		२०७९ असोज	घुस्रा,महदेवा,कोठरी, चिमचिमे,पचाहा,गाग्रे, बघमरुवा,घोप्टे(राप्ती नदी र खहरे	घरहरु डुवान,रात्री प्रावि,नमुना प्रावि को पर्खाल तथा	-	जग्गा ५ करोड कुखुरा १०००,गाइ गोरु	-	४ विघा खेतियोग्य जमिन कटान	१५ परिवार	

			खोलाले)	विद्यालयमा क्षति		१२,१४वटा बङ्गुर (२२ लाख)				
		प्रत्येक वर्ष खहरे खोलाले	घुस्रा,महदेवा,कोठरी, चिमचिमे,पचाहा,गाग्रे, बघमरुवा,घोप्टे(राप्ती नदी र खहरे खोलाले)	घरहरु डुवान	-	जमिन कटान र पशु चौपाया ५० लाख	-	जमिन कटान	६० परिवार	
	३	२०७२ असोज	धैरेनी,रतनपुर, गोवरडिहा,खैरेनी, माधापुर, खैरा,भैसकुटी(सुपैला,कपलो,भुल्के, बुके खोला)	७६ घर डुवानमा	-	३ बाखा,१ सुङ्गुर (३० हजार) जग्गा १ करोड	-	४ विघा वगरमा परिणत	१०० परिवार	
		२०७६ असोज	धैरेनी,रतनपुर, गोवरडिहा,खैरेनी, माधापुर,सुपैला, खैरा,भैसकुटी(सुपैला,कपलो,भुल्के, बुके खोला)	३४ घर डुवानमा	२ परिवार आफन्तकहा बस्नपरेको	-	-	त्यही जग्गा ४ विघा वगरमा परिणत	१०० परिवार	
		२०७९ असोज	धैरेनी,रतनपुर, गोवरडिहा,खैरेनी, माधापुर,सुपैला, खैरा,भैसकुटी(	-	-	खेतको २००० क्वि. धान कुहेको(५० लाख)	-	-	१०० परिवार	

			सुपैला,कपलो,भुल्के, बुके खोला)							
	४	२०५० असोज	कट्यान गाउँ,पर्सा, खड्कपूर,छोट्का प्रसेनी(राप्ती नदी, सुपैला,हडैया,दङ्गाली, भालुदुन्द्रे,जर्नेल लगायतका खोलाहरु)	-	-	१००० क्वि. धानवाली नास (१ करोड२० लाख) जग्गा (२५ लाख)	-	२५ विघा जमिन वगरमा परिणत	१५ परिवार	
		२०७२ कार्तिक	वडाभरी (राप्ती नदी, सुपैला, हडैया,दङ्गाली, भालुदुन्द्रे,जर्नेल लगायतका खोलाहरु)	फुसका ४० घर पूर्ण क्षति,२२ घर आंसिक क्षति	पालमुनी र आफन्तको घरमा बस्नु परेको	२ करोड १२ लाख	-	१० विघा जमिन कटान	६२ परिवार	
		२०७८ असोज	वडाभरी (राप्ती नदी, सुपैला, हडैया,दङ्गाली, भालुदुन्द्रे,जर्नेल लगायतका खोलाहरु)	घर भित्र पानी पसेको	-	धानबाली ५०० क्वि.(११लाख) जग्गा (८० लाख)	-	१ विघा जमिन कटान	२०० परिवार	
		२०७९ असोज	वडाभरी (राप्ती नदी, सुपैला, हडैया,दङ्गाली, भालुदुन्द्रे,जर्नेल लगायतका खोलाहरु)	घर डुवान	-	-८वटा फर्मको २००० कुखुरा(१०लाख ५६ हजार)	-	१० विघा जमिन कटान	१५० परिवार	

						-६०वटा बङ्गुरका पाठा मरेको (२ लाख ४० हजार) -१८वटा माछापोखरी भत्काएको,बाढी पसेर ओभर फ्लो भइ ५४ क्वि. माछा नोक्सान (१८लाख ९० हजार) -जग्गा (१० करोड)				
	५	२०५० साउन	भगहर,पर्सिया, बोधिपूर,तकियापूर(राप्ती नदी)	२५ वटा घर बगाएको	जंगलमा पाल टांगेर बस्नु परेको	१ करोड ३२ लाख	-	११० विघा जमिन वगरमा परिणत	१०५ परिवार	
		२०६२ कार्तिक	सुतैया,चैनपूर,लालपूर, लोखरपूर,धरमपूर,बोधिपूर, तकियापुर,बाकि(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	-३ वटा घर बगाएको -चैनपुर स्कुलको पर्खाल भत्काएको र खेलमैदान बगरमा परिणत	आफन्तकहा बसेको	-३ वटा गोरु,७ वटा बङ्गुर,२०० लोकल कुखुरा (१ लाख) -जमिन (४ लाख ५० हजार)	-	१ विघा १० कठ्ठा जमिन कटान	१२ घरधुरी	
		२०७०	पर्सिया,मगहर,पर्नाहा	१०० घर	-	१०० घरको	-	- पानी	१०० घरधुरी	

		भदौ	,धरमपूर,बोधिपूर, तकियापुर(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	डुवान		७०० क्वि. धान र अन्नपात नोक्सान (१४ लाख)		भरिएर खेतिपाति नोक्सान		
		२०७९ असोज	खजरौटा,बाकि,सोन पूरुवा,पर्सिया सुतैया,चैनपूर,लालपूर, लोखरपूर,धरमपूर,बोधिपूर, तकियापुर,(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	चैनपूर स्कुलको पर्खाल भत्काएको	-	काटेर खेतमा भएको धान ६०० क्वि. (१ करोड २० लाख	-	-	७०० परिवार	
		२०८० साउन	खजरौटा,बाकि,सोन पूरुवा,पर्सिया सुतैया,चैनपूर,लालपूर, लोखरपूर,धरमपूर,बोधिपूर, तकियापुर,(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	-चैनपुर स्कुलमा क्षति -१ वटा हार्डवेयर पसलमा क्षति	-	घरमा भएको अन्न ५० क्वि. (१ लाख ३० हजार) -पसल(१लाख ५० हजार	-	-	३० परिवार	
	६	२०५६ साउन	मनिकापुर,हासीपुर, बालापुर,रामपुर, (कक्रहवा खोला)	३ घर डुवानमा	-	५८०क्वि. धान नोक्सान(४ लाख ६४ हजार) जग्गा कटान(१६ लाख	-	८ विघा ६ कठ्ठा खेतियोग्य जमिन कटान	१८ घरपरिवार	

						६०हजार)					
		२०६१ कार्तिक २	मनिकापुर,हासीपुर, बालापुर,रामपुर, आटीपाकर,पर्नाहा ,अतरवेदुवा,बनकट्टी, झिङ्गाहा,मदपुर, बालाखुट्टी,गढवा बजार,(कक्रहवा,सिक्रहवा र चुरेहार खोलाले)	८० घरधुरी डुवानमा	-	८० क्वि. भण्डारण गरेको अन्नवाली नास(१लाख २०हजार) जग्गा (३० लाख) ५०० कुखुरा (१ लाख) २००विघाको ६००० क्वि.धान वगाएको (१ करोड २० लाख)	-	१० विघा खेतियोग्य जमिन कटान	३०० परिवार	
		२०७८ असोज	मनिकापुर,हासीपुर, बालापुर,रामपुर, आटीपाकर,पर्नाहा ,अतरवेदुवा,बनकट्टी, झिङ्गाहा,मदपुर, बालाखुट्टी,गढवा बजार,(कक्रहवा,सिक्रहवा र चुरेहार खोलाले)	२५० घर तथा बजारका पसल डुवानमा	-	१००क्वि. भण्डारण गरेको अन्नवाली नास(२लाख ४०हजार) पसलको सामान नोक्सान(३५ लाख) खेतको धान २००० क्वि.(४८	-	-	२५० परिवार	

						लाख)				
		२०७९ असोज	मनिकापुर,हासीपुर, बालापुर,रामपुर, आटीपाकर,पर्नाहा ,अतरवेदुवा,बनकट्टी, झिङ्गाहा,मदपुर, बालाखुट्टी,गढवा बजार,(कक्रहवा,सिक्रहवा र चुरेहार खोलाले)	१०० घर डुवानमा	-	५० क्वि. भण्डारण गरेको अन्नवाली नास(१लाख २०हजार) पसलको सामान नोक्सान(१० लाख) खेतको धान ५०० क्वि.(१२ लाख)	-	-	१०० परिवार	
	७	२०५७ भदौ	सेमरी,मोतिपुर,कान्छी गाउँ,झारवैरा,भोजपुर, चन्दनपुर ,मानपुर(राप्ती नदी,सिक्रहवा,कक्रहवा र गुरुङ खोलाले)	२७७ घर डुवानमा	-	२ करोड ५०लाख (जग्गा),३७० विघाको धान र मकै नोक्सान(८लाख ४० हजार) घरको अन्नवाली (१लाख ५० हजार	-	२०० विघा जमिन बगरमा परिणत	२७७ परिवार	
		२०६०	सेमरी,मोतिपुर,कान्छ	३०० घर	-	२०० विघाको	-	थप ४०	३०० परिवार	

		साउन	ी गाउँ,झारवैरा,भोजपुर, चन्दनपुर,मानपुर(राप्ती नदी,सिक्रहवा,कक्रहवा र गुरुङ खोलाले)	डुवानमा		धान र मकै नोक्सान५ लाख) घरको अन्नवाली(८लाख) जग्गा (४८ लाख)		विघा जग्गा कटान		
		२०६५ कार्तिक	सेमरी,मोतिपुर,कान्छी गाउँ,झारवैरा,भोजपुर, चन्दनपुर ,मानपुर(राप्ती नदी,सिक्रहवा,कक्रहवा र गुरुङ खोलाले)	-	-	७०० विघाको धान नोक्सान २१००० क्वि.(२ करोड ९४ लाख)	-	-	२०० परिवार	
		२०७९ असोज	सेमरी,मोतिपुर,कान्छी गाउँ,झारवैरा,भोजपुर, चन्दनपुर ,मानपुर(राप्ती नदी,सिक्रहवा,कक्रहवा र गुरुङ खोलाले)	१७४ घर डुवानमा	-	१०० विघाको धान ३००० क्वि.(६६ लाख) १ वटा कुखुरा फर्मको २००० कुखुरा(१० लाख) सिंचाइ मोटर र पावर ट्रिलर(४ लाख)			१७४ परिवार	

						५ वटा सुंगुर (३० हजार				
	८	२०५० असार, साउन	नजर टोला,काली मन्दिर,सइद टोल,कोइलाबास खोलाको पुर्व पश्चिम सव	-	-	-	७ जनाको मृत्यु	-	७ परिवार	
		२०६६ असार, साउन	नजर टोला,काली मन्दिर,सइद टोल,कोइलाबास खोलाको पुर्व पश्चिम सवै	८ वटा घर बगाएको,१ वटा मस्जिद को आँगन बगाएको	-	४० लाख	-	१२ कट्ठा जमिन	२० परिवार	
		२०६८ असार, साउन	कोइलाबास भारत पसमाना नेर	-	-	-	१जना शसस्त्र प्रहरीको मृत्य	-	१ परिवार	
		प्रत्येक वर्ष	मुसीनाका खोला,कोइलाबास खोला	-	-	३० लाख	-	३ विगाहा जमिन	२० परिवार	
आगलागी	१	२०५५ चैत	कालाकाटे	४ वटा घर जलेको	विद्यालयमा बस्नुपरेको	८ लाख	-	-	४ परिवार	
		२०५५ चैत	बडहरा	७ वटा घर जलेको	आफन्तको घरमा बस्नुपरेको	९ लाख ५० हजार	-	-	७ परिवार	
		२०६२ बैशाख	डाडाटोल(कालाकाटे)	१६ वटा घर जलेको	त्रिपालमुनि बसेको	८ लाख	-	-	१६ परिवार	
		२०७१ बैशाख	धोद्रे	२ वटा घर २वटा गोठ जलेको	आफन्तको घरमा बस्नुपरेको	१ वटा भैसी जलेर मरेको (१० लाख)	-	-	२ परिवार	

		२०७३ फागुन	मलमला	१ वटा घर जलेका	गोठमा बस्नुपरेको	२ लाख	-	-	१ परिवार	
		प्रत्येक वर्ष	जंगलमा	-	-	-	-	जंगल विनास,बन्य जन्तु विनास		
	३	२०७२ वैशाख २ गते	मधापुर	१४ घर जलेर नष्ट	पाल टांगेर र आफन्तको घरमा बस्नु परेको	घरको नोक्सान र ६ वटा बाखाा (२८ लाख ३० हजार)	-	-	१४ परिवार	
		२०७५ फागुन	सुपैला	९ घर जलेर नष्ट	पाल टांगेर र आफन्तको घरमा बस्नु परेको	अन्न,बाखा,लुगा, सामान जलेको(३६ लाख)	१ जनाको मृत्यु	-	९ परिवार	
		२०७५ चैत	खैरा	१ घर जलेर नष्ट	आफन्तको घरमा बस्नु परेको	अन्न,भैसी,लुगा, सामान जलेको(१लाख ३० हजार)	-	-	१ परिवार	
	४	२०५० देखि हालसम्म प्रत्येक वर्ष जङ्गलमा	अजगढवा, घुसुकपुरुवा, पर्सा,मग्रैटा,बुटेनी, नयाबस्ति	८० घर जलेर नष्ट	पालटाङ्रेर बस्नुपरेको,आफन्तकहा बसेको	८० लाख	-	-	८० परिवार	

		आगलागी हुने								
	५	२०७२ चैत्र २७	बाकि,खजरौटा	५७ वटा घर र ६० वटा गोठ जलेको	-	२ वटा कुखुरा फर्म,३ गाइ गोरु (३ लाख) र घरगोठ(५ करोड)	-	-	५७ परिवार	
	६	२०६६ वैशाख	रामपुर	१वटा घर र १४ वटा गोठ जलेको	त्रिपालमुनि बस्न परेको	२८ लाख	-	-	१४ परिवार	
		२०७७ फागुन	मनिकापुर	४ वटा घर र ३ वटा गोठ जलेको	आफन्तकहा बसेको	१२ लाख	-	-	४ परिवार	
		२०७८ भदौ	खबरी	१ वटा गोठ जलेको	-	३ लाख	-	-	१ परिवार	
		२०७९ मंसीर	हासीपुर,बालापुर	१ वटा गोठ र पराल जलेको	-	१ लाख	-	-	१ परिवार	
		२०७९ असोज	मनिकापुर	१ वटा घर जलेको		१ लाख ५० हजार	-	-	१ परिवार	
	७	२०७४ वैशाख र प्रत्यक वर्ष जंगलमा	शान्तिपुर र वडाभरी	२ वटा घर जलेको,१ वटा कुखुरा फर्म जलेको	-	२ लाख ५० हजार	-	-	२ परिवार	
	८	२०५२ चैत	कोइलाबास नइ बजार	१६ वटा घर जलेको	आफन्तकहा बस्नुपरेको	७ लाख	-	-	१६ परिवार	
		२०५३	रातोडाडा	१ घर ,१ गोठ	-	५० हजार	२ जना	-	परिवार	

		चैत					बालबालिकाको मृत्यु			
		२०६२ बैशाख	डाडागाउँ	१ वटा घर	-	१ लाख ५० हजार	-	-	१ परिवार	
		२०७५ वैशाख	मुसीनाका	८वटा घर,८वटा गोठ	-	८ लाख १०वटा गाइ,२५ वटा बाखा मरेको(३ लाख)	-	-	८ परिवार	
हावाहुरी	१	२०६२ चैत्र	कालाकाटे, वनबारी	जनता मा.वि. र आ.वि. बनघुस्रीको छाना उडाएको	-	५ लाख	-	-	-	
	२	२०७६ जेठ	महदेवा,घुस्रा	५ घर र ३ वटा विद्यालयको छाना उडाएको	-	१४ लाख	-	-	५ परिवार	
	३	२०७९ बैशाख ३०	गोवरडिहा, जंगलकुटी	३ घर र सरस्वति मा.वि. र रात्री आदर्श आ.वि.को छाना उडाएको	विद्यालय परिसरमा कक्षा सञ्चालन गर्नु परेको	१५ लाख	-	-	३ परिवार	
	४	२०८० जेठ	वडाभरी	५०घरको फुसको छाना उडाएको,१५ वटा घरको टिनको छाना उडाएको	-	६७५ क्वि. आँप नोक्सान(२७लाख), कागती, अनारको फुल झारेको (५	-	-	६५ घरधुरी	

						लाख)				
	५	२०६७ जेठ	वडाभरी	-५० घरको छाना उडाएको -खजरौटा र चैनपूर स्कुलको छाना उडाएको	-	२० लाख	-	-	५० परिवार	
		२०७९ वैशाख ३०	वडा भरी	-२० घरको छाना उडाएको	-	४ लाख ४० हजार	-	-	२० परिवार	
	६	२०७४ बेशाख	खबरी	२ वटा घरको छाना उडाएको	-	२ लाख	१ जना अपाङ्ग भएको	-	२ परिवार	
		२०७९ बैशाख	गढवा बजार	१ वटा घर र १ वटा विद्यालयको छाना उडाएको	-	१२ लाख	-	-	१ परिवार	
	७	२०६६ जेठ	वडाभरी	२१ घरको छाना उडाएको,विद्युत पोल ढालेको,जनता मा.वि.को कम्प्युटर नोक्सान	-	२५ लाख	-	-	२१ परिवार	
	८	२०७१ जेठ	कोइलाबास,डाडागाउँ	२ वटा घरको छाना उडाएको	-	८० हजार	-	-	२ परिवार	
केभिड (महामारी)	१	२०७६,२०७८	वडाभरी	-	-	-	३ जनाको मृत्यु	-	३ परिवार	

	२	२०७६ मंसिर पुष	पचाहा,घुस्रा	-	-		४ जनाको मृत्यु	-	४ परिवार	
	४	२०७६/ ७८	वडा भरी	-	-	-	८जना को मृत्यु	-	८ परिवार	
	५	२०७६,२०७८	वडाभरी	-	-	-	-	-	२०० परिवार संक्रमित	
	६	२०७६ /७८	वडाभरी	-	संक्रमित	-	६ जना	-	५ परिवार	
	७	२०७६/ ७८	वडाभरी	-	६०० जना क्वारेन्टाइनमा बस्नु परेको	-	४ जनाको मृत्यु	-	६०० परिवार	
	८	२०७७ चैत	वडाभरी	-	२०० जना संक्रमित	-	-	-	४०परिवार	
तुसारो (पाला)	२	प्रत्येक वर्ष	वडाभरी	-	-	१० लाख प्रत्यक वर्ष आलु,तोरी, टमाटरमा क्षति	-	-	५०० परिवार	
	३	प्रत्येक वर्ष	वडाभरी	-	-	१० लाख	-	आलु,तोरी,तरकारी बाली नष्ट	१२० परिवार	
	४	प्रत्येक वर्ष	वडाभरी	-	-	३० लाख	-	-	१०० परिवार	
	६	प्रत्येक वर्ष पुष	वडाभरी	-	-	अन्न ,तरकारी,आलु	-	-	१०० परिवार	

		माघ				मा नोक्सान(प्रत्येक वर्ष १० लाख)				
	७	प्रत्येक वर्ष	वडाभरी	-	-	प्रत्येक वर्ष आलु,टमाटरल गायत तरकारी बाली नास(५ लाख)	-	-	२०० परिवार	
सर्पदंस	१	२०७८ साउन	पत्रिङ्गा	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
		२०८० भदौ	जेठानगाउँ	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
	२	२०७३ साउन	पचाहा	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१परिवार	
		२०७९ भदौ	बघमरुवा	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१परिवार	
	३	२०६५ भदौ	गोवरडिहा	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
		२०७१ भदौ	धैरेनी	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
	४	२०५० देखि हालसम्म	वडाभरी	-	-	-	२० जनाको मृत्यु	-	२० परिवार	
	५	प्रत्यक वर्ष	वडाभरी	-	-	-	४जना	-	४ परिवार	
	६	२०५० देखि	वडाभरी	-	-	-	१४ जना	-	१४ परिवार	

		२०८० सम्म								
वन्यजन्तु	१	प्रत्येक वर्ष	कालाकाटे,मलमला,चिसापानी,बनघुस्री,रङ्सिङ	-	-	प्रत्यक वर्ष १५ लाख	-	अन्नवाली,तरकारी नास	३०० परिवार	
	२	प्रत्येक वष	चिमचिमे,सालभौरी	-	-	प्रत्येक बर्ष ५ लाख	-	अन्नवाली,तरकारी नास	८० परिवार	
	४	प्रत्येक वर्ष	अजगढवा,घुसुकपुरुवा,मगरौटा, हडैया,बुटेनी,नयाबस्ति,रामनगर	-	-	प्रत्येक वर्ष बदेलले मकै,धान,गहु, आलु लगायत अन्न तथा तरकारी वालीमा क्षति (१ करोड)	-	-	३०० परिवार	
	५	प्रत्येक वर्ष	सुनपुरुवा,खजरौटा,भवानी सिविर,ठुलेचौर,कक्रहवा,जमुनिबास,सिमलतारा	-	-	प्रत्येक बर्ष १५ लाख	-	-	२६० परिवार	
	६	प्रत्येक वर्ष	उपल्लो मधपुर, मनिकापुर,खवरी,बनकट्टी	-	-	प्रत्येक वर्ष १० लाख		अन्नबाली तरकारी नास	१२० परिवार	
	७	प्रत्येक वर्ष	विजयपुर,शान्तिपुर, लक्षिनपुर,चन्दनपुर र मकनवा	-	-	प्रत्यक वर्ष ६० विघा जमिनको धान,मकै,गहुँमा नोक्सानी	-	-	१५० परिवार	

						५ लाख प्रतिवर्ष				
	८	प्रत्येक वर्ष	डाडागाउँ,खवरीनाका, मुसीनाका,घड्रौलनाका, पथ्थरखोला,अन्तरखाल, सिसौरा	-	-	४ विघाको अन्नवाली नास (४ लाख)	-	-	६० परिवार	
खडेरी	७	प्रत्यक वर्ष	मोतिपुर,झारवैरा,सेमरी, कान्छिगाउँ	-	-	मकै,केरा,मसुरो सुक्ने (१० लाख)	-	-	१७२ घरपरिवार	
असिना	३	२०६१ चैत्र	वडाभरी	-	-	२० लाख	-	१००० क्वि. गहु नोक्सान	१४० परिवार	
पहिरो	२	२०७९ असोज	चिमचिमे,गाग्रे,घोप्टे	सार्वजनिक बाटो भत्काएको	-	५लाख	-	१ विघा जमिन पुरेको	१२ परिवार	
	८	२०७९ असोज	डाडागाउँ,अन्तरेखाल,पासी टोल		-	१० लाख	-	२ विघा जमिन पुरेको	१० परिवार	
रोगकिरा	२	२०७८ साउन	वडाभरी	-	-	१ करोड को धान,मकैबाली नष्ट	-	-	४०० परिवार	
	४	२०७९ कार्तिक, मंसिर	वडाभरी	-	-	३५० विघाको १५०० क्वि.गहुँबाली नोक्सान (४५ लाख)				

नदीमा डुव्ने	१	२०७८,२०७९	बडहरा,मलमला	-	-	-	२ जनाको मृत्यु	-	२ परिवार	
सडक दुर्घटना	१	२०६८ भदौ	टहडा	-	-	-	२ जना विद्यार्थीको मृत्यु	-	२ परिवार	
		२०७५ भदौ	कालाकाटे	-	-	-	४ जनाको मृत्यु (भारतिय)	-	४ परिवार	
	३	२०६४ फागुन	धैरेनी	-	-	-	१ जनाको मत्यु	-	१ परिवार	
		२०६८ साउन	खैरेनी	-	-	-	१ जनाको मत्यु	-	१ परिवार	
		२०७६ माघ	गोवरडिहा	-	-	-	१ जनाको मत्यु	-	१ परिवार	
चट्याङ	५	२०७९ असार	खजरौटा, मगहर	-	-	४ वटा भैसी मरेको (४ लाख)	-	-	२ परिवार	
	७	२०६५ असार	मोतिपुर	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
		२०८० भदौ	मानपुर	-	-	२ वटा गोरु मरेको (१०हजार)	-	-	परिवार	
रुखवाट लडेको	१	२०७६ जेठ	वनघुस्री	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	
	२	२०७८ कार्तिक	माधापुर	-	-	-	१ जनाको मृत्यु	-	१ परिवार	

३.४ वडाको संकटासन्न विश्लेषण :

स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्दिष्ट गरेको संकटासन्नता स्तरिकरण विधिअनुसार तोकिएका सुचक हरुलाइ आधार मानी विपदको ऐतिहासीक समयरेखा को सुचना वाट आएका क्षतिको विश्लेषणगरी देहाय वमोजिम वडाहरुको संकटासन्नता विश्लेषण गरिएको छ । यसरी अंकभारको आधारमा उच्च,मध्यम र न्युन गरी तिन तहमा संकटासन्नता स्तरीकरण गरिएको छ । गाउँपालिकाको ८ वटै वडाहरु मध्यम जोखिममा रहेको पाइएको छ ।

तालिका ८ : वडा अनुसार संकटासन्नता स्तरिकरण

वडा नं.	मानविय क्षति	प्रभावित परिवार	घरको क्षति	आर्थिक क्षति	खेतीयोग्य भूमी र वन	सामाजिक क्षति	विगतमा भएकाविपद्का घट्नाक्रम	बालीलगाउने बाभिन्नयाउने समयमाआएको परिवर्तन	तापक्रममाआए को परिवर्तन	जोखिमले भविष्यमापार्न सक्ने असर	श्रोतको उपलब्धता तथा पहुंच	संस्थागत क्षमता	जनसंख्याको विश्लेषण	स्थानीयज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधी	जम्मा	स्तर
१	६	३	३	३	२	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३३	मध्यम
२	६	३	२	३	२	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३१	मध्यम
३	६	३	२	३	१	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३०	मध्यम
४	६	३	३	३	२	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३२	मध्यम
५	४	३	३	३	३	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३१	मध्यम
६	६	३	१	३	२	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३०	मध्यम
७	४	३	१	३	३	१	३	२	२	२	२	१	१	१	२९	मध्यम
८	६	३	२	३	२	१	३	२	२	२	२	१	१	१	३१	मध्यम

स्पष्टिकरण :

क्र.स.	अङ्कभार	स्तर
१	३८ भन्दा माथी अङ्कभार	उच्च सङ्कटासन्न

२	२४ देखि ३८ सम्म अङ्कभार	मध्यम सङ्कटासन्न
३	२३ भन्दा कम अङ्कभार	न्युन सङ्कटासन्न

३.५ पात्रोहरु (प्रकोपपात्रो, मौसम पात्रो र वाली र पात्रो) :

वडाबाट संकलन गरिएको सूचना तथा गाउँपालिका स्तरमा गरिएको छलफलका आधारमा प्रकोप पात्रो,मौसमी पात्रो र वालि पात्रो तयार गरिएको छ। विभिन्न प्रकोपले कुन कुन महिनामा मानिसहरु बढी संकटासन्न हुन्छन भन्ने प्रकोप पात्रो ले देखाउँदछ। त्यसैगरी मौसमी पात्रोको विश्लेषण वाट करिव ३० वर्ष र अहिले मौषममा आएको परिवर्तन लाइ देखाउछ । वालि पात्रोले वालिहरु लगाउने र भित्राउने समयमा आएको परिवर्तन लाइ देखाउछ । पात्रो हरुको विश्लेषण वाट विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा पूर्वतयारी, अल्पीकरण र रोकथाम र जलवायु अनुकुलनका के कस्ता कार्यक्रम कहिल गर्ने भनेर योजना बनाउन सहयोग पुग्दछ यसै कुन मौसममा कुन प्रकारको खेती लगाउने भन्नेमा समेत सहयोगी हुन्छ।

तालिका ९ : प्रकोप पात्रो

महिना प्रकोप	३० वर्ष	बैसाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
भुकम्प	पहिले												
	अहिले												
बाढी	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
हावाहुरी	पहिले												
	अहिले												
सर्पदंश	पहिले												
	अहिले												
तुसारो	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले												
	अहिले												
महामारी	पहिले												
	अहिले												
चट्याङ	पहिले												
	अहिले												
सडक दुर्घटना	पहिले												
	अहिले												
बन्यजन्तु	पहिले												
	अहिले												

तालिका १० : मौषम पात्रो

महिना / मैषम	३० वर्ष	बौसाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्वीन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
मनसुन वर्षा	पहिले												
	अहिले												
हिउंदे वर्षा	पहिले												
	अहिले												
गर्मी समय	पहिले												
	अहिले												
जाडो समय	पहिले												
	अहिले												

तालिका ११ : वाली पात्रो

महिना / वाली	३० वर्ष	बैसाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्वीन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
धान रोप्ने	पहिले												
	अहिले												
धान भित्रयाउने	पहिले												
	अहिले												
गहुँछर्ने	पहिले												
	अहिले												
गहुँ भित्रयाउने	पहिले												
	अहिले												
मकै रोप्ने	पहिले												
	अहिले												
मकै भित्राउने	पहिले												
	अहिले												
तोरी छर्ने	पहिले												
	अहिले												
तोरी भित्राउने	पहिले												
	अहिले												
मसुरो छर्ने													
मसुरो भित्राउने	पहिले												
	अहिले												

पात्रो हरुमा छलफलका क्रममा विगत ३० वर्ष देखि हालसम्म ठुलो परिवर्तन नदेखिए पनि सहभागीहरुको अनुभव तथा विश्लेषण का आधारमा निम्न परिवर्तन अनुभव गर्न गर्न सकिन्छ ।

- गर्मीको समय पहिला भन्दा वृद्धि भइरहेको र एक्कासी गर्मी वढ्ने गरेको छ ।

- मनसुनी वर्षा र हिउदे वर्षा हुने समयमा पनि परिर्वतन आएको छलफलवाट निश्कर्ष निस्केको थियो ।
- वर्षा हुने समय पनि पहिलाको तुलनामा कहिले वढि र कहिले कम हुने गरेको ।
- मुख्य जलवायु उत्पन्न प्रकोपह खडेरी, पहिरो र असिना,हिमपात पर्ने समयमा परिवर्तन देखिएको छ ।
- साथैअन्य प्रकोपहरू पनि पहिलेभन्दा बढी र दोहरीएको देखिन्छ ।
- खडेरी पनि पहिलेको तुलनामा धेरै वढि समय हुने गरेको छ
- चट्याङ्ग अहिले जुनसुकै बेलामा पर्ने र नोक्सान वढी गरेको छ ।
- जाडो हुने समयावधिमा ठुलो परिवर्तन नरहे तापनि जाडोपनको मात्रा घटेको महसुस गरिएको छ ।
- त्यसै गरी हावाहुरी हुने समयमा पनि वृद्धि भएको पाईन्छ
- खडेरीले तथा हावहुरीले गर्दा आगलागी को प्रकोपलाई बढावा दिएको देखिन्छ ।
- वालि लगाउने समय पारम्पारिक रूपमै चलिआए पनि हाल यसको पाक्ने समय तथा लगाउने समयमा निरन्तरता रहेको पाइँदैन

३.६ प्रकोपको कारण र असर विश्लेषण :

गाउँपालिकाका वडाहरुमा विपद् वाट हुने क्षतिको काारण र असर विश्लेषण गर्न का लागि वृक्ष विश्लेषण विधिको माध्यमबाट कारण र असर का साथै संभावित समाधाानका उपायहरु छुट्याउन लगाइएको थियो । यस गाउँपालिकामा हुने गरेका बहुप्रकोपहरु विपद्मा परिणत हुनुमा समुदायमा भएको ज्ञानको कमी, श्रोतको अभाव, भूवनावट, जलवायुको कारण रहेको छलफलका क्रममा पाइएको थियो ।जसले गर्दा जनधनको क्षति, प्राकृतिक श्रोत नोक्सान हुने गरेको र हुने सम्भावना रहेको छ । विपदवाट हुने क्षतिको कारणहरु,यसका असर र संभावित समाधानका उपायहरु वारे ११ वटा प्रकोपको समुदायसंग छलफलगर्दा निम्नअनुसार विश्लेषण रहेको छ ।

तालिका १२ : प्रकोपको कारण र असर विश्लेषण

क्र. सं.	विपद्को संभावित अवस्था	विपद् वाट हुने क्षती को कारण	असर	सम्भावित समाधानका उपायहरु
१	भूकम्प वाट हुने क्षति	• कमजोर घर संरचना • जनचेतनाको कमी • पूर्वतयारीको कमी • भूकम्प प्रतिरोधि घर बनाउने निति कार्यान्वयन नहुनु • ठूला र अग्ला घर बनाउने होडवाजि ,देखासिकी • कमजोर र गुणस्तरहिन समाग्रिको प्रयोग हुनु • दक्ष कामदारको कमी	▪ मनिसको मृत्यु अंगभंग ▪ घरवास बिहिन ▪ ,गरीवि,खान बस्नको अभाव ▪ पशु चौपायाको मृत्यु ▪ माहामारी	• भुकम्प प्रतिरोधि संरचना निर्माण गर्ने • जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने • पूर्वतयारी गर्ने • घर निर्माण निति तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने • भू बनावट हेरेर घर संरचना बनाउने • गुणस्तरीय समाग्रिको प्रयोग गर्ने • दक्ष कमदार लाइ काम गर्न लगाउने तथा कामदारलाइ तालिम दिने
२	वाढी वाट हुने क्षति	▪ नदि, खोला किनार नजीक घर र वस्ती निर्माण गर्नु ▪ जोखिम स्थानमा तटबन्धन नहुनु ▪ जथाभावि नदि, खोला	▪ मानिसको मृत्यु हुनु ▪ खेतियोग्य जमिन कटान हुनु ▪ घर तथा अन्य	▪ नदि,खोला नियन्त्रण गर्ने ▪ नदिखोला जथाभावी उत्खनन् नगर्ने ▪ .नदिखोला नजिक घर निर्माण नगर्ने ▪ खोला किनारमा वृक्षा रोपण गर्ने ▪ . खोलामा ग्याविन लगाई तटबन्धन गर्ने

		जन्य पदार्थ को जथाभावि उत्खनन ▪ नदि खोला छेउमा अव्यवस्थित बसोबास ▪ ढल निकास नहुनु ▪ बाढी सम्वन्धि जनचेतनाको कमी ▪ कर्णाली नदी नजिक बस्ती	भौतिक क्षति हुनु ▪ वालवालिकाको पढाईमा असर पर्नु ▪ खानेपानीको अभाव ▪ गरिवि वढ्नु ▪ वसाइ सराइ ▪ विस्थापित हुनु ▪ बालीलालीमा क्षति	▪ . खोलाको छेउछाउबाट ढुङ्गा ननिकाल्ने ▪ . खोलाको वहाव नियन्त्रण गर्ने ▪ .बाढीको जोखिम क्षेत्रमा घर घर नबनाउने
३	आगलागी वाट हुने क्षति	• जनचेतनाको कमी • बनजंगलको बिचमा घर बस्ति भएकोले • खुला चरी चरानको कारण • बालबच्चाको लापरर्वाहीका कारण • जथाभावी आगो प्रयोग • हावाहुरी • लापरवाही	• घर गोठ जल्ने • पशु चौपाया जल्ने • सम्पति जल्ने • मानिस मर्ने	• . खरको छाना हटाउने • सलाई,लाईटर टाढा राख्ने • .घास दाउरा घर भन्दा टाढा राख्ने • .सुरक्षित चुलो निर्माण • . जथाभावी वनमा आगो नलगाउने • .वालवालीकाबाट सलाई लाइटर टाढा राख्ने • . आगलागी बारे चेतना मूलक कार्यक्रम गर्ने • जंगलमा अग्नी रेख निर्माण गर्ने • .अगेनो निभाउने(छाप्ने) • .घना बस्ती भएको ठाउमा पोखरी बनाउने • .चुरोट/विडीका ठूटा जथाभावी नफाल्ने • विद्युतिय उपकरण ठिकठाक राख्ने
४	हावाहुरी वाट हुने क्षति	• फुसका छानाका घर • कमजोर घरका छाना • जस्ताले छाएका विद्यालय • भौगोलीक वनावट • मौसम परिवर्तन	• मानविय क्षती • आगलागी हुन सक्ने • घरको छाना उडाउने • वालवालिकालाई चोटपटक लाग्ने • फलफुल खेतीमा नोक्सान • विद्यालयको छाना उडाउने • रुखविरुवा ढाल्ने • विद्युतलाइनमा बाधा	• पुराना र बुढा रुख हटाउने • घरको छाना बलियो बनाउने • सुरक्षित घर बनाउने • बृक्षारोपण गर्ने • विद्यालयका छाना वलियो बनाउने
५	महामारी वाट हुने क्षति	• दुषित तथा बासी सडे गलेको .खाना खानु • पानी दुषितहुनु र दुषित पानी पिउनु • सरुवा रोग फैलनु • जन चेतनाको कमी	• कोभिड,झाडा पखाला, हैजा जस्ता रोगको सक्रमण फैलिनु • मानिस तथा जनावरको मृत्यू हुने, • गरीवी को दर वढ्नु वालीरोपनीमा विभिन्न रोग लाग्नु	• खानेपानीको मुहान को सरसफाइ गर्ने • व्यक्तिगत सरसफाइ गर्ने • पानी सुद्धिकरण गरेर मात्र पिउने • सरसफाईको लागि जनचेतना फैलाउने • रोग विरुद्धका खोप लगाउने • सावुन पानीले वारम्वार हात धुने • स्वास्थ्य संस्था जाने • संक्रमितको नजिक नजाने
६	सर्पदंश	▪ बनजंगल वढी ▪	▪ मानविय क्षति	▪ एन्टि भेनमको नियमितता ▪ सर्पदंश उपचार केन्द्र लाइ अफ्र

				व्यवस्थि तगर्ने
७	तुसारोवाट हुने क्षति	• जलबायु परिबर्तन • परम्परागत खेति प्रणाली • वालि चक्रमा परिवर्तन गर्न नसक्नु	• फलफुल नोक्सान, • वाली नोक्सान	• वालीचक्र परिवर्तन • .न्यानोको ब्यबस्था गर्ने • .अन्न संचित गर्ने • पशु आहार भण्डारण गर्ने • टनेल खेति गर्ने
८	वन्यजन्तु वाट हुने मानविय तथा वालिहरुको क्षति	• वनजंगल विनास • ,बन्यजन्तुलाई जंगलमा आहारको कमी • जथाभावी बसोबास • अत्यधीक बनमाराको बृद्धि • जंगलि जनावरण बासस्थान अतिकमण हुनु • जंगलि जनावर भगाउने पुराना उपाय छोडनु	• फलफूल नोक्सान वालवालिकालाई तर्साउने • मानिसहरुलाई आक्रमण • अन्नबाली नास • आयआर्जन घट्ने • चौपायमाथि आक्रमण • डरत्रास	• कुकुर पाल्ने • ठूलो ध्वनी निकाल्ने संयँत्र बनाउने • भयाउने(पुतला) राख्ने • जंगल विनास रोक्ने. • चौकीदारको ब्यबस्था गर्ने • .वन क्षेत्रको घेरवार गर्ने • बनमारा हटाउने आभियान चलाउने
९	पहिरो वाट हुने क्षति	• बनजंगल विनास • अब्यवसथित सडक निर्माण	• मानविय क्षति • आथिक क्षति र भौतिक संरचा भत्कनु • बाटोघाटो र खानेपानिका मुहानहरु मसिनु • खेतियोग्य जमिन मासिनु	• बृक्षारोपण गर्ने • जथाभावि सडक न खन्ने • भौतिक संरचना निर्माण गर्दा जमिनको भुवनावट र भौगोलिक बनावट हेरेर निर्माण गर्ने • तटवन्ध लगाउने
१०	दुर्घटना वाट हुने क्षति	• स्तरिय सडक नहुनु • सडकमा खाल्टाखुल्टी हुनु • टृफिक नियमको उलंघन • मा.प.से.गरी सवारी साधन चलाउनु • बालबालिकालाई सडकतिर खेल्न छाडनु • सडक अधिकार क्षेत्र मिच्नु • तिब्र गतिमा सवारी चलाउनु • पुराना सवारी साधनको प्रयोग । • गाडीको क्षमता भन्दा बढि यात्रुहरु वोक्नु • अग्ला रुखमा चढी घास काट्नु	• मानिसको मृत्यु • अंगभंग हुनु	• सडक नियमित मर्मत सम्भार गर्ने • ट्राफिक नियम पालना गर्ने • जनचेतना कार्यकम सञ्चालन गर्ने • मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी साधन नचलाउने • बालबालिकाहरुलाई सडकमा खेल्न जान नदिने • समय समयमा चालकहरुलाई ट्राफिक नियमको बारेमा सचेतना कार्यक्रम दिलाउने । • चौक तथा घुमाउरो बाटाहरुमा ट्राफिक चिन्ह तथा संकेत राख्नु । • सडक निर्माण गर्दा सडक मापदण्ड को पालना गर्नु • रुख चढ्दा होसियार रहने
११	रोग किरा वाट हुने क्षति	• कम गुणस्तरको विउविजन प्रयोग • जलवायू परिवर्तन	• अन्नवाली मा नोक्सान • कृषि उत्पादन घट्नु	• वेर्नाको पातको टुप्पामा रहेका फुलहरुलाइ पातको टुप्पो चुडेर नष्ट गर्ने • जैविक विषादी प्रयोग गर्ने
१२	असिना वाट हुने	• जलवायु र मौसम परिवर्तनका कारण	• अन्न वालि ,तरकारी वालि र फलफुल	• प्रकृतिक तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने

	क्षति	• भौगोलिक अवस्था • परम्परा गत खेति प्रणाली	वालिमा हनि नोक्सानि गरी अन्न संकट हुन सक्छ	• जलवायु परिवर्तन थेग्ने वालि संरक्षण र लगाउने • असिना सहने वालि लगाउने • अन्न भण्डारण • .वाली चक्रमा परिवर्तन • .छिटो पाक्ने बाली रोपनीको खेती गर्ने • तरकारी खेतीमा बलियो टनेल प्रयोग गर्ने • पोलिहाउस बलियो बनाउने • .बिउ जोगाउने
१३	चट्याङ वाट हुने क्षति	• बिद्युत लाइन र वाइरिङमा अर्थीङ नगरिनु • प्राकृतिक कारण • जलवायु परिवर्तन • घरमा अर्थिङ नगर्नु • जनचेतना अभाव	• पशु चौपाया मर्ने • घरको क्षतिहुनु • विद्युतलाईनमा नोक्सान • मानिसको मृत्यु	• बिद्युत लाइन र वाइरिङमा अर्थीङ गरेर बिद्युत जडान गर्ने • बिद्युत पोल नजिक घर संरचना निर्माण न गर्ने • घरमा तथा सार्वजनिक स्थलमा अर्थिङ गर्ने • चट्याङ पर्ने समयमा विद्युतिय सामग्रीको प्रयोग नगर्ने • विद्यालयमा चट्याङ प्रतिरोधि प्रविधि जडान गर्ने
१४	खडेरी वाट हुने क्षति	• जलवायु परिवर्तन • समयमा पानि नपर्नु • जथाभावी जंगल फडानी	• अनिकाल पर्न सक्ने • अन्न किन्नु पर्ने • स्वास्थ्यमा असर • पानिका मुल सुक्ने • सिचाई कुलो सुक्ने	• खडेरी सहन सक्ने बिउ प्रयोग गर्ने • सिचाई कुला निर्माण बिस्तार गर्ने • जंगल फडानी नगर्ने • कृतिम सिचाई,पणली/सिचाई पोखरी निर्माण गरी सिचाई गर्ने • आकासेपानी संकलन गर्ने • बृक्षारोपण गर्ने • बन फडानी रोक्ने • अन्न भण्डार गर्ने

३.७ संस्थागत विश्लेषण रोटी चित्र (भेन डायग्राम) :

विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम तथा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयन गर्नका लागी हाम्रो जस्तो मुलुकमा सबैको साथ र सहयोगको आवश्यकता हुन्छ । यसका लागि गाउँपालिकाले प्रदेश तथा संघिय सरकार, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका तल उल्लेखित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्था, विकास साझेदार हरु संग समन्वय र सहयोग लिइ योजना कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

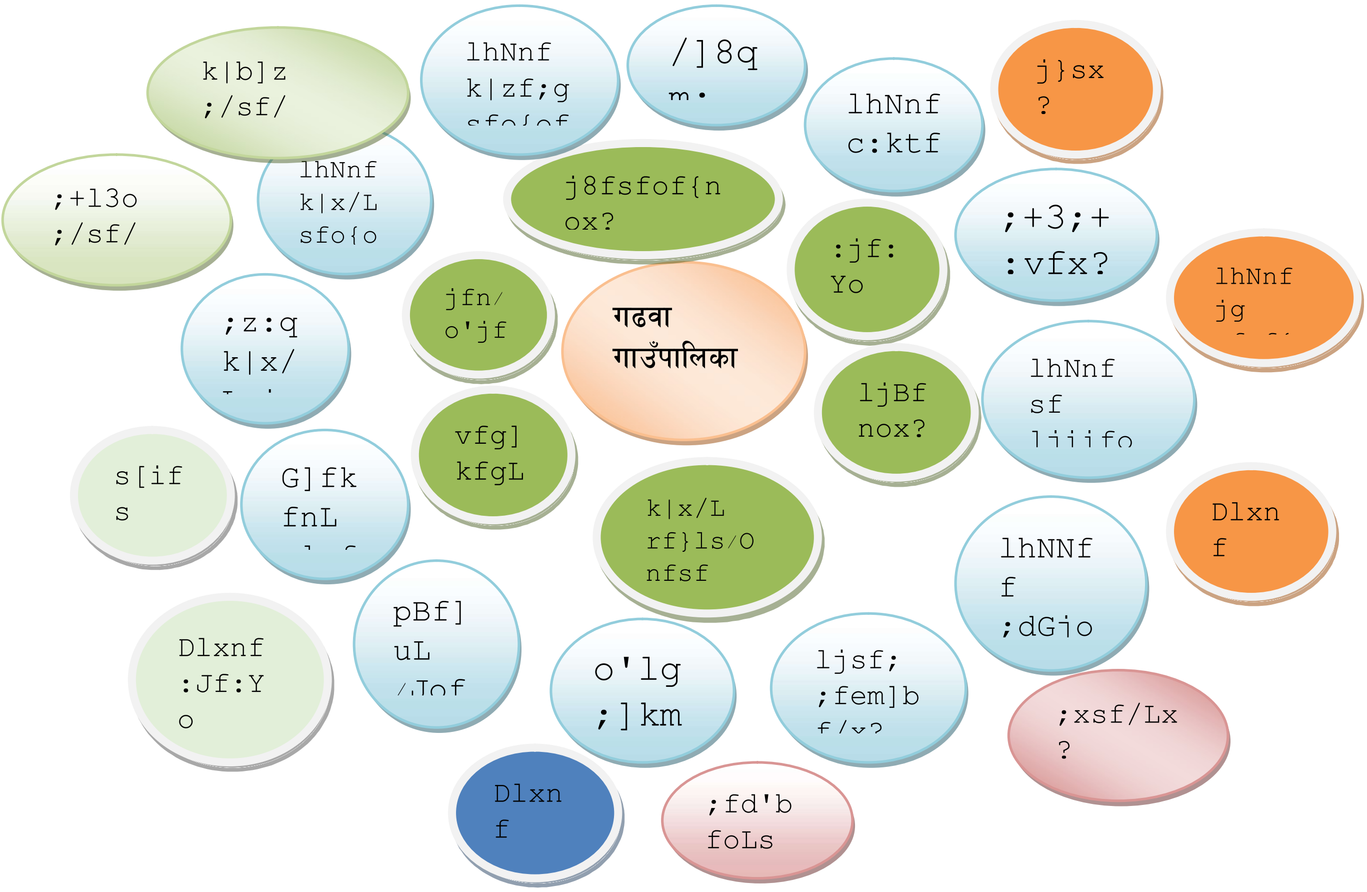

३.८ संस्थागत विश्लेषण :

यस गाउँपालिकामा विपद को पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पिकरण र विपद्को समयमा गरिने प्रतिकार्य तथा पुर्वतयारी , विपद् पश्चात्को पुनर्स्थापना, जिविकोपार्जन र पुनर्निर्माण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका का लागी सहयोग पुऱ्याउन विभिन्न निकाय तथा संघ सस्थाहरुको भुमिका महत्वपुर्ण हुन्छ । जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा मानविय सहयोगका लागी मुख्य रुपमा सहयोग गर्ने निकाय, संघसंस्था र विकास साझेदारहरुको विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका १३ : संस्थागत विवरण

क्र.स.	कार्यालय /संघसंस्था	भौगोलिक दुरी	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग	संपर्क नं.
वडा तहमा				

१	वडा कार्यालय		भौतिक पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा विपद जोखिम न्युनिकरण लाइ मुलप्रवाहिकरण,सचेतना कार्यक्रम संचालन,राहत वितरया	
२	विद्यालयहरु		उद्धार कार्यमा सहभागिता, जनचेतना अभिवृद्धि कार्यमा सहयोग,आश्रयस्थल	
३	स्वास्थ्य चौकि		स्वास्थ्य उपचार , औषधि भण्डारण ,प्रेषण	
४	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका		महिला मानव स्वास्थ्य समस्या समाधानमा सहयोग	
५	नेपाल रेडक्रस उपशाखा		प्राथमिक उपचार, भूकम्प लगायतका प्रकोप सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम, राहत सामाग्रीका लागी समन्वय	
६	सामुदायीक वनहरु		जोखिम न्यूनिकरणका कार्यक्रम जस्तै वृक्षरोपण लगायत, नगद,काठ तथा अन्य सहयोग	
७	प्रहरी चौकि		सुरक्षा प्रदान,खोज उद्धार	
८	आमा समुह		विपद् सम्बन्धी जनचेतना , सक्रिय सहभागिता, प्रचारप्रसार	
९	युवा क्लव		विपद् सम्बन्धी जनचेतना, ,न्युनिकरण कृयाकलाप मा सहभागीता , खोज उद्धारमा सहयोग	
१०	वाल क्लव		विपद् सम्बन्धी जनचेतना, ,न्युनिकरण कृयाकलाप मा सहभागीता ,	
११	स्थानिय व्यावसायी		राहत सामाग्री सहयोग	
गाउँपालिका तथा जिल्ला तहमा				
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		सहकार्य , खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा टोलि परिचालन,सामाग्री⁄प्रदान तथा खोज,उद्धार व्यवस्थापन	
२	जिल्ला समन्वय समिति		समन्वय, अनुगमन	
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
४	नेपालि सेना		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
५	सशस्त्र प्रहरी वल		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
६	इलाका प्रहरी कार्यालय गढवा		खोज ,उद्धार तथा सुरक्षा	
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		प्राथमिक उपचार, भूकम्प लगायतका प्रकोप सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम,	

			राहत सामाग्रीको व्यवस्था	
८	खानेपानी तथा सरसफाइडिभिजन कार्यलय		खानेपानी आयोजना निर्माण,मर्मत सम्भार तथा प्राविधिक सहयोग	
९	कृषि ज्ञान केन्द्र		कृषि सेवा तालिम, बालीरोपनी विकास, बिउ .बिजन वितरण, जिविकोपार्जन रअनुदान तथा अनुकुलनका कार्यक्रम	
१०	जिल्ला वन कार्यालय		वृक्षरोपण, नर्सरी व्यवस्थापन तथा तालिम ,विरुवा वितरण ,राहतमा काठ वितरण र प्राविधिक सहयोग	
११	जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय		सिँचाइ नहर,कुलो ,पोखरी निर्माण तथा आयो जनाका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	
१२	भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय कार्यालय		बाढी, पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रणका लागि एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन	
१३	जिल्ला अस्पताल		घाइतेको स्वास्थ्य उपचार ,एम्वुलेन्स व्यवस्थापन ,औषधि भण्डारण,प्रेषण	
१४	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय		स्वास्थ्यकर्मी परिचालन,समन्वय	
१५	शिक्षा समन्वय इकाइ		समन्वय,	
१६	उद्योग वाणिज्य संघ		राहत संकलन,वितरण	
१७	युनिसेफ		योजना निर्माणमा सहयोग,विपद व्यवस्थापन,वाल संरक्षण,शिक्षा,स्वास्थ्य,खानेपानी, सरसफाई क्षेत्रमा सहयोग,आपतकालिन मानविय सहयोग	
१९	गै.स.स.		सुचना प्रवाहमा सहयोग, आर्थिक तथा सामाग्री सहयोग र जनशक्ति परिचालन, आयआर्जन का क्रियाकलाप र्सचालन	
२०	नेपाल पत्रकार महासंघ		सुचना संकलन, समाचार निर्माण,प्रसारण,	
२१	वैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु		बचत तथा ऋण प्रदान , राहत सहयोग	

३.९ श्रोत सामाग्रीको विश्लेषण :

यस गाउँपालिकामा विभिन्न समुहहरु, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, सहकारी संस्था, सुरक्षा निकाय, लगायतका संस्थाहरुलाई श्रोत को रुपमा लिइएको छ । यसका अतिरिक्त गाउँपालिका भित्रका खुल्ला क्षेत्रहरू, पानीको स्रोतहरु तथा मुहान, गाउँपालिका क्षेत्रका सिकर्मी तथा डकर्मीहरू ,तालिम प्राप्त पौडीबाज, तालिम प्राप्त स्वयंसेवक, महिला स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मी,तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक, शिक्षक, कर्मचारी, भौतिक संरचना ,विपद जोखिम न्युनिकरण र प्रतिकार्यका सामाग्री आदी हरु पनि विपद व्यवस्थापनका श्रोतहरु हुन ।

यस गाउँरपालिकामा गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय स्तरीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति गठन भएको छ । यसले समुदायलाई विपदसँग सामना गर्ने क्षमता विकासमा कार्य गर्नेछ । यसले विपद जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापन का लागी समुदाय र मानव श्रोतलाइ क्षमता अभिवृद्धि गरी उनिहरुको ज्ञान, सिप र क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसका साथै विपद व्यवस्थापन को कार्यलाइ प्रभावकारी वनाउन विपद कोषको स्थापना गर्नु जरुरी छ। गाउँपालिकामा भएको श्रोतहरु देहाय वमोजिम छन ।

तालिका १४ : श्रोत सामाग्री

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	वडा नं.	सङ्ख्या (कति)	अवस्था
भौतिक स्रोत				
पुल राम्रो	पक्कि पुल(जुरौनी,कालाकाटे), भालुदुन्द्रे, दङगाली(पर्सा,कट्यानगाउ), जमुनिबास, पुनाहा,हासिपुर	१,२,४,५,६,८	२,३,३,३,१,२	राम्रो
	झोलुङगे पुल (बडहरा,जुरौनी)	१,२,८	२,१,१	राम्रो
भूकम्प प्रतिरोधी विधालयभवन	रङसिङ,कालाकाटे,बनघुस्री,बडहरा,होमजुन मावि.,कालिका प्रावि,बालाखुटी	१,२,४,६,८	४,१,२,१,२	
पक्कीबाँध	चिसापानी,पचैया,धैरेनी र सुपैला,दङ्गाली खोला र सुखेदह,कक्रहवार सिमलतारा	१,२,३,४,५,८	१,१२,२,२,३	
खुलाचउर	रङसिङ,चिसापानी,जुरौनी,कालाकाटे, मलमला,बनबारी,बनघुस्री,बडहरा,पत्रिङ्गा, जेठानगाउ,माधवपुर र धैरेनी,खडकपुर,अजगढवा,नयावस्ति,चैनपुर स्कुल,मगाहा,बाकि,कक्रहवा,मनिकापुर	१,२,३,४,५,६	१०,४,२,२,४,१	
हेलिप्याड	नभएको			
पूर्वसूचनाप्रणाली	नभएको			
लाइफज्याकेट	सितल जलबायु केन्द्र मलमला,वडामा,मगहर,लोखरपुर	१,२,५,६	४,१२,५,५ वटा	
डुङ्गा	नभएको			
डोरी	वडामा	१,५,६	२००, १००,	

			२५० मी.	
अग्नीनियन्त्रण सामाग्री सेट	भएको	१,२	१,१ सेट	
फाएर वल	नभएको			
खोज तथाउध्दारका सामाग्री सेट (गैटी, सावेल, पिक, डोरी आदि)	वडामा	१,२	१,१ सेट	
भत्केका संरचनाहरु हटाउने, काटने सामाग्रीहरु	नभएको			
त्रिपाल	वडामा	१	५ वटा	
कम्वल	नभएको			
हाइजीनकिट	नभएको			
वेवीकिट	नभएको			
डिग्नीटीकिट	नभएको			
सेल्टर निर्माण किट	नभएको			
अपांगताभएकाव्यक्तिकोलागि सामाग्रीहरु (वैशाखी, ह्विल चेयर, चस्मा, सेतो छडी, इयर फोन आदि)	वडामा	१	१ सेट	
सेफटी हेल्मेट	वडामा	१,५	५,५ पि.	
स्टेचर	स्वास्थ्य संस्थामा	१	१ वटा	
एम्वुलेन्स	स्वास्थ्य संस्थामा	१,५,६,८	१,१,१,१	
दमकल	गा.पा.मा	१	१	
इमरजेन्सी टर्च लाइट	नभएको			
गम्वुट	वडामा	१,२	५,६ जोर	
मेडिकेटेड झुल	नभएको			
पकाउने भांडाकुंडाहरु सेट	वडामा	१,२,५	१,१,२ सेट	
अक्वागार्ड, पियुष	नभएको			

ह्याण्ड माइक	वडामा	१	१वटा	
पानीफिल्टर गर्ने मेशिन	वडा,विद्यालय,स्वास्थ्यसंस्था	१,३,५,८	१,१,५,१ वटा	
स्काभेटर,जेसि.भी.	गा.पा.मा			
पिपिइ सेट	स्वास्थ्य संस्थामा	५	३ सेट	
मास्क	स्वास्थ्य संस्थामा	१,५,६	१,१०,२ पाकेट	
पानी परिक्षण किट	नभएको			
स्यानिटाइजर	वडा,स्वास्थ्यसंस्थामा	१,५,६	२,७,२ ली.	
थर्मल गन	स्वास्थ्यसंस्थामा	५,८	२,१ वटा	
सर्जिकल पञ्जा	स्वास्थ्य संस्थामा	१,३,५	२०,२०,४० सेट	
सावुन	स्वास्थ्य संस्थामा,वडामा	१,२,३,४,५,६,८	२,१,१,१,२,१,१ दर्जन	
अस्थायी सौचालय सामाग्री	वडामा	५,८	२,२ सेट	
पाइप	वडामा	१	५०० मी.	
पानी ट्याङ्की	वडामा	२,६,८	३,२,२ वटा	
पानी आपुर्ति ट्याङ्कर	नभएको			
बन्यजन्तु धपाउने सामान	नभएको			
तारजाली	नभएको			
जस्तापाता	नभएको			
लत्ता कपडा	नभएको			
एन्टिभेनम	सर्पदंश उपचार केन्द्रमा		६० भाइल	
डकर्मी	वडामा	१,२,३	१०,१५,३०	
सिकर्मी	वडामा	१,२,३	१४,१२,२५	
मानवीय स्रोत				
भूकम्पप्रतिरोधी घर वनाउन सक्ने दक्षमिस्त्री	वडामा	१,२३,४,५,६	१२,६,१४,८,१०,७ जना	
आधारभूतखोज तथाउद्धार तालिमप्राप्त	वडाभरी	३,६	१५,१० जना	

जनशक्ति				
विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धीतालिमप्राप्तजनशक्ति	वडामा	१,२,३	६,१०,१५ जना	
पौडीबाज	वडामा	२,८	१२,२ जना	
प्राथमिकउपचार तालिमप्राप्त	सवास्थ्य संस्थामा	१,२,३,४	२,३,५,२ जना	
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	वडामा	१,३,४,५,६	७ ,१०,९,६,१० जना	
मनोसामाजिक परामर्शदाता	नभएको			
स्वास्थ्य संस्थामा आरआरटी	गाउँपालिका स्तरमा		१	
अग्नीनियन्त्रक	गाउँपालिकामा		२ जना	
तारजालीवुन्न सक्ने	वडामा	२,३,६	१२,६,५ जना	
अस्थायी आवास निर्माणतालिमप्राप्त जनशक्ति	वडामा	१,५,६	१२,१०,२० जना	
शवव्यवस्थापन गर्न सक्ने जनशक्ति	वडामा	१,३	४,६ जना	
विपदव्यवस्थापन सम्वन्धितालिमदिन सक्ने जनशक्ति	वडामा	१,३,४	२,१,२ जना	
तालिम प्राप्त पशुपंक्षि प्राविधक	वडामा	१,३,४,५,६,८	१,१,१,१,१,१	
सामाजिक स्रोत				
सुरक्षितआवास सामुदायिक घर	वडामा	१,२,३,४,५,६	३,२,८,२,१०,५ वटा	
आश्रय लिन सक्ने मठ, मन्दिर	वडामा	१,३,६	२,१०,६ वटा	
आश्रय लिन सक्ने सामुदायिक भवन	वडामा	१,२,३,६	३,२,२ ,६ वटा	
आर्थिक स्रोत				
ठुलाव्यापार व्यवसाय खाद्दान्न	गढवा बजार	६	५ जना	
ठुला व्यापार व्यावसाय गैर	नभएको	६	४ जना	

खाद्यान्न				
वडाको विपदव्यवस्थापन कोष	वडामा	६	२ लाख	
महिलाबचत समूह	भएको	१,२,३,४,५,६	३,५,२,८,७,६	
समूहको विपद कोष रु	नभएको			
सहकारी	वडामा	१,२३,४,५,६,	१,४,४,३,५,८ वटा	
बैङ्क तथा वित्तीय संस्था	वडामा	३,४,६	२,१,५ वटा	
प्राकृतिक स्रोत				
खेतीयोग्यभूमि	भएको	१,२,३,४,५,६,८		
बांस भएको वस्ती	वडामा,धैरेनी,सिसौरा	१,२,३,४,५,६	३,,९,१,३,१०,३ वटा	
कुवा	वडाभरी,माधवपुर,गोवरडिहा,रतनपुर,खैरा	१,२,३,४,६,८	८,६,४,६,९,१२ वटा	
तारजालीको लागिआवश्यकपर्ने ढुंगाको श्रोत	राप्ती नदी र अन्य खोला र वन क्षेत्र	१,२,३,४,५,६	४,३,४,३,२,३	
ताल तथा पोखरी (निजी र सार्वजनिक)	वडामा,गोवरडिहा,धैरेनी	१,२,३,४,५,६	२,३,२,३,२,२	
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)	भएको	१,२,३,४,५,६		
नहर	बड्कापथ र अन्य	१,२,३,४,६	१,१,२,२	
खेर गैरहेको जमिन		१,२,३,४,५,६		

३.१० परम्परागत ज्ञान र सीप विश्लेषण :

गाउँपालिकाको वडाहरुमा गरिएको छलफलका आधारमा समुदायमा विपद्को सामना गर्न परम्परागत रूपमा अपनाइएका विधिहरूको यहा उललेख गरिएको छ । यसले विपद्को समना गर्न भविष्यमा अपनाउनु पर्ने विधिको पहिचान गरी स्थानीय ज्ञान र सीपको प्रबर्द्धन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

तालिका १५ : जोखिम न्यूनीकरणकालागि गरिएका स्थानिय प्रयासहरु

क.स	प्रकोप	जोखिम न्यूनीकरणकालागि गरिएका प्रयासहरु
१	भुकम्प	घरबनाउदा काठको नस राख्ने,गारो चौडा बनाउने, घरबाट वाहिर निस्कने जमिन र ढोका कम सतहमा राख्ने,घरको जगमा ठूलो र फराकिलो ढुङ्गा राख्ने, हाचो घर बनाउने , घर अगाडी आगन राख्ने ।
२	वाढी	तटवन्ध गर्ने ,सम्भावित क्षेत्रमा विरुवा रोप्ने , ढुङ्गा ,वालुवा जथाभावि निकासी पैठारी रोक्ने ,ढुङ्गा को वाल लगाउने ,बृक्षा रोपण ।
३	आगलागी	जनचेतना मुलक कार्य गर्ने ,अग्निरेखा रेखा कोर्ने ,जंगल सरसफाई ,आगो निभाउने,टिनको छाना लगाउने, सलाई लाईटर वालवालिकाबाट टाढा राख्ने,काम सकिएपछि अगेनो निभाउने, जथाभावी धुम्रपान नगर्ने,खर,घाँस,स्याउला घर भन्दा टाढा राख्ने ।
४	हावाहुरी	घर, विद्यालयको छाना बलियो वनाउने, छानामा गह्रौङ्गो ढुङ्गा,काठ राख्ने ।
५	महामारी	खानेपानीको मुहान को सरसफाइ गर्ने,व्यक्तिगत सरसफाइ गर्ने,पानी सुद्धिकरण गरेर मात्र पिउने,सरसफाईको लागि जनचेतना फैलाउने,रोग विरुद्धका खोप लगाउन,स्वास्थ्य संस्था जाने,संक्रमितको नजिक नजाने ।
६	सर्पदंश	सर्प देखिए मार्ने ,खाटमाथी सुत्ने, सर्पले टोके जान्ने बोलाइ विष चुस्न लगाउने ।
७	तुसारो	टनेल बनाउने,तरकारीमा छारो हाल्ने,वालीचक्र परिवर्तन,न्यानोको ब्यबस्था गर्ने,.अन्न संचित गर्ने ।
८	वन्यजन्तु	लखेट्ने, कुकुर पाल्ने,आवाज लगाउने,ग्वाला लगाउने,पुतला राख्ने,गुलेली हान्ने ।
९	पहिरो	भल काट्ने ,बृक्षारोपण गर्ने, पर्खाल लगाउने ,गरा बनाएर खेति गर्ने,तटबन्धन,ढलनिकास,वाल लगाउने,भिरालो ठाउको ढुङ्गा ननिकाल्ने ।
१०	दुर्घटना	ट्राफिक नियम पालना गर्ने,जनचेतना जगाउने,मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी साधन नचलाउने,बालबालिकाहरुलाई सडकमा खेल्न जान नदिने ।
११	रोगकिरा	रैथाने विउविजनको प्रयोग ,स्थानिय जैविक विषादी को प्रयोग गर्ने ।
१२	असिना	स्थानिय रैथाने वाली लगाउने, टनेल खेति गर्ने, परम्परागत विधि अपनाउने , प्रकृतिक तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने, वालि संरक्षण गर्ने ।
१३	चट्याङ	बिद्युत लाइन र वाइरिङमा अर्थीङ गरेर बिद्युत जडान गर्ने ,बिद्युत पोल नजिक घर संरचना निर्माण नगर्ने,आकाश गड्याङगुडुङ गर्दा बत्ति बन्द गर्ने,घरबाहीर ननिस्कने ।
१४	खडेरी	सिचाई कूलो निर्माण,अन्न भण्डार गर्ने, डेरीमा अन्न बचत गर्ने ,भकारी निर्माण रैथाने वाली लगाउने ।

३.११ जलवायू परिवर्तनको प्रभाव विश्लेषण :

गाउँपालिकमा जलवायु परिवर्तनका कारण वन, कृषि तथा जलश्रोत आदि क्षेत्रमा परेको प्रभाव र कारण हरुको विश्लेक्षण गरीएको छ । विगतका ३० वर्ष देखि हाल सम्मको अवस्था लाइ हेर्दा सामान्य रुपमा गर्मी बढ्दै गएको पानी पर्ने क्रम पनि कम हुदै गएको तथा मनसुन वर्षा र हिउँदे वर्षा को समयमा पनि परिर्वन हुदै गएको, अल्प तथा खण्ड वृष्टि,सुख्खा पर्नु तथा खडेरीको क्रम बढ्दै जान थालेको, बाली लगाउने समय पनि केही पछाडी धकेलिदै गएको जस्ता जानकारी समुदाय स्तरबाट को छलफलको

क्रममा आएको थियो । समुदाय संग गरिएको छलफलका आधारमा जलवायु परिवर्तन को प्रभाव निम्न तालिकामा विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका १६ : जलवायू परिवर्तनेल गर्दा ल्याएका प्रभावहरु

क्षेत्र	३० वर्ष अगाडिको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	कारण	सम्भावित समाधानकाउपाय
कृषि तथा खाद्य	▪ माटोको उर्वरा शक्ति मलिलो थियो ▪ कम्पोष्ट मलको प्रयोग गरिन्थ्यो ▪ हावापानी अनुकुल थियो ▪ पशु रोग मा कमी	▪ माटोको उर्वरा शक्ति घटेको ▪ समयमा पानि नपर्ने ▪ बाली छिटो पाक्ने ▪ रोगकिराको प्रकोप बढी भएको ▪ उर्वराशक्तीमा ह्रास ▪ अर्गानिक खेतीमा कमी ▪ अन्नको अभाव ▪ अतिवृष्टि, अनावृष्टि, अल्पवृष्टिले उत्पादनमा घटेको ▪ घाँसपातमा कमी ▪ उत्पादनमा कमी हुँदा महंगी बढेको ▪ पशु रोगमा वृद्धि	▪ रासाायनिक मलको प्रयोग ▪ जलवायू परिर्वतन	▪ माटो परिक्षण गने ▪ विभिन्न जैविक मल तथा विषदिको प्रयोगमा जोड दिने ▪ कम्पोष्ट मल प्रयोग गर्नु ▪ आधुनिक खेति प्रणाली विस्तार गर्ने ▪ सिचाई कुलो तथा नहरको व्यवस्था गर्ने ▪ जलवायु अनुकुल विउविजनको प्रयोग ▪ रेथाने प्रजातिको विउविजनको संरक्षण गर्नु पर्ने र लगाउने
बन, जैविक विविधता तथा जलाधार	▪ घना वनजंगल ▪ खोला नालाहरुमा पानिको मात्रा धेरै ▪ वन्यजन्तु धेरै भएको ▪ घास दाउराको प्रचुरता	▪ वनजंगल विनाश ▪ कतिपय वनस्पति लोप ▪ पानिका मुहान सुकेको ▪ खोला नालामा पानि घटेको ▪ खडेरी, अतिवृष्टि,अनावृष्टि ▪ वन्यजन्तु लोप हुँदै गएको ▪ प्राकृतिक श्रृंखला परिवर्तन भएको ▪ तापक्रम बृद्धि मनसुन ढिलोचाँडो हुने	▪ जथाभावी वन फडानी ▪ जथाभावी खोलाहरुमा उत्खन्न ▪ वनयजन्तुको चोरी सिकारी	▪ वनजंगलको संरक्षण गर्ने ▪ वृक्षारोपण गर्ने ▪ पानिका मुहानहरुको संरक्षण गर्ने ▪ जलाधारहरुको संरक्षण गर्ने ▪ वन्यजन्तुको संरक्षण गर्ने

जलश्रोत तथा उर्जा	▪ पानीका मुहान र श्रोत प्रसस्तै रहेको ▪ समयमा मनसुन वर्षा ▪ विद्युत लाईन कम ▪ नदि खोलामा पानीको सतह बढी	▪ पानीका मुहान सुक्दै र घट्दै गएको ▪ नदी ,खोलामा पानी घट्दै गएको ▪ विजुलिको विस्तार ▪ सोलार प्रणाली जडान भएको ▪ मुहानहरु सुक्दै जाने ▪ पानीको सतह घटेको	▪ पानीका मुहान संरक्षण नहुनु ▪ नदी,खोला अतिक्रमण ▪ नदी,खोलानजिक वस्ति विस्तार ▪ जथाभावि नदी,खोलाजन्य पदार्थको उत्खनन	▪ पानीका मुहान संरक्षण ▪ जथाभावि नदी,खोलाजन्य पदार्थको उत्खनन नियन्त्रण ▪ नदी खोला किनारमा वृक्षारोपण ▪ पानीका मुहान क्षेत्रमा वृक्षारोपण ▪ वैकल्पिक उर्जा प्रवर्धन ▪ सिंचाइ पोखरी निर्माण
ग्रामिण र शहरी वसोवास	▪ जनसंख्या कम ▪ पातलो वस्ती ▪ ग्रामिण जनजिवन ▪ वसाइ सराइ कम ▪ वजार क्षेत्र थोरै	▪ वसाइ सराइ तिव्र ▪ सहरी क्षेत्र विस्तार ▪ वातावरण दुषित हुने ▪ विकृती, विसंगतीमा वृद्धि भएको ▪ पानीको आपूर्तीमा कमी ▪ खाद्यान्न उत्पादन कम ▪ उत्पादनशिल जमिनको कमी	▪ वजार क्षेत्रमा वसोवासको आकर्षण ▪ जनसंख्या वृद्धि ▪ अव्यवस्थित वसोवासका कारण विपद जोखिम वढ्ने	▪ वजार क्षेत्रलाइ व्यवस्थित गर्ने ▪ भु–उपयोगको निति वनाइ लागु गर्ने ▪ ग्रामिण क्षेत्रहरुमा पुर्वाधार निर्माण ▪ स्थानीय स्तरमा रोजगारी को सृजना
पर्यटन, एवं प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदा	▪ पर्यटकिय स्थानको पहिचान हुन नसकेको ▪ स्थानिय कला संस्कृति रहेको ▪ आफ्नो कला संस्कृतिमा गौरव ▪ कला संस्कृति को संरक्षण	▪ पर्यटकियस्थल व्यवस्थित हुन थालेको ▪ स्थानिय कला सस्किृति लोप हुदै गएको ▪ पर्यटकको संख्यमा सामान्य बृद्धि ▪ प्राकृतिक सम्पदाको ह्रास ▪ ताल, तलैयाहरु सुक्दै जाने	▪ बाह्यंस्कृतिको प्रभाव ▪ पर्याटकिय क्षेत्रमा पुर्वाधार को अभाव	▪ स्थानिय कला संस्कृतिको संरक्षण ▪ पर्यटकिय स्थलको स्तरोन्नती ▪ प्रकृतिक र सास्कृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने
मानव स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाइ तथा महामारी	▪ माहामारी बढी ▪ स्वास्थ्य संस्थाहरुको कमि ▪ स्वास्थ्य कर्मिहरुको कमि ▪ सरसफाईमा कमि	▪ माहामारी घटेको ▪ खानेपानिको उपलब्धता ▪ स्वास्थ्य संस्थाहरुको विस्तार ▪ मानव आयु बढेको ▪ भाइरल रोगहरु फैलने गरेको ▪ बिभिन्न नयाँ रोगहरुको बृद्धि ▪ पानी दुषित हुने ▪ मुहान सुक्ने	▪ जनसंख्या वृद्धि ▪ आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा पहुच ▪ सरसफाईमा चेतना अभिवृद्धि ▪ फोहरमैला वृद्धि ▪ कृषि जन्य उत्पादनमा विषदी को प्रयोग	▪ स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा प्रवाहमा गुणस्तरीयता कायम गर्ने ▪ सुद्ध खानेपानिको आपूर्ति गर्ने ▪ फोहरमैला व्यवस्थापन ▪ सरसफाइ चेतना

	▪ पानि ल्याउन टाढा जानु पर्ने ▪ नसर्ने रोगहरु कम	▪ पानीको अभाव		अभिवृद्धि
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार	▪ भैतिक पुर्वाधार कम ▪ उद्योग धन्दाहरु नभएको ▪ यातायातको असुविधा	▪ पर्याप्त भौतिक पुर्वाधार को कमी ▪ साना घरेलु उद्योग केहि मात्रामा संचालन ▪ यातायातमा पहुच बृद्धि ▪ वातावरण प्रदुषण ▪ कच्चा पदार्थको अभाव ▪ बायु प्रदुषण भई रोग देखिने ।	▪ श्रोत र साधनको कमी ▪ लगानीको वातावरण नभएको ▪ उत्पादन लागत वढि ▪ वजारको समस्या	▪ पुर्वाधार निर्माणमा जोड ▪ उद्योग स्थापनाका लागी प्रोत्साहन ▪ घरेलु तथा लघु उद्योगहरुको स्थापना ▪ यातायातको पहुँच नपुगेका वडाहरुमा सडक र यातायात पुऱ्याउने
विपद् र विपद्का सवाल	▪ विपदवाट धेरै क्षती ▪ महामारीको प्रकोप वढि ▪ जलवायु अनुकुलन ▪ वन्यजन्तुको प्रकोप कम	▪ धनजनको क्षति ▪ विपदका घटना वृद्धि ▪ अव्यवस्थित वसोवासका कारण वाढी पहिरो ले ल्याउने विपदका घटना वृद्धि ▪ गरिविमा वृद्धि	▪ अव्यवस्थित वसोवास ▪ भवन मापदण्डको पालना नहुनु ▪ विपद व्यवस्थापनमा कम लगानी ▪ जथामावी सडक निर्माण	▪ भुकम्प प्रतिरोधि घर र संरचना निर्माण ▪ वृक्षारोपण ▪ विपद जोखिम न्युनिकरण का लागी योजना निर्माण र कार्यन्वयन ▪ सडक मापदण्डको पालना ▪ विपद व्यवस्थापनमा लगानी गर्ने ▪ वन जंगल संरक्षण गर्ने

३.१२ जिविकोपार्जन विश्लेषण :

वडाहरुमा गरिएको छलफल र विश्लेषण बमोजिम प्रकोपहरूले यस गाउँपालिकामा जीविकोपार्जनका श्रोतहरुमा असर पुऱ्याउने देखिन्छ । प्रकोपको असरहरु कृषि ,वनजङ्गल, पशुपालन, जमिन र खानेपानी,सिंचाइ आदी क्षेत्रमा पर्ने देखिन्छ । साथै जलवायु परिवर्तनको असर सवै स्थान र समुदायमा एकै किसिमले पर्दैन । असरसँग जुध्न नसक्ने निम्न वर्गमा यसको असर वढि पर्ने देखिन्छ । पहिरो, बाढी,वन्यजन्तु चट्याङ,खडेरी, असिना, हावाहुरी तथा महामारीको प्रकोपले विशेष गरी बृद्धवृद्धा,वालवालिका ,अपाङ्ग,एकल महिला, दलित, विपन्न वर्गलाई बढी मात्रामा असर पार्ने देखिन्छ । वडाहरुमा भएका जिविकोपार्जन का सिपहरुको विश्लेषण गर्दा असर संग जुध्ने श्रोत निकै कम देखिन्छ । त्यसैले गाउँपालिकाले प्राथमिकताका साथ जिविकोपार्जनका श्रोतहरु र क्षमता वढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका १७ : जिविकोपार्जन सिपहरु

श्रोतहरु	क्षेत्रहरु	सूचना
मानविय श्रोत	जिविकोपार्जनकालागि ज्ञान, सीप र दक्षता भएका व्यक्तिहरु	**वडा नं. १ :** २ जना कृषि प्राविधिक,२ जना पशुविकास प्राविधिक,अन्य २ जना रहेको । **वडा नं. २ :** कृषि तथा पशु संग सम्वन्धित दक्षता भएका व्यक्ति रहेका **वडा न. ३ :** पशु प्राविधिक १ जना र अगुवा कृषक १५ जना रहेको । **वडा नं. ४ :** जिविकोपार्जनका सिप भएका केही व्यक्तिहरु रहेको । **वडा नं. ५ :** कृषि तथा पशु संग सम्वन्धित दक्षता भएका व्यक्ति रहेको,सुचिकृत सिकर्मी,डकर्मी र पलम्वरहरु रहेको । **वडा नं. ६ :** कृषि, भेटनरी तथा अन्य क्षेत्रका ज्ञान सिप भएका व्यक्ति कम रहेको । **वडा नं. ७ :** कृषि, भेटनरी तथा अन्य क्षेत्रका ज्ञान सिप भएका व्यक्ति कम रहेको । **वडा नं. ८ :** कृषि, भेटनरी तथा अन्य क्षेत्रका ज्ञान सिप भएका व्यक्ति कम रहेको ।
भौतिक श्रोत	बाटोघाटो, विजुली, सिंचाई, खानेपानी, संचार आदिको अवस्था, यातायातको अवस्था	**वडा नं. १ :** सवै बस्तिमा बाटो विजुली पुगेको,केही स्थानमा सिंचाइको अभाव,खानेपानीको पर्याप्तता,यातायातको सुगमता रहेको । **वडा नं. २ :** सवै बस्तिमा बाटो विजुली पुगेको,केही स्थानमा सिंचाइको अभाव,खानेपानीको पर्याप्तता,यातायातको सुगमता रहेको । **वडा न. ३ :** भैसीकुटी बाहेक सवै स्थानमा बाटो पुगेको,अन्य सवै स्थानमा यातायातको पहुँच पुगेको,विद्युत,खानेपानी र सञ्चारको अवस्था राम्रो रहेको । **वडा नं. ४ :** ८० प्रतिशत बस्तिमा बाटो पुगेको,५० प्रतिशत जमिनमा सिंचाइ र ५० प्रतिशत घरधुरीमा पिउनयोग्य खानेपानी पुगेको,विद्युत,संचारको सुविधा भएको र अधिकांस सडक कच्चि रहेको । **वडा नं. ५ :** अधिकांस बस्तिमा चल्तीको सडक रहेको,विजुली पुगेको, सिंचाइको व्यवस्था ठिकै रहेको, सुद्ध खानेपानीको अपर्याप्तता रहेको, सञ्चार र यातायातको व्यवस्था डिकै रहेको । **वडा नं. ६ :** २ वटा राजमार्ग रहेको,सवै बस्तिमा बाटोको सुविधा पुगेको,सवै टोलमा विजुली पुगेको,मनिकापुर र खवरी बाहेक सवैठाउमा सिंचाइ सुविधा विस्तार भएको,सञ्चारको अवस्था राम्रो रहेको । **वडा नं. ७ :** सवै बस्तिमा बाटो विजुली पुगेको,केही स्थानमा सिंचाइको अभाव,खानेपानीको पर्याप्तता,यातायातको सुगमता रहेको । **वडा नं. ८ :** केहि बस्तिमा बाटो विजुली नपुगेको,केही स्थानमा सिंचाइको अभाव,खानेपानीको पर्याप्तता,यातायातको सुगमता रहेको ।
आर्थिक श्रोत	बचत समुहहरु, वैंक, सहकारीको अवस्था, बजारको अवस्था, उधोग, पर्यटनको अवस्था, रोजगारीको अवस्था, पेन्सन, रेमिटान्स	**वडा नं. १ :** ३ वटा बचत समुह र १ वटा सहकारी रहेको,साना ३ वटा बजार रहेको,रोजगारी न्युन र रेमिट्यान्स आउने गरेको,कुलपानी र धानखोला पर्यटकिय स्थल रहेको । **वडा नं. २ :** २ वटा बचत समुह र ३ वटा सहकारी रहेको, **वडा न. ३ :** २ वटा बचत समुह र ४ वटा सहकारी रहेको, जंगलकुटी, ५५ झ्याले दरवार लगायतका पर्यटकिय क्षेत्र रहेको,रेमिट्यान्स आउने गरेको । **वडा नं. ४ :** ८ वटा बचत समुह र ३ वटा सहकारी रहेको,उद्योगको विकास नभएको,बजार विस्तार भैरहेको,सुकिदह पर्यटन क्षेत्र रहेको,रोजगारीको अवस्था न्युन रहेको,रेमिट्यान्स १० प्रतिशत परिवारमा आउने गरेको । **वडा नं. ५ :** ७ वटा बचत समुह र ५ वटा सहकारी रहेको २ वटा साना बजाररहेको,रोजगारीको अवस्था र रेमिट्यान्स को अवस्थ मध्यम रहेको । **वडा नं. ६ :** ६ वटा बचत समुह,६ वटा सहकारी ८ वटा र ५ वटा बैंक रहेको,गढवा बजार रहेको, रोजगारीको अवस्था, पेन्सन, रेमिटान्स को अवस्था

		राम्रो रहेको **वडा नं. ७ :** ४ वटा बचत समुह र ३ वटा सहकारी रहेको १ वटा साना बजाररहेको,रोजगारीको अवस्था र रेमिट्यान्स को अवस्थ मध्यम रहेको । **वडा नं. ८ :** ३वटा बचत समुह र १ वटा सहकारी रहेको २ वटा साना बजाररहेको,रोजगारीको अवस्था र रेमिट्यान्स को अवस्थ मध्यम रहेको ।
सामाजिक श्रोत	सामाजिक एकता, समुह, संजालहरु,	**वडा नं. १ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा नं. २ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा न. ३ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा नं. ४ :** सुपरजोन समुह, महिला समुह,आमा समुह आदि समुह रहेको, सामाजिक एकता ठिकै रहेको । **वडा नं. ५ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा नं. ६ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा नं. ७ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको । **वडा नं. ८ :** विभिन्न सञ्जालहरु रहेको,सामाजिक एकता राम्रो रहेको ।
प्राकृतिक श्रोत	जल, जमिन, खनीज, र जंगलको अवस्था	**वडा नं. १ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. २ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा न. ३ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. ४ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. ५ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. ६ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. ७ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको । **वडा नं. ८ :** जल,जमिन र जंगल प्रसस्त रहेको,ढुङ्गा बालुवाको स्रोत रहेको ।

३.१३ प्रकोप जोखिमविश्लेषण :

गाउँपालिकाका वडाहरुमा गरिएको जोखिम नक्साङ्कन वाट यस गाउँपालिकाबहुप्रकोप जोखिममा रहेको देखिन्छ । भूकम्प वाहेक बाढी,आगलागी,हावाहुरी,महामारी,सर्पदंश,तुसारो(पाला),बन्यजन्तु,पहिरो, दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुव्नेर रुखबाट लड्ने) ,रोगकिरा,असिना,चट्याङ,खडेरी लगायत १४ वटा प्रकोप पहिचान गरीएको थियो । यि प्रकोपवाट सिर्जित विपदका घटनाले विगतमा जनधनको क्षति भएको र भविस्यमा पनि हुन सक्ने देखिन्छ । त्यसैगरी संकटासन्न स्थानहरुमा मानिसहरुको बस्ती र अन्य भौतिक संरचनाको कारण विपद्को जोखिम बढाएको छ ।

३.१३.१ भूकम्पको जोखिमविश्लेषण :

भुकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोणबाट नेपाल विश्वमा ११ औं स्थानमा रहेको छ । यो गाउँपालिका पनि भुकम्पको उच्च जोखिममा रहेको छ । २०७२ सालमा नेपालमा आएको भुकम्पले यहा ठुलो नोक्सानी नगरेतापनि ३९५ घर चर्किएका थिए । नक्शापास गर्ने र भूकम्पप्रतिरोधी घरहरु वनाउने कार्य एकदमै न्युन रहेको र पहिले नै वनिसकेका भवनहरु भूकम्प को उच्च जोखिम मा रहेका छन । वडाहरुमा गरिएको छलफलका अधारमा यहा २०८० वटा घर भुकम्पको जोखिममा रहेको अनुमान गरिएको छ । त्यसैगरी २८ वटा विद्यालय,१ वटा स्वास्थ्यसंस्था,१४ वटा खानेपानी आयोजना, ९ वटा सिंचाइ कुलो र अन्य संरचनापनि जोखिममा छन । अनिवार्य नक्सापास तथा भूकम्प प्रतिरोधी घर

निर्माण गर्न सक्ने दक्ष जनशक्तिहरु तयार गरी यस गाउँपलिकाले भूकम्पप्रतिरोधी घर निर्माण कार्यमा कडाइ गर्न जरुरी छ ।

३.१३.२ वाढीको जोखिम विश्लेषण :

गाउँपालिकाका वडाहरुमा गरिएको जोखिम नक्साङ्कन का आधारमा यो गाउँपालिकामा बाढी दोश्रो जोखिम वाढी हो । गाउँपालिकाका सवै वडाहरु बाढीको जोखिममा रहेका छन । वडाहरुमा गरिएको छलफलका आधारमा यस गाउँपालिका भएर वग्ने राप्ती, रङसिङ, सुपैला,हडैया,दङ्गली,भालुदुन्द्रे,जर्नेल,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे, कक्रहवा,चुरेहार, गुरुङ, मुसीनाका,कोइलाबास खोला लगायत ठुला तथा साना, खोलानाला र खहरेहरुमा आउने वाढी वाट विगतमा पटक पटक गरी ६५ वस्तीका ४० घर बगाएको,२२ घरमा पूर्ण क्षति र ६४० घर डुवानमा परेका थिए । उक्त बाढीले ५२० विघा ८ कठ्ठा जग्गा कटान,अन्नपातमा नोक्सानी,तथा पहुँचौपायामा नोक्सान गरी ३० करोड ९० लाख बरावर को क्षति गरेको थियो र १८८५ परिवार प्रभावित भएका थिए । वडाहरुमा गरिएको छलफलका आधारमा बाढीको जोखिमले ३२४८ धरधुरीका १५२५० जनसंख्या प्रभावित हुने देखिन्छ भने त्यसमध्ये २९३० वालवालिका पर्दछन । वाढीले यस क्षेत्रमा ५६९ विघा जमिन कटान र ६ वटा विद्यालयलाइ क्षति पुऱ्याउने देखिन्छ । त्यसैगरी २ वटा स्वास्थ्य संस्था र १ वटा आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रमा पनि क्षति पुऱ्याउने देखिन्छ । बाढीले यस गाउँपालिकाका ५ वटा खानेपानी आयोजना, ४ वटा मुहान १७१० मी. पाइप, १ वटा आर.भि.टि. १ वटा बड्कापथ कुलो,१ वटा बाँध र ३४ वटा सिंचाइ कुलोमा क्षति पुग्ने देखिन्छ । त्यसैगरी १२ वटा कुखुरा फर्म,२४ वटा पसल व्यावसाय,५२ वटा तरकारी खेति जोखिममा छन । अव्यवस्थित वसोवास, खोला किनार वस्ती तथा वजार,जथाभावि उत्खनन, खोला नियन्त्रण नहुदा वाढीको जोखिम वढेको छ ।

३.१३.३ आगलागीको जोखिमविश्लेषण :

गाउँपालिकाका आगलागीको जोखिमापनि रहेको छ । सवै वडा हरुमा गरीएको छलफलको आधारमा विगतमा गाउँपालिकाका करिव २७ वस्तीहरुमा आगलागीहुदा २ जना बालबालिका सहित ३ जनाको मृत्यु भएको थियो भने २२७ घर र ९० वटा गोठ जलेको थियो । आगलागीमा ८ करोड,३८ लाख १०हजार बरावरको सामान,अन्न,चौपाया आदिको नोक्सान भएको थियो । आगलागी बाट यस गाउँपालिकामा १२२ घर १९ वटा व्यावसाय,४०० मी. खानेपानी पाइप र सामान,अन्न,चौपाया नोक्सानहुने खनुमान गरिएको छ । वनजंगल नजीक हुनु, काठका सामाग्रीहरु प्रयोग गरेर घरहरु निर्माण गर्नु र घना वस्तीहरु हुने ठाउंमाआगलागीको जोखिम रहेको छ ।

३.१३.४ हावाहुरी को जोखिमविश्लेषण :

गढवा गाउँपालिकामा हावाहुरीले पनि क्षति पुर्‍याउदै आएको छ । विगतका वर्षहरुमा हावाहुरीले १६९ घरको छाना, ९ वटा विद्यालय को छाना, आप र अनार खेतिमा नोक्सान गरी १ करोड ३० लाख बरावरको क्षति गरेको देखिन्छ । लगायतका भौतिक संरचनाहरुलाई क्षती पुर्‍याएको पाइन्छ । हावाहुरीले यस गाउँपालिकाका सवै वडा प्रभावित छन । हावाहुरि का कारण नगरका २१७ घर परिवार का १०८८जनसंख्या र ति मध्य ४१७ बालबालिका प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । हावाहुरीवाट यस गाउँपालिकाका १६ वटा विद्यालय जोखिममा रहेका छन । हावाहुरीका कारण बालबालिकालाइ चोटपटक लाग्ने जोखिम छ । त्यसैगरी हावाहुरीबाट ६० वटा प्लास्टिक टनेल, २ वटा केरा खेति, २ वटा कुखुरा फर्म र तरकारी तथा फलफुल खेति जोखिममा छन । यसका अतिरिक्त हावाहुरीले विद्युत प्रसारण लाइनमा पनि क्षति हुन सक्ने देखिन्छ ।

३.१३.५ महामारीको जोखिम विश्लेषण :

महामारीको प्रकोपबाट पनि यो गाउँपालिका अछुतो रहन सकेको छैन । विगतमा कोभिड महामारी वाट २५जनाको जनाको मृत्यु भएको थियो । महामारीबाट ८६० परिवार प्रभावित भएका थिए । झण्डै १००० जना क्वारेन्टाइनमा बस्नुपरेको थियो । महामारी बाट यस गाउँपालिकाका ७६० परिवारका ३५०० जनसंख्या प्रभावित हुने अनुमान छ । जसमध्ये १४५० जना बालबालिका कुनैपनि महामारीबाट संक्रमितहुने जोखिममा रहेका छन ।

३.१३.६ तुसारो (पाला)को जोखिम विश्लेषण :

यस गाउँपालिकाको ८ नं वडा बाहेक सवै वडा तुसारोको प्रकोप वाट प्रभावित छन । यी वडाका धेरेजसो वस्तीहरु असिनाको जोखिममा रहेका छन । तुसारोले वर्षेनि यहाँ अन्न वालीमा नोक्सान पर्‍याउने गर्दछ । विगतमा तुसारोले आलु,तोरी,टमाटर लगायतका तेलहन तथा तरकारीबालीमा नोक्सान पुनउदै आएको छ । विपदको ऐतिहासिक समय रेखाबाट प्राप्त सुचनाका आधारमा तुसारोले झण्डै ६५ लाख बरावरको क्षति भएको थियो भने १०२० परिवार प्रभावित भएका थिए । गाउँपालिकाका वडाहरुमा गरिएको सुचना संकलनका आधारमा करिव ६०० विघाको तरकारीबालमा तुसारोले नोक्सान पुर्‍याउने अनुमान गरिएको छ । जसवाट ८०० घरधुरी तुसारो वाट हुने नोक्सानीको मारमा छन । सवै वडाहरुमा गरेर प्रत्येक तरकारी तथा फलफुल जस्ता बालीहरुमा क्षति पुग्ने देखिन्छ ।

३.१३.७ सर्पदंश को जोखिम विश्लेषण : यस गाउँपालिकामा सर्पदंश पनि प्रकोपको रुपमा रहेको छ । विगतमा सर्पदंशबाट यहा ४४ जना मानिसको ज्यान पनि गएएको छ । यस गाउपालिकाका सर्प दंशबाट १२९ जना जोखिममा रहेका छन ।गाउँपालिकामा सर्पदंश उपचार केन्द्र स्थापना पछि सर्पदंशबाट मृत्युहुनेको संख्या घट्दै गएको छ ।

३.१३.८ वन्यजन्तुको जोखिम विश्लेषण :

गाउँपालिकामा वन्यजन्तुबाट हुने क्षती पनि अर्को प्रकोप हो । वन्यजन्तुको जोखिम यस गाउँपालिकाको १,२,५,६४,७,८ नं. वडाहरुमा रहेको छ । यि वडाहरुका ३८ वटा बस्तिहरु बन्यजन्तुबाट बालिनालिमा हुने नोक्सानको मारमा परेका छन । विगतदेखि यस गाउँपालिकामा बदँल, ,वाँदर जस्ता जंगली जनावरहरुले खेतवारीका तथा अन्न, तरकारी,फलफूल वालिमा क्षती पुऱ्याउने गरेका छन् । समुदायसंग गरीएको छलफलका आधारमा ७ वटै वडाका ११२० घरधुरी प्रभावित छन । गाउँपालिकाका वडा वाट लिइएको सुचनाका आधारमा वन्यजन्तु ले वर्षेनी १ करोड २४ लाख बरावरको अन्न,दलहन,तरकारी तथा फलफुल वालिमा नौक्सान पुऱ्याउदछन ।

३.१३.९ पहिरोको जोखिमविश्लेषण :

यो गाउँपालिका पहिरोको पनि जोखिममा रहेको छ । नगरका वडाहरुमा गरिएको जोखिम नक्साङ्कका का आधारमा यो गाउँपालिकामा वडा नं १,२,३,५,६ र ८ वडामा पहिरोको जोखिम रहेको छ । पहिरोले सडक क्षेत्र र वडाका ६ वटा वस्तीहरु उच्च जोखिममा रहेका छन् । हालसम्म पहिरोले ३ विघा जमिन पुरेको छ भने २२ परिवार प्रभावित भएका छन । त्यसैगरी १५ लाख बरावरको क्षति भएको छ । वडामा गरिएको छलफलमा यी वडाका १४ घरधुरी का ७० जनसंख्या जोखिममा रहेको समुदायसंगको छलफलको आधारमा लिइएको छ । यस गाउँपालिकामा पहिरोबाट ३ विघा ३ कठ्ठा खेतीयोग्यजमिन क्षतिहुन सक्ने देखिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रका १ स्वास्थ्य सस्था, यसैगरी १ वटा खानेपानी ट्यांकि ४०० मिटर पाइप, ४ वटा सिंचाइ कुलो जोखिममा रहेका छन ।

३.१३.१० सडक दुर्घटना तथा नदीमा डुब्ने तथा रुखवाट लड्ने को जोखिमविश्लेषण :

सडक दुघटना यस गाउँपालिकाको अर्को जोखिम हो । यहा विगतमा ५ वटा सडक दुर्घटनाका घटना घटि सकेका छन । ति दुर्घटनाबाट ११ जनाको मृत्यु भैसकेको छ । जसमध्ये २ जना बालबालिका र ४ जना भारतिय नागरिक थिए । त्यसैगरी नदीमा डुवेर २ जनाको मृत्यु भएको छ। यस गाउँपालिकामा रुखबाट लडेर पनि विगतमा वडा नं. १ र २ मा २ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

३.१३.११ रोग किरा : यो गाउँपालिकामा बालिनालीमा लाग्ने रोगकिराको पनि प्रकोप रहेको छ । विगतमा रोगकिराको प्रकोपले १ करोड ४५ लाख बरावरको धान ,मकै र गहुबालीमा नोक्सान पु-याएको थियो । जसवाट ४०० भन्दा बढी परिवार प्रभावित भएका थिए । आगामी दिनमा पनि रोग किराको प्रकोपले ठुलो क्षति पुऱ्याउने अनुमान गरिएको छ ।

३.१३.१२ असिना को जोखिम विश्लेषण :

यस गाउँपालिकामा असिनाको प्रकोप पनि रहेको छ । असिनाले विगतमा वडा नं ३ मा १००० क्विन्टल गहुबालीमा नोक्सान पुऱ्याएको थियो । जसवाट १४० परिवार प्रभावित भएका थिए । गाउँपालिकाका वडाहरुमा गरिएको सुचना संकलनका आधारमा सवै वडाहरुमा गरेर प्रत्येक वर्ष धान, गहु, तरकारी तथा फलफुल जस्ता वालिहरुमा असिनाले नोक्सान पुऱ्याउने देखिन्छ ।

३.१३.१३ चट्याङ को जोखिमविश्लेषण :

चट्याङ यस गाउँपालिकाको अर्को प्रकोप हो । विगतमा चट्याङ वाट गाउँ पालिकाका ५ र ७ नं. वडा वढी प्रभावित भएका थिए । विगतमा यहा चट्याङ वाट १ जनाको मृत्यु हुनुका साथै ४ वटा भैसी र २ वटा गोरु मरेर क्षति भएको छ ।

३.१३.१४ खडेरी को जोखिमविश्लेषण :

जलवायु परिवर्तन, अव्यवस्थित सिंचाइका कारण यो गाउँपालिका खडेरीको पनि जोखिममा रहेको छ । वर्षेनी खडेरीका कारण हिँउदे वालीहरुलाई ठूलो नोक्सान पुऱ्याउने गर्दछ । प्रयाप्त सिंचाईको अभावका कारण खडेरीको जोखिम वढेको छ । खडेरीको प्रकोपले यस गाउँपालिकामा खानेपानी मुहान र वटा सिंचाइ कुलो सुक्ने देखिन्छ भने अन्न,फलफुल तथा तरकारी मा नोक्सान र समयमा वालिनाली लगाउन नसकिने देखिन्छ ।

३.१५ बालबालिका र विपद जोखिम : कुनैपनि विपद् जोखिमले ठूला मान्छेहरुको मात्रै क्षती गर्दैन । भनिन्छ प्रत्येक विपद्बाट हुने जोखिममा झण्डै ५०-६० प्रतिशत बालबालिकाहरु प्रभावित हुने गर्दछन् । बालबालिकाहरुलाई विपद् जोखिम न्यूनिकरणबारे क्षमता वृद्धी गर्न सके विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा उनीहरुले ठूलो योगदान दिन सक्नेछन् । बालबालिका हरुसंग विपद जोखिम नङ्कसाङन गर्ने क्रममा बालबालिकाले गरेको जोखिम नङ्कसाङन,हुनसक्ने जोखिम र स्तरीकरण । *बालबालिकाले गरेको जोखिम नक्साङ्कन अनुसुची २ मा राखिएको छ ।*

तालिका १८ : बालबालिकाबाट गरिएको प्रकोप स्तरिकण

प्राथमिकता	भुकम्प	वाढी	सर्पदंश	आगलागी	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	महामारी	बन्यजन्तु	खडेरी
	१	२	३	४	५	६	७	८	९

त्यसैगरी बालबालिकाहरुले गढवा गाउँपालिकामा पहिचान भएका प्रकोपबाट सिर्जित विपदले निम्न जोखिम हुने बताएका थिए ।

१. विद्यालय नै बाढी तथा पहिरोको जोखिममा ।

२.विद्यालय पुग्न बाटो सांघुरो र सडक दुर्घटनाको जोखिम ।

३. जथाभावी फोहर गर्नाले पानी दुषित भै झाडापखालाको माहामारी फैलिन सक्ने ।

४. विद्यालयको भौतिक संरचना कमजोर भएकोले भूकम्पिय जोखिम ।

५. गाउंमा तथा वजार क्षेत्रमा वाक्लो वस्ती भएकोले आगलागीको जोखिम ।

६. आगलागी बाट शैक्षिक सामाग्री नष्ट हुने ।

७. विद्यालयका छाना कमजोर भएकाले हावाहुरीमा चोटपटक लाग्ने ।

८. बाढीले खेतीयोग्य जमिन बगाउने र अन्न उत्पादन कम भै भोकमरी र कुपोषणको समस्या हुने ।

९. खडेरीले गर्दा उत्पादनमा कमी भै भोकमरी हुने र पानीको मुहानहरु सुक्ने ।

१०.सर्पदंशको उपचार नहुदा अकालमै मृत्यु हुन सक्ने

३.१६ गाउँपालिकाको मूख्य प्रकोप र जोखिम वस्ति हरु : यस गाउँपालिकाका ८ वटै वडाहरुमा गरिएको विपद जोखिम नक्साङ्कनका आधारमा भूकम्प वाहेक बाढी,आगलागी,हावाहुरी,महामारी,सर्पदंश,तुसारो(पाला),बन्यजन्तु,पहिरो, दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुब्नेर रुखबाट लड्ने) ,रोगकिरा,असिना,चट्याङ,खडेरी लगायत १४ वटा प्रकोप पहिचान गरीएको थियो । प्रकोप र वडागत जोखिम वस्ती हरुलाइ तलको तालिकामा राखिएको छ ।

तालिका १९ : गाउँपालिकाको मूख्य प्रकोप र जोखिम वस्ति हरु

वडा नं	भुकम्प	वाढी	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	सर्पदंश	तुसारो	बन्यजन्तु	पहिरो	दुर्घटना(सडक दुर्घटना, नदीमा डुव्नेर रुखबाट लड्ने)	रोगकिरा	असिना	चट्याङ्	खडेरी
१	वडाभरी	चिपापानी,रङ्सिङ,जुरौनी, कालाकाटे,धोद्रे,टहडा,मलमला,वनघुस्री ,वडहरा,पत्रिङ्गा, जेठानगाउ	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी		कालाकाटे, मलमला,चसापानी, बनघुस्री,रङ्सिङ	सडक क्षेत्र	बडहरा,मलमला, टहडा, कालाकाटे	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	
२	वडाभरी	पचाहा, महदेवा, कोठरी, बघमरुवा,चिमचिमे,भवरी साल,घुस्रा		महदेवा,पचाहा,घुस्रा	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	चिमचिमे, सालभौरी	चिमचिमे,गाग्रे, घोप्टे		वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	
३	वडाभरी	धैरेनी,रतनपुर,गोवरडिहा, खैरेनी,माधापुर,सुपैला,खैरा ,भैसकुटी	सुपैला,धैरेनी,भैसकुटी,जंगलकुटी	गोवरडिहा, रतनपुर,सुपैला		वडाभरी	वडाभरी		सुपैला, भैसीकुटी	धैरेनी, खैरेनी, गोवरडिहा	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	
४	वडाभरी	खडकपूर,पर्सेनी,पर्सा,परस्पूर,कट्यानगाउँ,अजगढवा	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	अजगढवा, घुसुकपुरुवा,मगरौटा, हडैया,बुटे			वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	

		,हडैया (राप्ती नदीसुपैला,दङ्ाली,भालुधोद्रे,जन्द्रेल,हडैया खोला)						नी,नयाँवस्ति,रामनगर						
५	वडाभरी	भगहर, पर्सिया,सुतैया,चैनपूर,लालपूर, लोखरपूर,धरमपूर,बोधिपूर,मगहर,धरमपुर,खजरौटा, सोनपुरुवा तकियापुर,बाकि(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी		सुनपुरुवा, खजरौटा, भवानी सिविर,ठुलेचौर,कक्रहवा,जमुनिबास,सिमलतारा	गढवा-कोइलाबास सडक खण्ड		वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	
६	वडाभरी	मनिकापुर,हासीपुर,बालापुर,रामपुर, (कक्रहवा खोला)	मनिकापुर, रामपुर,खवरी लगायत	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	उपल्लो मधपुर, मनिकापुर, खवरी,बनकट्टी	खवरी जाने बाटो		वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	
७	वडाभरी	सेमरी,मोतिपुर,कान्छीगाउँ,भ्फारवैरा,भो	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	विजयपुर, शान्तिपुर, लक्षिनपुर,			वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	मोतिपुर,भ्फारवैरा,से

		जपुर,लक्षिनपुर,चन्दनपुर,मानपुर						चन्दनपूर, मकनवा						मरी, कान्छि गाउँ
८	वडाभरी	कोइलाबास, खवरी नाका,मुसी नाका,घड्रौल नाका	वडाभरी	डाडागाउँ, मुसीनाका	वडाभरी	वडाभरी		डाडागाउँ, खवरीनाका,मुसीनाका,घड्रौल नाका,पथ्थरखोला,अन्तरखाल,सिसौरा	डाडागाउँ,अन्तरे खाल,पासी टोल		वडाभरी	वडाभरी	वडाभरी	

परिच्छेद ४ : दिर्घकालिन सोंच, लक्ष्य, उद्देश्य, तथा रणनीति

४.१ दिर्घकालिन सोंच

गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायुजन्य जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई संस्थागत गरी विपद् उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु यस योजनाको दीर्घकालिन सोच हुनेछ

४.२ परिकल्पना :

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील गढवा गाउँपालिका।

४.३ ध्येय :

गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायुजन्य अनुकुलन र जोखिम व्यवस्थापनका कार्य गर्न सक्ने गरी गाउँपालिको क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय सरकार ,संघ,प्रदेश तथा विकास साझेदार को सहभागीतामा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवाललाई संस्थागत गर्दै विकासका नियमित योजनाहरुमा मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्ने यस योजनाको मूल ध्येय रहेको छ।

४.४ लक्ष्य :

स्थानीय स्तरमा विपद तथा जलवायुजन्य जोखिमबाट उत्पन्न हुने मृत्युदर, प्रभावितहरुको संख्या, भौतिक सम्पति तथा जीविकोपार्जनमा पर्नसक्ने क्षतिलाई कमगर्दै स्थानीय विकास प्रक्रियामा विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकुलनका कार्यक्रमहरुलाई मूलप्रवाहिकरण गरि उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु यस योजनाको लक्ष्य हुनेछ।

४.५ उद्देश्य :

यस योजनाले निर्दिष्ट गरेका उद्देश्यहरु यस प्रकार रहेका छन्।

क) गाउँपालिकामा रहेका प्रमुख प्रकोपहरु, संकटासन्न वडाहरु, जोखिमको अवस्था तथा क्षमताहरु पहिचान र विश्लेषण गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन को सवालहरुलाई विकास निर्माणका कार्यमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने।

ख) गाउँपालिकामा संचालनहुने विपद् तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रमहरुमा एक रुपताल्याउनु।

ग) गाउँपालिकाको कानुन, नीति, योजना तथा विकासनिर्माणका कार्यक्रमहरुमा सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला , बालबालिका, ज्येष्ठ नागरीक, एकल महिला,अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, प्रकोप प्रभावित, जलवायुजन्य प्रभावित वा सङ्कटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू तथा वर्ग को समानुपातिक र समतामुलक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनलाई संस्थागत गर्ने

घ) उत्थानशिल तथा सुरक्षित समुदायको निर्माण गर्नका लागि गाउँपालिकाको आवधिक र वार्षिक योजना र कार्यान्वयनमा यस योजनाले समेटेका क्रियाकलापहरुलाइ समेत मूलप्रवाहीकरण गर्नु

ङ) उपलब्ध स्थानिय श्रोतसाधन को अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप श्रोत- साधन को खोजी गरी संघ ,प्रदेशसरकार र सरोकारवाला निकाय तथा विकास साझेदार हरु संग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु।

च) गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी ज्ञान, सिप र क्षमताको अभिबृद्धि गर्ने।

छ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलावयु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुबाट जोखिममा रहेका समुदायको जिविकोपार्जनमा सहयोग गर्ने।

४.६ रणनीति :

गाउँपालिकामा गठन गरिएको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति मार्फत समितिका पदाधिकारी एवं सदस्य तथा समुदायका व्यक्तिहरुलाई विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी गतिविधिहरुमा उनिहरुको क्षमता विकास गरी योजना कार्यान्वयन गर्न देहाय वमोजिमका रणनीतिहरु अवलम्वन गरीएको छ ।

१) स्थानीय तहमा विपद् जोखिम तथा जलवायु अनुकूलन का कार्यक्रमहरुलाई स्थानीय वार्षिक तथा आवधिक विकासका योजनाहरुमा मूलप्रवाहिकरण गर्दै लैजाने ।

२) स्थानीय विपद् जोखिम लेखाजोखा तथा नक्साङ्कन वाट पहिचान भएका अति जोखिम बस्तीहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरणको लागि प्रोत्साहन गर्ने ।

३) वाढी बाट हुने मानविय तथा भौतिक क्षतिलाई रोक्नकालागि बाढीको पुर्व सूचना प्रणालीको स्थापनाकालागि समन्वयतथा सहकार्य गरि पहल गर्ने ।

४) कोभिड १९ लगायतका महामारी को सामना गर्न आवस्यक पुर्वतयारी र प्रतिकार्यका कार्यहरु योजनावद्ध ढंगले सञ्चालन गर्ने

५) योजना निर्माणका सबै प्रक्रियामा समुदायका अति जोखिममा रहेका समूह तथा वर्गको समानुपातिक सहभागितालाई सुनिश्चित गरि योजनाको कार्यान्वयन गर्ने ।

६) समुदायमा आधारित विपद् जोखिमन्यूनीकरणका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय ज्ञान, सीप, श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्ने ।

७) गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकुलनका कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नकालागि गाउँपालिका, प्रदेश, सँघ, मानवीय तथा विकास साँझेदार संस्था समेतको स्रोतको परिचालन गर्ने ।

८) योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन आदि सबै प्रक्रियामा समुदायका अति जोखिममा रहेका समूह तथा वर्गको समानुपातिक सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।

४.७ कार्यान्वयन कार्यनीति :

यस योजना कार्यान्वयनकालागी देहायबमोजिम कार्यनिति अपनाइने छ ।

१)स्थानीय विपद् जोखिम लेखाजोखा तथा नक्साङ्कन गर्दा अति जोखिम तथा संवेदनशिल स्थानमा रहेका बस्तीहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरणको लागि प्रोत्साहन गर्ने ।

२) विपद्का कारणले हुने मानवीय क्षतीलाई रोक्नको लागि पूर्वसूचना प्रणालीको स्थापना गर्ने ।

३)समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय ज्ञान, सीप, श्रोत र साधनका साथै नविनतम प्रविधिहरुको उपयोग गर्ने ।

४)विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका क्रियाकलापहरुलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि स्थानीय, प्रदेश, संघ, मानवीय तथा विकास साझेदार संघसंस्था समेतसँग आवश्यक समन्वय गरि को स्रोतको परिचालन गर्ने ।

५) योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा थप अध्ययन, अनुसन्धान तथा जानकारी संकलन गर्दै अद्यावधिक ज्ञान तथा विश्लेषणको आधारमा क्रियाकलापहरुको प्राथमिकीकरण र कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

४.८ स्थानीयविपद् तथाजलवायु उत्थानशीलकार्यक्रमहरु (क्रियाकलापहरू)

गाउँपालिकामा पहिचान भएका प्रकोपहरुको कारणले सृजना गर्ने विपदका प्रभावित क्षेत्र मा पार्न सक्ने प्रभावहरुलाई मध्यनजर गरी जलवायु अनुकुलन तथा विपद जोखिम न्युनिकरण का लागी नीतिगत, जनचेतना तथा समुदायको क्षमताअभिवृद्धि सम्वन्धि क्रियाकलापहरु र रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनकाकार्यहरु सम्वन्धि क्रियाकलापहरु तय गरिएको छ । यसरी क्रियाकलाप तय गर्दा मूलभूत रूपमा मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास योजना, भौतिकपूर्वाधार विकास, प्राक्रितिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपार्जनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नु पर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका विधिको मूलप्रवाहीकरण गर्ने जस्ता प्रमुखक्रियाकलापलाई आधार मानिएको छ ।

४.८.१ नीतिगत, जनचेतनातथा समुदायको क्षमताअभिवृद्धि सम्वन्धि क्रियाकलापहरु :

विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न र विपद उत्थानशिल समुदाय निर्माण गर्नका लागी स्थानीय स्तरमा तर्जुमा गर्नु पर्ने नितिगत प्रावधानहरु यसमा समेटिएका छन । विपद्को घटना मानव समुदायका लागि सम्वेदनशील भएकोले यस्तो अवस्था आउन नदिन समुदायमा अज्ञानता हटाउन गरीने प्रचारप्रसार तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलापहरु निर्धारण गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिमन्यूनिकरणकाक्रियाकलापहरु	मुख्यजिम्मेवारी	बजेट (रु.हजारमा)	श्रोतको व्यवस्था		समयअवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
समग्र क्रियाकलाप	विपद तथा जलवायु परिवर्तन बारे समुदायमा सचेतनाको कमी	• विपद् र जलवायू परिर्वतन सम्बन्धि जनचेतना	वडा कार्यालय	३००	गाउँपालिका	संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• वडा विपद व्यवस्थापन समिति स्थापना र क्षमता विकास	वडा कार्यालय	१००	गाउँपालिका	संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• प्रकोप प्रभावित क्षेत्र वर्गीकरण र सोहिअनुसार नीति तथा कार्यक्रम	वडा कार्यालय	५०	गाउँपालिका		२०८० भित्र
		• विपद व्यवस्थापन कोष को स्थापना	वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	२०००	गाउँपालिका	विकास साझेदार	नियमित
		• विपद्का बेला खोज,उद्धार गर्ने व्यक्तिहरुलाइ तालिम	वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	१००	गाउँपालिका	संघसंस्था	२०८० भित्र
		• वडा हरुमा कृतिम घटना अभ्यास	वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	१००	गाउँपालिका	संघसंस्था	२०८० भित्र
		• वडा तहमा जलवायु परिवर्तन सम्वन्धि सचेतना	वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	२००	गाउँपालिका	संघसंस्था	२०८० भित्र
		• वडाहरुमा विपद् प्रतिकार्यका लागी सामाग्री व्यवस्था	वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	८००	गाउँपालिका	संघसंस्था	२०८० भित्र
१.भूकम्प	गाउँपालिकाको घर तथा भौतिक संरचना भूकम्प	• गाउँपालिकाको नक्सापासको निति निर्माण तथा कार्यान्वयन तथा सचेतना	गाउँपालिका	१००	गाउँपालिका	विकास साझेदार	प्रत्येक वर्ष
		• भुकम्प वाट हुने क्षति र वच्ने उपाय वारे समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि	वडा कार्यालय गाउँपालिका	२००	गाउँपालिका	रेडक्रस, संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष

	प्रतिरोधी नहुदा धनजनको क्षति हुन सक्ने जोखिम	• घरहरुको अभिलेखिकरण र कमजोर तथा जोखिमयुक्त भवनहरुको तथ्यांक संकलन	गाउँपालिका	५०	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश सरकार	२०८० देखि २०८१ सम्म
		• प्रत्येक वर्ष २० जना भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण र भवन प्रवलीकरण सम्वन्धि प्रविधिक तथा मिस्त्री हरुलाई तालिम	गाउँपालिका	५०	गउँपालिका	विकास साझेदार	प्रत्येक वर्ष
		• खुल्ला स्थान पहिचान र प्रचार प्रसार	गाउँ विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति	५०	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	२०८० भित्र
		• सुचना प्रणाली व्यवस्थापन	गाउँ विपद शाखा	५०	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	२०८० देखि
		• घर तथा संरचना निर्माण को नियमित अनुगमन	योजना तथा प्राविधिक शाखा	१००	गाउँपालिका	वडा कार्यालय	नियमित
		• प्रत्येक वडामा स्वयंसेवक कार्यदल निर्माण	गउँ,वडा विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति	१००	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	२०८० भित्र
		• विपद तथा जलवायु उत्थानशिल समिति,स्वयंसेवकतथा विषयथत कलस्टर लाइ तालिम तथा कृतिम अभ्यास	गाउँपालिका	२००	गउँपालिका	रेडक्रस,सुरक्षा निकाय	प्रत्येक वर्ष
२. बाढी	बाढीका कारण जन,धन र प्राकृतिक क्षति हुन सक्ने	• नदि खोला किनारका जोखिमयुक्त वस्तीलाई स्थानान्तरण गर्ने नीति निर्माण र कार्यान्वयन	गाउँपालिका, वडा कार्यालयहरु	०	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
		• नदी खोलाजन्य पदार्थको जथाभावि उत्खननमा रोक लगाउन निति तथा मापदण्ड निर्माण र कार्यान्वयन	गाउँपालिका, वडा कार्यालयहरु	०	गाउँपालिका		२०८० भित्र
		• बाढी सुचना प्रणाली व्यवस्थापन	गाउँपालिका, वडा कार्यालयहरु	२००	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
		• वाढी जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा बाढीको व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	गाउँ विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	१००	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	२०८० देखि प्रत्येक वर्ष मनसुन पुर्व
३.आगलागी	आगलागी का कारण मानविय,धन तथा वनजंगलको क्षति	• वडामा सुरक्षा निकाय, दमकलका सम्पर्क नम्बरहरु राख्ने	वडा कार्यालय	०	वडा कार्यालय		२०८० देखि
		• घना तथा आगलागीको वढी जोखिम वस्तीहरुमाा आगलागी सम्वन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	गाउँ विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	१००	गउँपालिका	संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• भएका पानी पोखरी तथा पानीका स्रोतहरुको संरक्षण वारे सचेतना ।	कृषि शाखा, अगुवा कृषक	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र, सिंचाइ विकास डिबिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष

		• आगलागीबाट हुने जनधनको क्षति तथा असर र अपनाउनुपर्ने सजगता बारेमा सञ्चारमाध्यमवाट प्रचार गर्ने	गाउँ सुचना शाखा	५०	गाउँपालिका	सञ्चार माध्यम	प्रत्येक वर्ष माघ देखि जेठ
		• वनजंगलमा आगलागी हुन नदिन सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	वनसमुह	२००	वनसमुह	डिभिजन वन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष फागुन देखि जेठ सम्म
४.हावाहुरी	हावाहुरी वाट घर विद्यालय तथा अन्य भौतिक संरचनाको क्षति हुने	• हावाहुरीको समयमा सुरक्षित रहने वारे समुदाय तथा वालवालिका लाइ सचेतना अभिवृद्धि गर्ने	गाउँपालिका,, वडा कार्यालयहरु	२००	गाउँपालिका	संघसंस्था	निरन्तर
		• घर तथा सार्वजनिक स्थलका पुराना र बुढा र जोखिम युक्त रुख हटाउने	गाउँपालिका,, वडा कार्यालयहरु	२००	गाउँपालिका	वन कार्यालय	निरन्तर
		• वनजङ्गलको संरक्षण गर्ने	वन समुह	१००	वनकार्यालय		निरन्तर
५. महामारी	महामारी फैलिएर मानिसको मृत्यु हुन सक्ने	• स्वास्थ्य कर्मीहरुको क्षमता विकास	स्वास्थ्य शाखा	२००	गाउँपालिका	स्वास्थ्य विभाग	प्रत्येक वर्ष
		• पूर्ण सरसफाइ सम्विन्धि सचेतना कार्यक्रम	गाउँ तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति	५००	गउँपालिका	खनेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय संघसंस्था	निरन्तर
		• महामारी वाट वच्न स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	गाउँ स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	२००	गउँपालिका	स्वास्थ्य कार्यालय संघसंस्था	निरन्तर
		• महामारी नियन्त्रण र रोकथामका लागी दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन	गाउँ स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	३००	गउँपालिका	स्वास्थ्य कार्यालय संघसंस्था	निरन्तर
६. सर्पदंश	सर्पदंशबाट मानिसको मृत्यु हुन सक्ने	• विषालु सर्पको पहिचान र सर्प समाउने र सुरक्षित स्थानमा राख्ने तालिम	वडा कार्यालय	५०	गाउँपालिका	बन डिभिजन कार्यालय	२०८० भिब
७. तुसारो	तुसारोले तरकारी फलफुल मा नोक्सान	• जलवायू परितर्वन अनुकूलन सम्वन्धि समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	कृषि शाखा, अगुवा कृषक	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र,	प्रत्येक वर्ष
		• तुसारो सहन सक्ने प्रजातीको विकास र प्रयोग गर्ने वारे सचेतना	कृषि शाखा, अगुवा कृषक	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र,	प्रत्येक वर्ष
		• रैथाने र स्थानीय प्रजातीका विउ विजनहरुको संरक्षण र प्रचार प्रसार र प्रयोग वारे सचेतना	कृषि शाखा, अगुवा कृषक	३००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र,	प्रत्येक वर्ष
८. वन्यजन्तु	वन्यजन्तु ले अन्न बालीमा नोक्सान र	• वन्यजन्तु नियन्त्रण का लागी परमपरागत अभ्यास लाइ निरन्तरता दिने	समुदाय	०	वडा कार्यालय	गाउँपालिका	वन्यजन्तु को प्रकोप वढ्दा
		• वन्यजन्तु वाट सुरक्षित हुने उपाय वारे सचेतना कार्यक्रम	वडा कार्यालय	१००	गाउँपालिका	वन डिभिजन कार्यलय	प्रत्येक वर्ष

	मानिसलाई पनि आक्रमण गर्न सक्ने	• वन जंगल संरक्षण र घेरावार वारे चेतना	सामुदायीक वन	१००	गाउँपालिका	वन डिभिजन कार्यलय	प्रत्येक वर्ष
९. पहिरो	पहिरोका कारण जन,धन र प्राकृतिक क्षति हुन सक्ने	• पहिरो वाट उच्च जोखिम स्थानका वस्तीहरु स्थानान्तरण सम्वन्धि निति निर्माण र कार्यान्वयन	गाउँपालिका	०	गाउँपालिका		२०८१ देखि
		• सडक तथा भौतिक संरचना निर्माणमा मेसिन प्रयोग मापदण्ड निर्माण तथा कार्यान्वयन	गाउँपालिका	०	गाउँपालिका		२०८० भित्र
		• सडक तथा भौतिक संरचना निर्माण गर्दा अनिवार्य वायोइन्जिनियरीङ प्रविधिलाइ लागत इस्टिमेटमा समावेस	गाउँपालिका	०	गाउँपालिका		आ.व.८० /८१ देखि
		• भिरालो जमिनमा खेती गर्ने,कृषीवन प्रणाली विकास र विस्तार गर्न निति निर्माण	गाउँपालिका	०	गाउँपालिका		आ.व.२०८०/८१ देखि
		• पहिरोको जोखिम न्युनिकरण का लागी समुदायमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम	गाउँपालिका, वडा कार्यालयहरु	२००	गाउँपालिका	संघ संस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
१०.दुर्घटना (सडक,रुखबाट ,पानीमा डुव्ने)	सडक तथा अन्य दुर्घटना का कारण मानिसको मृत्यु,घाइते	• सवारी चालकलाइ तालिम	ट्राफिक कार्यालय	०	गाउँपालिका	संघसंस्था	२०७७
		• सडक लगायतका दुर्घटना वारे सचेतना अमिवृद्धि गर्ने	गाउँपालिका	१००	गाउँपालिका	ट्राफिक कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
११. रोगकिरा	वालिनालिमा लाग्ने रोगकिरा ले अन्नवालि मा नोक्सान	• जैविक विषदी को प्रयोग वारे अगुवा कृषक को क्षमता अभिवृद्धि	कृषि शाखा	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द	प्रत्येक वर्ष
		• जैविक विषदी निर्माण वारे अगुवा कृषक लाइ तालिम	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द	प्रत्येक वर्ष
		• वालीनालिमा लाग्ने किरा र रोग वाट वचाउन वालीनाली को र जमिनको व्यवस्थापन र काटछाट वारे कृषकको क्षमता अभिवृद्धि	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द	प्रत्येक वर्ष
१२. असिना	असिना ले अन्नवाली, तरकारी,फलफुल को क्षति हुने	• जलवायू परितर्वन अनुकूलन सम्वन्धि समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र, संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• रैथाने र स्थानीय प्रजातीका विउ विजनहरुको संरक्षण र प्रचार प्रसार गर्ने	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र, संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• टनेल खेति विस्तार वारे अगुवा कृषकहरुलाइ तालिम	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र, संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष

		• वालि चक्रमा परिर्वतन वारे अगुवा कृषकको क्षमता अभिवृद्धि	कृषि शाखा, अगुवा कृषक	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र, संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
१३. चट्याङ	चट्याङ्गबाट मानवीय तथा पशूचौपायामा क्षति हुने जोखिम	• सार्वजनिक संरचनामा विधुत जडान गर्दा अर्थिड. गर्नुपर्ने बाध्यात्मक नीतिगत व्यवस्था गर्ने	गाउँपालिका	०			२०८१ देखि
		• गाउँपालिकामा भएका सम्पूर्ण घर तथा भवनमा अर्थिङ गर्न जनचेतना जगाउने	गाउँपालिका, प्राविधिक शाखा	१००	गाउँपालिका		२०८१ देखि
		• चट्याङ्ग बाट वच्ने उपायहरुको वारेमा जनचेतना अभिवृध्दि गर्ने	गाउँपालिका विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति	१००	गाउँपालिका	संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
		• चट्याङ्ग बाट वच्ने उपायहरुको वारेमा विद्यालयहरुमा जनचेतना अभिवृध्दि गर्ने	गाउँपालिका विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति,विद्यालय	१००	गाउँपालिका	संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष
१४. खडेरी	खडेरी वाट अन्न वालीमा नोक्सान भइ खाद्य संकट	• अन्न भण्डारण र उपयोग वारे समुदायमा सचेतना अभिवृद्धि	कृषि शाखा	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र	प्रत्येक वर्ष वर्षको २ पटक
		• खडेरी सहन सक्ने विउ विजन प्रयोग सम्विन्धि सचेतना कार्यक्रम	कृषि शाखा	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र	२०८० देखि प्रत्येक वर्ष
		• जलवायू परितर्वन अनुकूलन सम्वन्धि समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	कृषि शाखा	१००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र,	प्रत्येक वर्ष
		• रैथाने र स्थानीय प्रजातीका विउविजनहरुको संरक्षण र प्रयोगमा प्रचार प्रसार गर्ने	कृषि शाखा	२००	गाउँपालिका	कृषि ज्ञानकेन्द्र,	प्रत्येक वर्ष
जम्मा वजेट				**१०२५०**			

४.८.२ जोखिमन्यूनीकरण : रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनकाकार्यहरु :

गाउँपालिका भित्र रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिमकम गर्न रोकथाम, अल्पिकरण र अनुकुलनका कार्यहरु गर्न विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण, प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदीखोला तटबन्ध,पहिरो नियन्त्रण, मौतिक पुर्वाधार निर्माण ,विउविजनको व्यवस्था ,प्रविधि जडान लगायतका कृयाकलापहरु यहा वजेट सहित समावेश गरिएका छन ।

४.८.२.१ भुकम्पको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
२	भुकम्प प्रतिरोधि घर र संरचना एकदम कम हुदा भुकम्प वाट हुने क्षति को जोखिम	भुकम्प प्रतिरोधि सार्वजनिक संरचना निर्माण	गाउँपालिका	१०००००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश सरकार,शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	२०८१ देखि
१	स्वास्थ्य संस्थाका भवन जिर्ण हुदा भुकम्प वाट हुने क्षति को जोखिम	उच्च जोखिममा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको पहिचान प्रवलिकरण	गाउँपालिका	५०००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश सरकार,शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	२०८२ सम्म
१	विद्यालयका भवन जिर्ण हुदा भुकम्प वाट हुने क्षति को जोखिम	उच जोखिममा रहेका विद्यालय हरुको पहिचान र प्रवलिकरण	गाउँपालिका	१५०००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश सरकार,शिक्षा विमाग	२०८३ सम्म
१	खुल्ला स्थानको पहिचान र संरक्षण नहदा विपद पश्चात सुरक्षित स्थल नहुनु	खुल्ला स्थान पहिचान संरक्षण	गाउँपालिका,वडा विपद तथा जलवायु उत्थानसिल समिति,	२००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश सरकार	२०८० देखि२०८१ सम्म
२	सार्वजनिक संरचनाहरु बालमैत्री, आपाङ्ग मैत्री, जेष्ठनागरिक मैत्री नहुनु	नगरपालिका भित्र निमाृण हुने सार्वजनिक संरचनाहरु बालमैत्री, आपाङ्ग मैत्री, जेष्ठनागरिक मैत्री बनाउने	गाउँपालिका,, प्राविधिक शाखा	१००००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश सरकार,शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
	जम्मा			१३०२००			

४.८.२.२ बाढीको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	वाह्य	
१	वडा नं १ मा २०० घर र ५ विघा जमिन तथा खानेपानी पाइप, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडां नं. १ का खोलाहरुमा तटवन्ध गर्ने ।	गाउँपालिका,वडा कार्यालय	७०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग, भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
१	वडा नं २ मा ३०० घर र २० विघा जमिन,२ वटा विद्यालय,१ वटा स्वास्थ्य संस्था तथा खानेपानी आयोजना, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं.२ का खहरे खोलाहरुमा तटवन्ध गर्ने	गाउँपालिका	८०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
१	वडा नं ३ मा १००घर र २० विघा जमिन ,१ वटा विद्यालय,१ वटा स्वास्थ्य संस्था तथा खानेपानी, सिंचाइ,तरकारी खेति। लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं. ३ का भुल्केखोला-दामोदर सडक, खौराखोला-राप्ती नदी,कोपिल खोला -गोवरडिहा, भैसिकुटी -सुपैला,खैरा,बुके खोला -गाउँको उत्तर कल्भर्ट सम्म तटबन्धन ।	गाउँपालिका	२००००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
१	वडा नं ४ मा ३०० घर र १२५ विघा जमिन तथा खानेपानीआयोजना र मुल, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं. ४ को अजगढवा,हडैया, दङ्गालीको मोहडा,जन्द्रेल खोला,सुपैला खोला, सुकिदह खोलामा तटबन्धन ।	गाउँपालिका	२००००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
१	वडा नं ५ मा ६०० घर र १० विघा जमिन तथा खानेपानी, सिंचाइ,तरकारीखेति लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं. ५ को बोधिपुर,चैनपुर,तकियापुर,धर्मपुर,लोखरपुर ,पर्सिया, लालपुर र राप्ती नदीको तटिय क्षेत्रमा तटबन्धन ।	गाउँपालिका	४००००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत

१	वडा नं ६ मा २० घर र १०० विघा जमिन तथा खानेपानी, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं ६ का मनिकापुर,खवरी,चरेहार कक्रहवा,सिक्रहवा खोलामा तटवन्धन	गाउँपालिका	३००००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
	वडा नं ७ मा १७०० घर डुवानमा र २५० विघा जमिन, २ वटा विद्यालय,१ वटा स्वास्थ्य संस्था तथा खानेपानी, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं ७ का सिक्रहवा,कक्रहवा र गुरुङ खोलामा तटवन्ध	गाउँपालिका	२००००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
	वडा नं ८ मा २८ घर र ४ विघा जमिन तथा खानेपानी, सिंचाइ लगाएतका संरचनामा क्षति हुन सक्ने ।	वडा नं ८को मुसीनाका खोला, कोइलाबास खोलामा तटवन्ध	गाउँपालिका	५०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ देखि क्रमागत
१	गाउँपालिका क्षेत्रका नदी,खोलाहरुले वर्षेनि घर को क्षतिका साथै खेतियोग्य जमिन कटान गर्ने	गाउँपालिका क्षेत्रका सवै खोला किनारमा वृक्षरोपण गर्ने	गाउँपालिका, वडा कार्यालय	१०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,भुजलाधाररंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८३भित्र
१	वढी वाट पानिका मुहानमा क्षति हुन सक्ने	नदि खोला क्षेत्रका पानीका मुहानहरु संरक्षण गर्नै	गाउँपालिका, वडा कार्यालय	३०००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइडिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष निरन्तर
जम्मा				१५४०००			

४.८.२.३ आगलागीको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (000)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
४	गाउँपालिकाका घरहरुमा आगलागीको जोखिम	सुधारिएको चुल्होमा सहयोग तथा विस्तार	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	वैकलिपिक उर्जा प्रवर्धन केन्द्र	निरन्तर
२	गाउँपालिकाका घरहरुमा आगलागीको जोखिम	खरका छाना विस्थापन कार्यक्रम	गाउँपालिका	५०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश सरकार	प्रत्येक वर्ष
३	गाउँपालिकाका घर,पसल तथा सार्वजनिक संरचनाहरुमा आगलागी वाट क्षति हुन सक्ने	पानी संरक्षण पोखरीको निर्माण	गाउँपालिका,वडा कार्यालय	१०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय	३वर्ष भित्र
३	वन जंगलमा आगलागीको जोखिम	सामुदयिक वन तथा अन्य आगलागीको जोखिमपूर्ण वनहरुमा अग्निरेखा निर्माण गर्ने	गाउँपालिका,वडा कार्यालय,वन समुह	१०००	गाउँपालिका,वडा कार्यालय,वन समुह	संघ र प्रदेश अन्तरगत,वन विभाग,वन डिभिजन कार्यालय	२ वर्ष भित्र
२	वन जंगलमा आगलागीको जोखिम	वन डढेलो नियन्त्रण	गाउँपालिका,वडा कार्यालय,वन समुह	३००	गाउँपालिका,वडा कार्यालय,वन समुह	संघ र प्रदेश अन्तरगत,वन विभाग,वन डिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
२	गाउँपालिकाका सार्वजनिक कार्यालय तथा,संरचनाहरुमा आगलागीको जोखिम	गाउँपालिकाको कार्यालय, वडाकार्यालय, विद्यालय,स्वास्थ्य संस्था जस्ता सार्वजनिक ठाउँहरुमा फायर एक्सटीङ ग्विसर राख्ने	गाउँपालिका	३०००	गाउँपालिका		२०८२ भित्र
			जम्मा	११३००			

४.८.२.४ हावहुरीको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (000)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	जस्ताले छाएका विद्यालयहरु का छाना हावाले उडाउन सक्ने जोखिम	सवै वडाका जस्ताले वनेका विद्यालयहरुका छाना मर्मत	गाउँपालिका शिक्षा शाखा, विद्यालय	४०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेशअन्तरगत शिक्षा विभाग,शिक्षा समन्वय इकाइ,संघ संस्था	२०८२ भित्र
२	घर तथा सार्वजनिक संरचनाका छानाहरु क्मजोर हुदा हावाहुरीले उडाउन सक्ने	घर तथा सार्वजनिक भवनहरुका छाना हावाहुरी प्रतिरोधी निर्माण गर्ने	समुदाय,वडा कार्यालय,गाउँपालिका	०	समुदाय, गाउँपालिका		निरन्तर
१	विद्यालयका झ्याल,ढोकाहरु कमजोर हुदा हावाहुरीको जोखिम	विद्यालयका झ्याल, ढोका नियमित मर्मत सम्भार गर्नै	विद्यालय , गाउँपालिका शिक्षा शाखा	५००	गाउँपालिका	शिक्षा समन्वय इकाइ,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
				४५००			

४.८.२.५ महामारीको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (000)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	सरसफाइ को कमीले महामारी फैलने जेखिम	सवै वडाहरुमा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम संचालन गर्ने	गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति	२०००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	निरन्तर

२	सरसफाइ को कमी तथा विपदपश्चात महामारी फैलने जोखिम	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन	गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	१०००	गाउँपालिका	गाउँपालिका	२०८१देखि निरन्तर
१	सरसफाइ को कमी तथा विपदपश्चात महामारी फैलने जोखिम	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा झाडापखाला, रुघाखोकी लगायत किटजन्य रोगका औषधीको बफर स्टक राख्ने	गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	२०००	गाउँपालिका	जनस्वास्थ्य कार्यालय,स्वास्थ्य विभाग	निरन्तर
१	सरसफाइ को कमी तथा महामारी फैलने जोखिम	विद्यालय सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालन	गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति गाउँपालिका शिक्षा शाखा,विद्यालय	१०००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय,युनिसेफ, रेडक्रस	प्रत्येक वर्ष
१	पशुहरुमा संक्रामक रोग फैलने जोखिम	पशुहरुलाइ नियमित भ्याक्सिीन दिने	गाउँपालिका पशु विकास शाखा	५००	गाउँपालिका	भेटनरि अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र संघसस्था	निरन्तर
३	सौचालय नहुदा जथाभावि दिशा पिसाव गर्दा रोग फैलने जोखिम	गाउँपालिकाका वजार क्षेत्रमा सार्वजनिक सौचालय निर्माण	गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति, गाउँपालिका	२०००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय,युनिसेफ, रेडक्रस	२ वर्ष भित्र
१	दुषित पानी पिउदा पानी जन्य रोग वढ्ने जोखिम	पानी सुद्धिकरण का विधि वारै समुदायमा सामाग्री वितरण	गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति, गाउँपालिका	५००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय,युनिसेफ, रेडक्रस	निरन्तर
१	पानीका मूल दुषित हुदा फोहर पानी पिउदा पानी जन्य रोग वढ्ने जोखिम	खानेपानी मुहानहरुको सरसफाइ	गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय खानेपानी तथा सरसफाइ स्वच्छता समिति, गाउँपालिका	३००	गाउँपालिका	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय,युनिसेफ, रेडक्रस	निरन्तर

१	कोभिड लगायतका महामारी तथा फ्लु को जोखिम	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा फ्लु क्लिनिक तथा आइसोलेसन वार्ड स्थापना	वडा कार्यालय,गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा,स्वास्थ्य संस्था	१०००	गाउँपालिका	गाउँपालिका	२०७८ भित्र
			जम्मा	१०३००			

४.८.२.६ **सर्पदंशको जोखिम न्यूनिकरण सन्र्दभमा :**

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु. हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	सर्प दंशबाट ज्यान जाने	सर्पदंश उपचार केन्द्रको स्तरउन्नति	गाउँपालिका	३०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश सरकार	२०८२ भित्र
१	सर्प दंशबाट ज्यान जाने	एन्टिभेनमको बफर स्टकको व्यवस्था	गाउँपालिका	५००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश सरकार	निरन्तर
			जम्मा	३५००			

४.८.२.७ **तुसारो को जोखिम न्यूनिकरण सन्र्दभमा :**

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	तुसारो का कारण तरकारी, फलफुल तथा पाक्दै गरेको अन्नवाली नोक्सान	अगुवा कृषकहरुलाइ पोलिहाउस वितरण	वडा कार्यालय	३०००	गाउँपालिका	संघ प्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
२	तुसारो का कारण तरकारी, फलफुल तथा पाक्दै गरेको अन्नवाली नोक्सान	जमिन मुनि हुने र वेमौसमी खेति प्रणाली विस्तार	गाउँपालिका कृषि शाखा	१०००	गाउँपालिका	संघ प्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि	प्रत्येक वष

						ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	
			जम्मा	४०००			

४.८.२.८ वन्यजन्तुको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
२	बन्यजन्तुले गाउँपालिकाका १,२,५,६४,७,८ वडाहरुका ११२० घरधुरीका अन्न,फलफुल, तरकारीमा नोक्सानी	सवै वडाका बन्यजन्तु प्रभावित वन क्षेत्रमा घेरावार गर्ने	वन समुह ,वडा कार्यालय	५००	गउँपालिका	संघरप्रदेश,वन विभाग,वन डिभिजन कार्यालय	२०८० देखि
१		जनावरहरुलाई तर्साउनका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु वाजा,लाइट,माइक को व्यवस्था र वितरण	वन समुह,वडा कार्यालय	४००	वनसमुह गाउँपालिका	संघ संस्था	२०८० देखि
२		वन क्षेत्रमा वन्यजन्तुले मन पराउने फलफल र विरुवा रोप्ने	वन समुह,वडा कार्यालय	२००	वनसमुह गाउँपालिका	संघरप्रदेश,वन विभाग,वनडिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
२		वालि विमा गर्ने	अगुवा कृषक,गाउँ कषि शाखा	१००	गाउँपालिका	संघ रप्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र	२ वर्ष भित्र
जम्मा				१२००			

४.८.२.९ पहिरोको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
२	पहिरो वाट नडा नं १ सडकमा क्षति ।	सडक क्षेत्रमा बायो इन्जिनियरिङ ।	गाउँपालिका	५००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भुजलाधार व्यवस्थापन	२०८२ भित्र

						कार्यालय	
२	पहिरो वाट नडा नं २ का चिमचिमे,गाग्रे,घोप्टे १० घर र २ विघा खेतियोग्य जमिन र अन्य संरचना नोक्सान हुने ।	वडान.२ का चिमचिमे,गाग्रे,घोप्ट गाउँको वस्तीमा भुक्षय नियन्त्रण का लागी ग्याविन लगाउने ।	गाउँपालिका	५००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भु जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८२ भित्र
२	पहिरो वाट नडा नं ३ का सुपैला,भेसीकुटी ८ घर र १ विघा खेतियोग्य जमिन र अन्य संरचना नोक्सान हुने	वडा नं ३ को सुपैला,भेसीकुटीका पहिरो जाने क्षेत्रमा मा ग्याविन वाल निर्माण	गाउँपालिका	७००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भुजलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ भित्र
१	पहिरो वाट नडा नं ५ को गढवा कोइलावास खण्डको सडकमा पहिरो जाने	वडा नं ५ को गढवा कोइलावास खण्डको सडकमा बयो इन्जिनियरिङ र पहिरो जाने क्षेत्रमा ग्याविन लगाउने	गाउँपालिका	४०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भुजलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८१ भित्र
२	पहिरो वाट नडा नं ६ मा खवरी जाने सडकमा पहिरो जाने	वडा नं ६को खवरी जाने सडको पहिरो जाने क्षेत्रमा ग्याविन लगाउन	गाउँपालिका	२०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भुजलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२०८३ भित्र
१	वन विनास हुदा पहिरोको जोखिम	वडाका पहिरो जाने क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्न विरुवा वितरण र वृक्षारोपण	गाउँपालिका, वडा कार्यालय	२०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,भुजलाधा रंरक्षण विभाग,भुजलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	२ वर्ष भित्र
जम्मा				९७००			

४.८.२.१० दुर्घटना(सडक,रुखवाट लड्ने,पानीमा डुब्नेको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	सडक तथा अन्य दुर्घटना वाट मानिसको मृत्यु तथा घाइते हुने जोखिम	गाउँपालिकाका मुख्य चोक हरुमा सडक तथा अन्य दुर्घटना वाट वच्ने संदेश सहितका होर्डिड. वोर्डहरु राख्ने	गाउँपालिका	२००	गाउँपालिका		२०८० भित्र
२	सडक दुर्घटना वाट मानिसको मृत्यु तथा घाइते हुने जोखिम	मोटर चल्ने स्थानिय सडकहरुको स्तरउन्नति गर्ने	गाउँपालिका	३००००	गाउँपालिका	संघ,प्रदेश अन्तरगत पूर्वाधार विकास कार्यालय	निरन्तर
जम्मा				३०२००			

४.८.२.११ वालिनालीमा किराको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	वालिनालिमा लाग्ने किरा ले अन्नवालि मा नोक्सान	वालिनालिमा लाग्ने किरा नियन्त्रणका लागी समयमै विषादी को व्यवस्थापन	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश अन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
२	वालिनालिमा लाग्ने किरा ले अन्नवालि मा नोक्सान	वालिनालिमा लाग्ने किरा नियन्त्रणका लागी जैविक विषादी तयारी र भण्डारण	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	संघ र प्रदेश अन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष

जम्मा	२०००			

४.८.२.१२ असीनाको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	असिनाका कारण अन्न तथा तरकारी वालिमा क्षति	रैथाने र छिटो पाक्ने वालिहरुको खेति विस्तार	गाउँपालिका कृषि शाखा	१०००	गाउँपालिका	संघ रप्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
१	असिनाका कारण अन्न तथा तरकारी वालिमा क्षति	प्लाष्टिक टनेल खेती विस्तार तथा,अन्य सामाग्री वितरण	गाउँपालिका कृषि शाखा	५०००	गाउँपालिका	संघ रप्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
३	कृषि उत्पादन असिनावाट क्षति	असिना प्रभावित किसान हरु लाइ राहत र क्षतिपुर्तिको व्यवस्था	गाउँपालिका कृषि शाखा	२०००	गाउँपालिका	संघ रप्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	प्रत्येक वर्ष
१	कृषि उत्पादन असिनावाट क्षति	वालि विमा गर्ने	गाउँपालिका कृषि शाखा	०	गाउँपालिका	संघ रप्रदेशअन्तरगत कृषि विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र,संघ संस्था	२ वर्ष भित्र
जम्मा				८०००			

४.८.२.१३ चट्याङको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	विद्यालयहरुमा चट्याङ प्रतिरोधि प्रणाली जडान नहुदा मानविय तथा भौतिक क्षति हुन सक्ने	गाउँपालिकाका सवै विद्यालय हरुमा चट्याङ प्रतिरोधि प्रणाली जडान गर्ने	गाउँपालिका शिक्षा शाखा, विद्यालय	२०००	गाउँपालिका	संघसस्था	२०७८ भित्र

२	घरहरुमा अथिर्ङ नगर्दा मानविय तथा भौतिक क्षति हुन सक्ने	घर निर्माण गर्दा अनिवार्य अर्थिङ गर्न प्रोत्साहन गर्ने	गाउँपालिका ,वडा कार्यालय	०	गाउँपालिका	संघसस्था	निरन्तर
१	स्वास्थ्यसंस्थातथासार्वजनिकसंरचनाहरुमा चट्याङ प्रतिरोधि प्रणाली जडान नहुदा मानविय तथा भौतिक क्षति हुन सक्ने	गाउँपालिकाका स्वास्थ्यचौकी लगायतका सार्वजनिक भवनहरुमा चट्याङ प्रतिरोधि प्रणाली जडान गर्ने	गाउँपालिका ,गाउँ स्वास्थ्य शाखा,वडा कार्यालय	१०००	गाउँपालिका	सहरी विकास तथा भवन कार्यालय संघसस्था	निरन्तर
१	बस्ती नजिक बिजुलीका पोल, तार तथा ठूला रूखहरूको हुदा चट्याङ ले क्षति गर्न सक्ने जोखिम	बस्ती नजिक रहेका बिजुलीका पोल, तार तथा ठूला रूखहरूको काट छाट तथा मर्मत गर्ने	गाउँपालिका ,वडा कार्यालय	३००	गाउँपालिका	विद्युत कार्यालय,वन डिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वष
२	विद्युतिय पोल, तार व्यवस्थित नहुदा चट्याङ ले क्षति गर्न सक्ने जोखिम	विद्युतीय लाइन तथा तारहरुलाई व्यवस्थित गर्ने	गाउँपालिका ,वडा कार्यालय	२००	गाउँपालिका	विद्युत कार्यालय,	आवस्यकता अनुसार
२	घर भित्रका विजुलिका तार व्यवस्थित नहुदा चट्याङ ले क्षति गर्न सक्ने जोखिम	घर भित्रका विजुलिका तार व्यवस्थित गर्ने	समुदाय	०	वडा कार्यालय		निरन्तर
			जम्मा	३५००			

४.८.२.१४ खडेरीको जोखिम न्यूनिकरण सर्न्दभमा :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु हजारमा (०००)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाहृय	
१	पर्याप्त सिंचाइ सुविधा नहुदा खडेरी पर्दा अन्नवाली सुक्नु	सवै वडाहरुमा सिंचाइ सुविधा विस्तार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय	२००००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,सिंचाइ विभागविभाग,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय	५ वर्ष भित्र
२	सिंचाइ कुला भत्कदा सिंचाइ नहुदा जमिन र अन्नवाली सुक्नु	गाउँपालिका क्षेत्रका सवै कुला नहरहरुको नियमित मर्मत सम्भार	गाउँपालिका,गाउँपालिका कृषि शाखा	५०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,सिंचाइ विभागविभाग,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष मनसुन पछि
४	वैकल्पिक सिचाइ प्रणाली नहुदा जमिन र अन्नवाली सुक्नु	सवै वडाहरुमा सिंचाइ पोखरी निर्माण	गाउँपालिका कृषि शाखा	१००००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,सिंचाइ विभागविभाग,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय	४ वर्ष भित्र
२	कृषक को उत्पादन	बेमौसमी तरकारी खेती विस्तार	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	संघ रप्रदेश अन्तरगत कृषि	प्रत्येक वर्ष

	घट्नु		कृषि शाखा			विभाग,कृषि ज्ञान केन्द्र	
१	खढेरी का कारण पानीका मुहानहरु सुक्नु	गाउँपालिका भित्रका सवै पानीका श्रोत तथा मुहान संरक्षण,मर्मत	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय,खानेपानी तथा सरसपःइ डिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
२	परम्परागत पोखरी नास हुदै जानु	परम्परागत पोखरी हरुको संरक्षण	गाउँपालिका	१०००	गाउँपालिका	संघरप्रदेश,जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय,खानेपानी तथा सरसपःइ डिभिजन कार्यालय	प्रत्येक वर्ष
जम्मा				३८०००			

४.८.२.१५ जलवायु परिवर्तन तथा अनुकुलनका कार्यहरु :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट रु. हजारमा (000)	श्रोतको व्यवस्था		समय अवधी
					आन्तरिक	बाह्य	
१	जलवायु परिवर्तनबाट गाउँपालिकामा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलश्रोत तथा उर्जा, वन तथा जैविक विविधता,मानव स्वास्थ्य, जल उत्पन्न प्रकोप र शहरीकरण तथा वासस्थानमा असर	बृक्षा रोपण कार्यक्रम	वडा तथा गाउँपालिका	२००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
२		हरितगृह ग्यास वा कार्वन डाइअक्साइड उत्पादन हुने सामग्रीको प्रयोग कम गर्ने बारे सचेतना	वडा तथा गाउँपालिका	३००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
२		नविकरणिय उर्जा प्रयोगमा जोड दिन सचेतना	वडा तथा गाउँपालिका	१००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
१		खडेरी सहन सक्ने विउविजन वितरण	कृषि शाखा, वडा कार्यालय	५००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
१		फोहर वर्गिकरण बारे समुदायमा सचेतना	वडा तथा गाउँपालिका	२००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
१		जैविक मल उत्पादन बारे किसानलाइ तालिम	कृषिशाखा	३००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	२०८० देखि
१		किसानहरुलाइ जैविक विषादी बनाउने र प्रयोग गर्ने तालिम	कृषिशाखा	२००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	२०८० देखि
१		किसानहरुलाइ बालि विविधकरण बारे तालिम	कृषि शाखा	३००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष

२		प्राङ्गारिक खेती विस्तार	कृषि शाखा	५००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
२		फोहोर व्यवस्थापनका लागी विसर्जन केन्द्र स्थापना	गाउँपालिका	५००	गाउँपालिका	संघसंस्थाहरु	प्रत्येक वर्ष
			जम्मा	३१००			
कुल जम्मा वजेट				३८९५५०			

४.९.३ आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्री आंकलन : गढवा गाउँपालिकामा विपद् प्रतिकार्यको लागी आबश्यक श्रोत साधन नगन्य मात्रामा रहेको छ । गाउँपालिकाले अपुग साधन र सामाग्री हरुको व्यवस्था तत्काल गर्नुपर्ने देखिन्छ जुन क्लष्टर अनुसार तल उल्लेख गरीएको छ । यहा सामग्री हरु को मात्र आंकलन गरिएको छ ।

तालिका २० : प्रतिकार्यकालागी आवस्यक सामाग्री

क. स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय				कुल रकम रु. हजारमा	कैफियत
				गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी	मौज्दात स्थल		
१	समन्वय,खोज,उद्दार र सुचना तथा सञ्चार	लाइफ ज्याकेट (स्विमिङ)	२५				गाउँपालिका	२०००	मौज्दात वाहेकको आवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		क्याराविना	५						
		वन्जी	५						
		पुल्ली	३						
		एसेण्डर	४						
		डिसेव्डँर	५						
		क्लाइनिङ रोप	२						
		रवर ट्युव	१०						
		फायर वुट	१०						
		फायर सुट	५						
		लाइट	५						
		आगलागी नियन्त्रणमा प्रयोगहुने पानीको वोटल	५						
		लेदरको पंन्जा	१० जोर						
		हेल्मेट	२०						
		फायर संकलन काटा/फरुवा	३						
		स्विटर	५						
		वन्चरो	४						
		सावेल,वेल्चा	१०						
		पिक	१०						
		न्याक हु	५						
		प्लास्टिक वाल्टिन	१०						
		अल्मुनियम भऱ्याङ	२						
		रिभर क्रसिङ्ग रोप	३०						
		फायर एक्सटिङ्ग ग्विसर	५						
		हारनेस	२						
		ठुलो पाल	५						
		त्रिपाल	५०						
		गल,खन्ती	१०						
		स्ट्रेचर	१०						
		First Aid Box	१०						
		वाटर व्याग	१०						
		जम्प सुट	१०						
		एक्स हो	२						
		मास्क	१०						

		मेघाफोन	१						
		डोरी,रस्सि	५०० मी						
		व्याट्री(मेघाफोन)	३ थान						
		टेन्ट ,पाल,पाटपुर्जा	५						
		टेन्ट ,पाल,विमचोवा	३						
		म्याट्रेस	२०						
		हसिया	१०						
		छाता	१०						
		हेडल्याम्प	५						
		घन	५						
		कम्वल	५०						
		पि–फोर्म	१ वण्डल						
		प्लास्टिक सिट	१५						
		पोलिथिन डोरी	२००मी						
		एल.एम.टि. रोल	२						
		ग्याविन जालि	२००						
		रेनकोट	१०						
		फायर रोप ल्याडर	१						
		ड्रिलिङ मेसिन	२						
		ह्वीस्टल	५						
		वायर कटर	२						
		पिक एक्स	२						
		प्रे–वार	१						
		क्रोवार ५ फीट २० मि.मि	२						
		ह्याण्ड माइक	१०						
		काठ काट्ने मेसिन	२						
		सूचना संकलनका लागि आवश्यक पर्ने फाराम (जस्तै IRA,MIRA) छपाई गरेर राख्ने	१००० प्रति						
क्र.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय			मौज्दात स्थल	कुल रकम	कैफियत
				गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी			
२	खाद्य तथा कृषी क्षेत्र	आपतकालिन अवस्थाका लाीग अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने	१					५०००	मौज्दात वाहेककोआवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद

		तयारीखाना, चाउचाउ, बिस्कुट, चिउरा नमकिन आदी खरिद भण्डारण गरी राख्ने ।	१००० जना						,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		खाद्यान्न सामाग्रीहरु जस्तै दाल, चामल, नून, तेल, मरमसला खरिद र भण्डारण गरी राख्ने	१००० जना						
		पशुपक्षीका लागि चाहिने आहार, घाँसपात एवम् दाना परालको व्यवस्था	१०००० वटा						
		पशुपक्षीका लागि सरुवा तथा परजिवि नियन्त्रणका लागी आवस्यक औषधी खरिद गरी भण्डारन गर्ने	५००० वटा						
		पशु चौपायाका अस्थायी छाप्राका लागि चाहिने सामानहरु, काठ, खर, त्रिपाल आदी भण्डारण गरी राख्ने							
		पशुपक्षीका गोठ, खोर, टहरा, पुनर्निर्माण गर्न बाँस, डोरी, खर, प्लाष्टिक, पराल, त्रिपाल आदी को भण्डारण	१००००						
		बाँध, कूलो नहर को अस्थायी मर्मत का लागी (बास, बोरा, ढुङगा आदि को भण्डारण गर्ने	३००० मी						
		पोलिहाउस मर्मतकालागी सामाग्री भण्डारण	५० वटा						
		गाउँको कुल खेतियोग्य जग्गाको १० प्रतिशत लाइ पुग्ने मौसम अनुसारको बीउबीजन, मलखाद, औषधि, विषादी, अन्य बिउ विजन	१० प्रतिशत जमिनका लागी						

		खरिद तथा भव्डारनगर्ने							
क्र.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय			मौज्दात स्थल	कुल रकम	कैफियत
				गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी			
३	गैरखाद्य सामाग्री, आश्रयस्थल	आपतकालिन अवस्थाका गैरखाद्य सामाग्रीहरु भण्डार गर्न अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने	१					१५००	मौज्दात वाहेककोआवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरले व्यवस्था	२०० सेट						
		प्रभावितहरुलाइ भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान का दरले व्यवस्था	२०० सेट						
		प्रभावित परिवार का लागी कम्वल, म्याट को व्यवस्था	४०० थान						
		आश्रय स्थल निर्माण का लागी							
		टेन्ट	१० सेट						
		त्रिपाल,	१०० वटा,						
		वलियो डोरी	१०० मुठा						
क्र.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय			मौज्दात स्थल	कुल रकम	कैफियत
				गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी			
४	खानेपानी, सरसफाइ	आपतकालिन अवस्थामा खानेपानी	५००० लिटर					२०००	मौज्दात वाहेककोआव

	क्षेत्र	वितरणकोलागि तयारी पानी वोतल वा जारको पानी को व्यवस्था							स्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल, जस्ता वस्तु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	१०० लिटर						
		१००० लिटर क्षमताको पानी टंकी खरिद गरी भण्डारण गर्ने	५ वटा						
		फोहरमैला व्यवस्थापन का लागी ठुला कन्टेनर खरिद र भण्डारण	५ वटा						
		डस्टविनहरु खरिद गरी भण्डारण गर्ने	२०० वटा						
		हाईजिन किट खरिद गरि भण्डारण गर्ने	३०० सेट						
		अस्थायी शौचालय निमार्णका लागि आवश्यक सामाग्री टवाईलेट प्यान पलाष्टिक खरिद गरि भण्डारण गर्ने ।	३० वटा						
		चपी का लागी वाल्टिन,मग र व्रस भण्डारण गर्ने	१०० सेट						
		हर्पिक वा फिनेल भण्डारण गर्ने	३०० वोत्तल						
		भत्केका खानेपानी संरचना ममर्तका लागि ममर्तका लागि र पानी आपुर्तिकालागी पाइप र फिटिङ सामग्री भण्डारण गरी राख्ने	३००० मिटर						
क.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय			मौज्दात स्थल	कुल रकम	कैफियत
				गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी			

५	स्वास्थ्य र पोषण	अति आवश्यक तथा जिवन वचाउने औषधीहरु, प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरु स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बफर स्टक राख्ने	सवै स्वास्थ्य स.स्थामा					१०००	मौज्दात वाहेककोआवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		आपतकालिन अवस्थाका लागी सुत्केरी सामग्री,	३०० सेट						
		प्याड तथा आवस्यक परिवार नियोजनका साधन	५०० सेट						
		आपतकालीन अवस्थाको लागि एक वडा २ थानका दरले प्राथमिक उपचार बाकस को व्यवस्था गने	२० वटा						
		सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना विस्कुट, लिटो, आदी भण्डारण गर्ने दुधका लागी डेरि वा किसान संग समन्वय र संझौता गर्ने	५०० जना						
		आपतकालिन अवस्थाका लागी कम्तिमा १ स्वास्थ्य संस्था १ स्ट्रेचरका व्यवस्था र भण्डारण	१०						
		गर्भवती ,सुत्केरी आमा तथा २ वर्ष मुनिको वच्चालाइ ३ महिनालाइ पुग्ने UTRF,RUSF को मौज्दात राख्ने	३०० जना						
		अस्थायी उपचार केन्द्र स्थापनाका लागी आवस्यक सामाग्री	५स्थान						
क.	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक	रहेको निकाय			मौज्दात	कुल रकम	कैफियत

स			पर्ने संख्या	गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी	स्थल		
६	शिक्षा	प्रत्येक विद्यालयहरुमा १ वाकसका दरले प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	५० विद्यालय					२०००	मौज्दात वाहेकको आवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		प्रत्येक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामाग्रीहरु जस्तै २० सेट इसिडी किट, स्टुडेन्ट किट, १०० सेट किताव ,कापी, कलम, पेन्सिल इरेजरहरु पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने	५० विद्यालय						
		अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) का लागी आवस्यक पर्ने सामाग्री पोल, त्रिपाल टेन्ट कारपेट वोर्ड आदी खरिद गरि भण्डारण	१६ वटा						
		अस्थायी विद्यालय (Temporary Learning Center) मा छात्रछात्रा,अपांग मैत्री, खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्न सामाग्री	१६ वटा						
		त्रिपाल, गैटी, वेल्चा,कोदाली तसला टोकरी ,Heating Plate,Hexablade, आदि सामाग्री प्रत्येक विद्यालयमा भण्डारण गरी राख्ने	५० विद्यालय						
		विद्याालयहरुमा वर्षको २ पटक विद्यार्थी हरुलाइ कृतिम घटना अभ्यास र विपदको समयमा वच्ने उपाय वारे तालिम दिने	५० विद्यालय						

क.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक पर्ने संख्या	रहेको निकाय			मौज्दात स्थल	कुल रकम	कैफियत
७	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा	आपतकालका लागी गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा को भण्डारण वा व्यवस्थापन	१०० जना	गाउँपालिका	इलाका प्रशासन कार्यालय	नेपाल प्रहरी		१०००	मौज्दात वाहेककोआवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलव्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्फौता गर्ने
		अपांगता भएका व्यक्तिहरुकालागी सहायक सामाग्री खरिद तथा भण्डारणव वा सहयोगको सुनिश्चितता	५० जना						
		डिग्निटी किट (महिलाको लागी)	२००						
		किशोरी किट(किशोरीको लागी)	३००						
		Female Friendly space set	३						
		RH kit (0-12 Items)	५००						

परिच्छेद ५ : लागत अनुमान तथा श्रोत ब्यवस्थापन,समन्वय,अनुगमन,समिक्षा :

५.१ लागत अनुमान :

यस गढवा गाउँपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना योजना अनुसार क्षेत्रगत योजना तथा कार्यक्रम का लागी कुल वजेट **३८ करोड ९५ लाख ५० हजार** अनुमान गरिएको छ । त्यसैगरी पुर्व तयारी र प्रतिकार्यकालागी आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्री प्रवन्धकालागी थप **१ करोड** अनुमान गरिएको छ । विगत को वर्षहरुमा गाउँपालिकाले यस क्षेत्रमा गरेको लगानी र हालको प्रतिवद्धता अनुरुप अपुग हुने श्रोत रकमको परिचालनका लागि देहाय अनुसारको रणनीति अख्तियार गरिने छ ।

- आन्तरिक आयस्रोतको दायराको खोजी र वृद्धि गर्ने विकास साझेदारसंग समन्वय गर्ने
- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वय गर्ने
- निजी तथा सार्वजनिक साझेदारी एवं सहकार्य गर्ने
- जनसहभागिता वृद्धि गर्ने
- वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणका लागि पारदर्शिता तथा सुशासन संबन्धी व्यवस्थाहरु कार्यान्वयनका लागि विशेष श्रोत साधनको परिचालन गर्ने ।

५.२ समन्वय र सहकार्य :

गढवा गाउँपालिकाले विपद पुर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना को कार्यान्वयन गर्नका लागी गाउँ क्षेत्रमा रहेका निकाय, संघसंस्था तथा अन्य साझेदारहरु संग समन्वय र सहकार्य गरी उनिहरुको श्रोत र साधनलाइ पनि परिचालन गर्नेछ । यसका अतिरिक्त प्रकोपबाट हुन सक्ने सम्भावित विपद्को सामना गर्न गाउँपालिकाले जिल्लामा रहेका निकायहरु संघ र प्रदेश सरकार तथा त्यस अन्तरगतका कार्यालयहरु संग पनि समन्वय र सहकार्य गर्नेछ । यसका साथै देहाय बमोजिमका संरचना संग विशेष समन्वय गरिने छ ।

- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- लुम्विनी प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद
- लुम्विनी विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- दाङ जिल्ला विपद् व्यिस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यस्तो समन्वय र सहकार्य विपद पुर्वतयारी , विपद प्रतिकार्य तथा पुर्नलाभ सम्म हुनेछ ।

५.३ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण :

गढवा गाउँपालिकाले विपद् पुर्वतयारी र प्रतिकार्य का लागी गरिने क्षेत्रगत त्रियाकलापहरुमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको सवाललाई प्राथमिकता दिने छ । यसकालागी निम्न कार्यहरु गर्ने छ ।

- विपद को समयमा हुन सक्ने, हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार हुन नदिन सुरक्षा संयन्त्र निर्माण र परिचालन
- विपद को समयमा हुन सक्ने, हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार हुन नदिन नियमित अनुगमन

- हिंसा, भेदभाव तथा दुर्व्यवहार का घटना घटिहालेमा पिडितलाइ कानूनी सहयोग तथा उपचार र दोषीमाथी कारवाही
- बालबालिका, महिला, अपांगता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिकहरु लाई सुरक्षित आश्रय स्थल (वालमैत्री,महिलामैत्री,अपांगतामैत्री तथा जेष्ठनागरिकमैत्री)आश्रयस्थल निर्माण ।
- मानसिक आघात (trauma) तथा मनोवैज्ञानिक असर परेका वालवालिका, किशोर,किशोरी,गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक मनोविमर्श प्रदान
- वालबालिका, महिला, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाका लागि खानपान,ओषधिउपचार, बिशेष सामग्रीको व्यवस्था

५.४ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन,अद्यावधिक र सिकाइ :

यस योजनाको अनुगमन गाउँपालिकाद्वारा संचालित योजना तथा कार्यक्रम को अनुगमन मुल्यांकन र पुनरावलोकन गर्दा संगै संगै हुनेछ । अनुगमन, मुल्याङ्कनकोलागि प्रतिवेदन योजनामा भएका क्रियाकलापहरुको प्रगतीको विवरण पनि उल्लेख गरिने छ । यस योजना कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन अर्ध-वार्षिक रूपमा तयारी र प्रगतीको समिक्षा गरी आगामी ६ महिनाको कार्य योजना तयार गरिनेछ । यस योजनाको प्रत्येक वर्ष पुनरावलोकन गरिनेछ भने प्रत्यके ५ वर्षमा अद्यावधिक गरिनेछ ।

- यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणका लागि गाउँपालिका को अनुगमन समिति आफै, सम्बन्धित वडा कार्यालय साथै आवश्यकता अनुसार अलग्गै अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको गठन गरिने छ
- गाउँपालिकाले आफ्नो वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा यस उत्थालशील योजना कार्यान्वयनको समेत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने छ ।
- गाउँपालिकाको अनुगमन समितिले जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रभावकारिता समेत मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसागाउँपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र गाउँपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।
- यस योजना कार्यान्वयन गर्ने संघ संस्थाहरूले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन आफ्नो सम्बन्धित कार्यालयका साथै गाउँपालिकामा बुझाउने छन् । अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि तय गरिएका सूचक बमोजिम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ ।

यसरी प्रतिवेदन ले औंल्याएका सिकाइ का आधारहरु योजनाको समिक्षा र अद्यावधिक गर्ने कार्यमा सहयोगी हुनेछन ।

अनुसुचीहरु

अनुसुची १ : जोखिम नक्साङकन

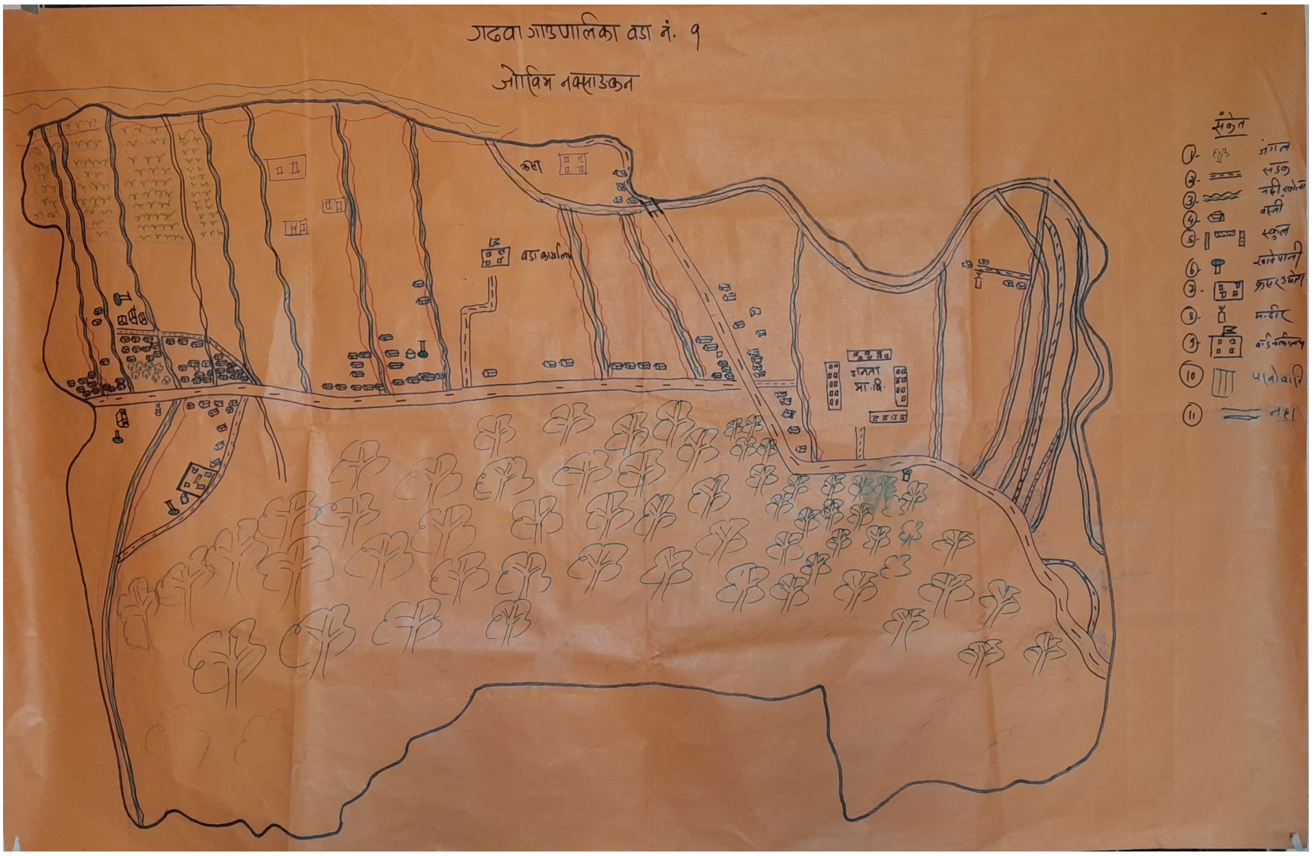

वडा नं १ को जोखिम नक्सा

वडा नं २ को जोखिम नक्सा

वडा नं. ३ को जोखिम नक्सा

वडा नं ४ को जाखिम नक्सा

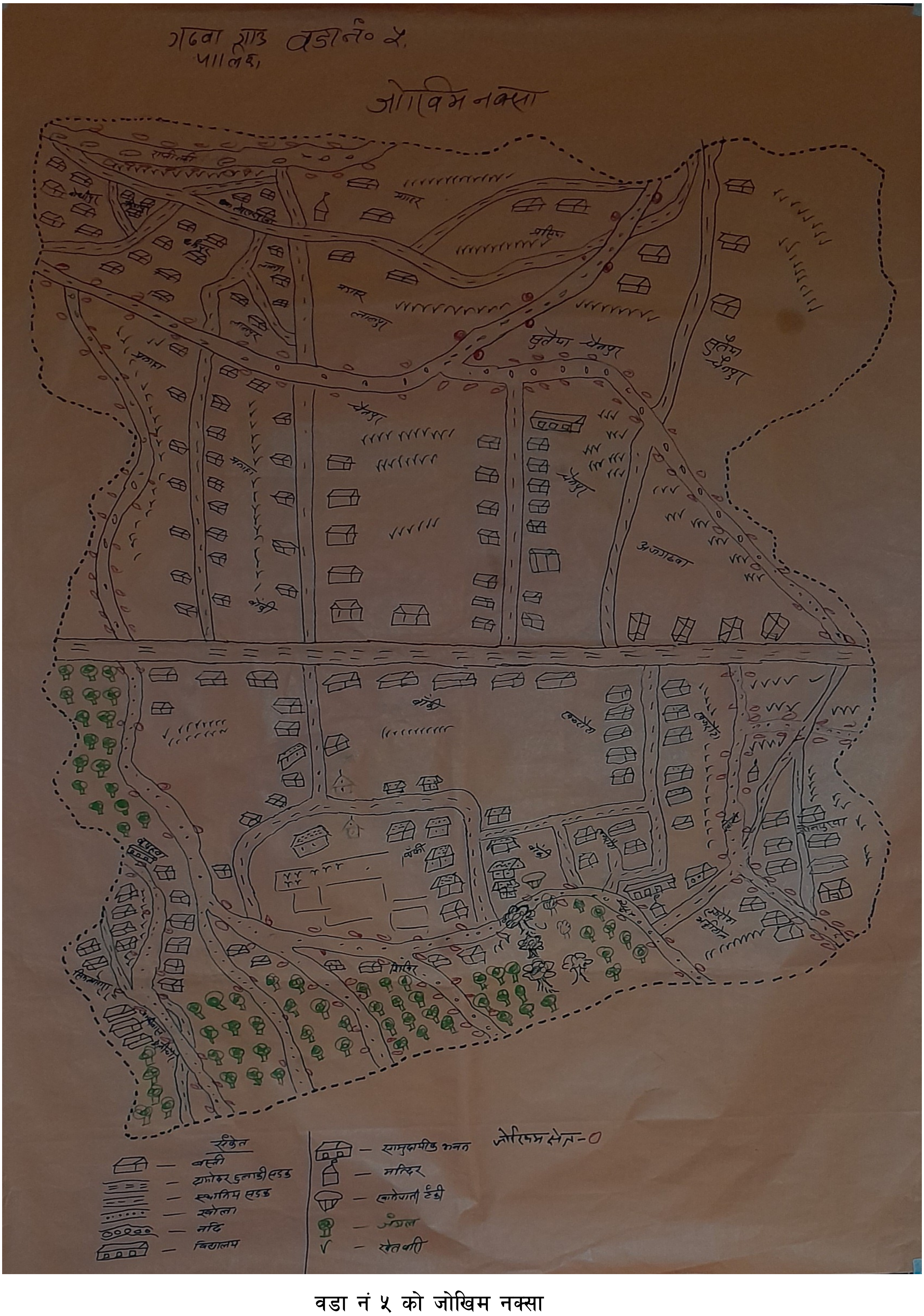

वडा नं ५ को जोखिम नक्सा

वडा नं ६ को जोखिम नक्सा

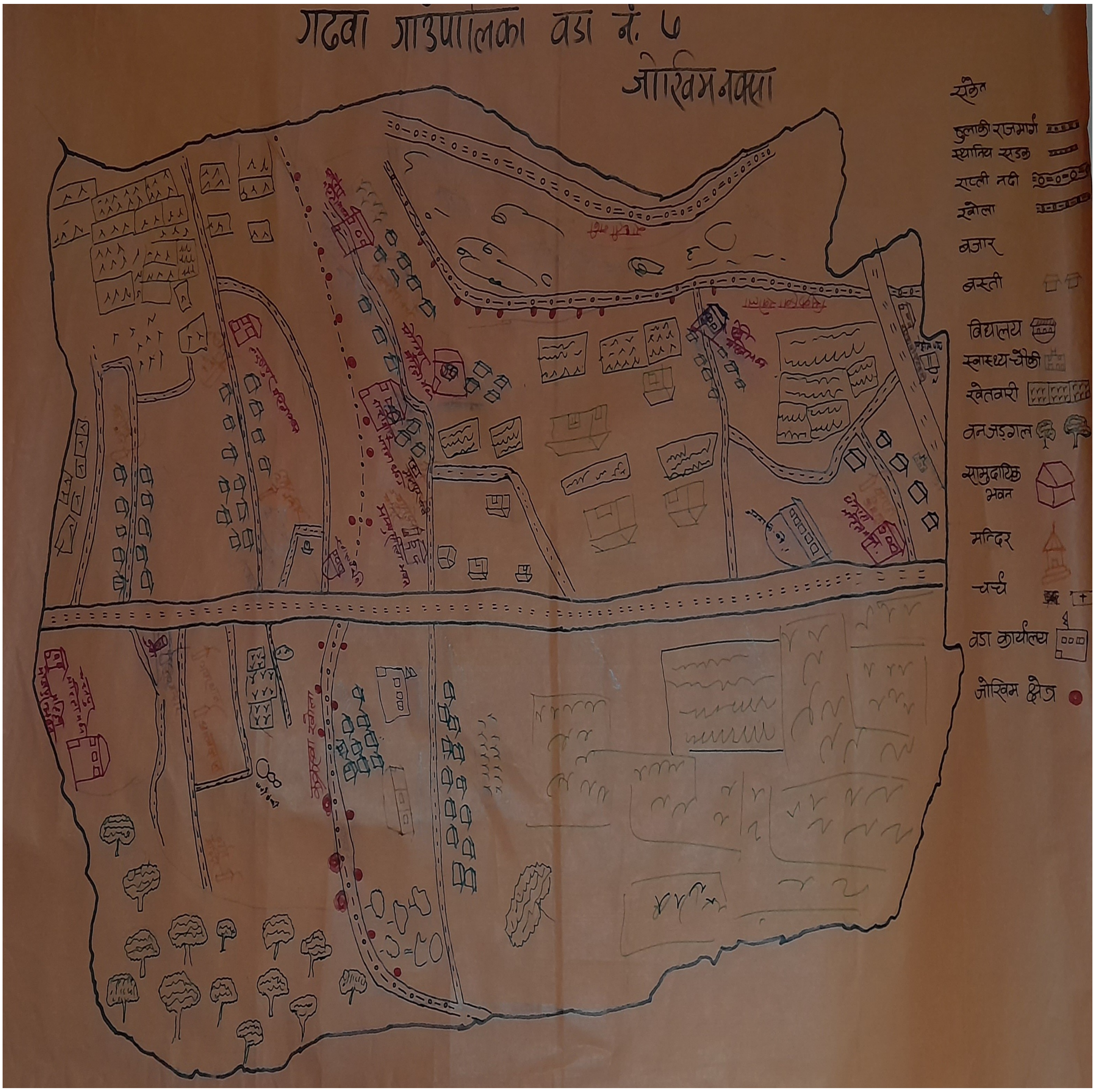

वडा नं. ७ को जोखिम नक्सा

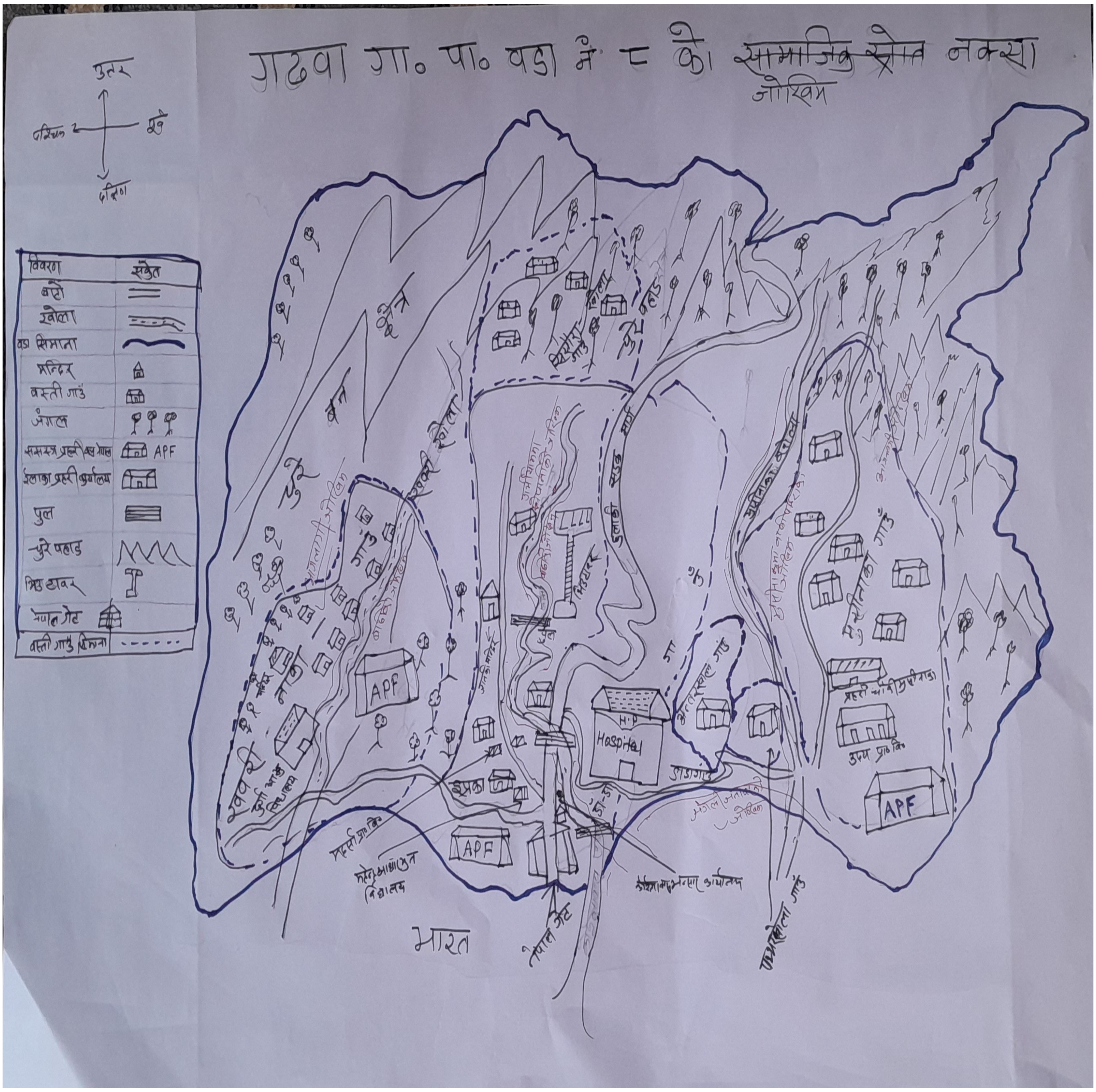

वडा नं. ८ को जोखिम नक्सा

अनुसुची २ : बालबालिकाले तयार गरेको जोखिम नक्सा

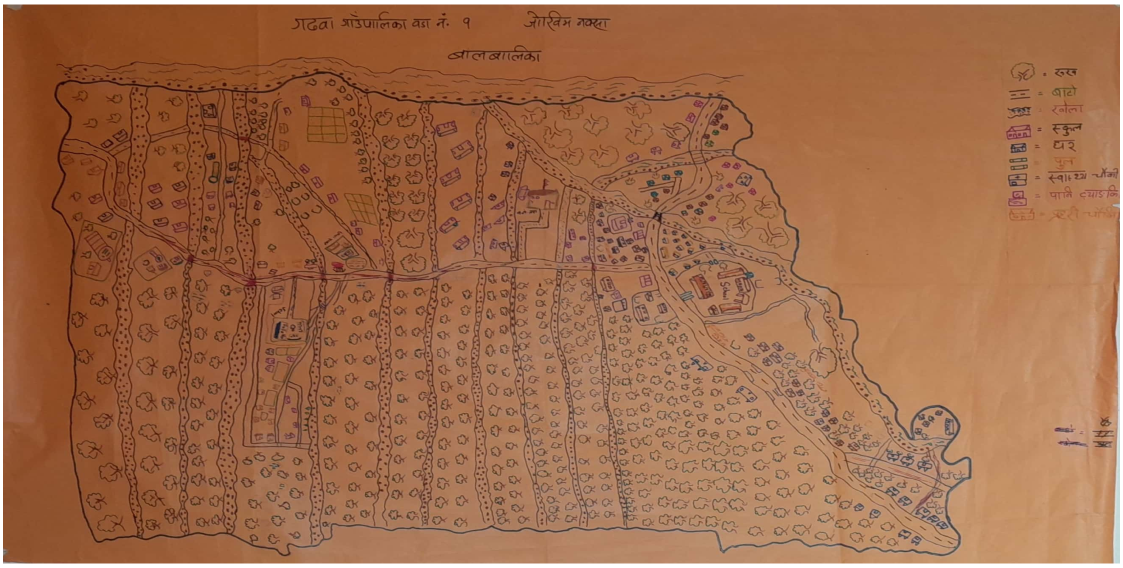

वडा नं. १

वडा नं. ३

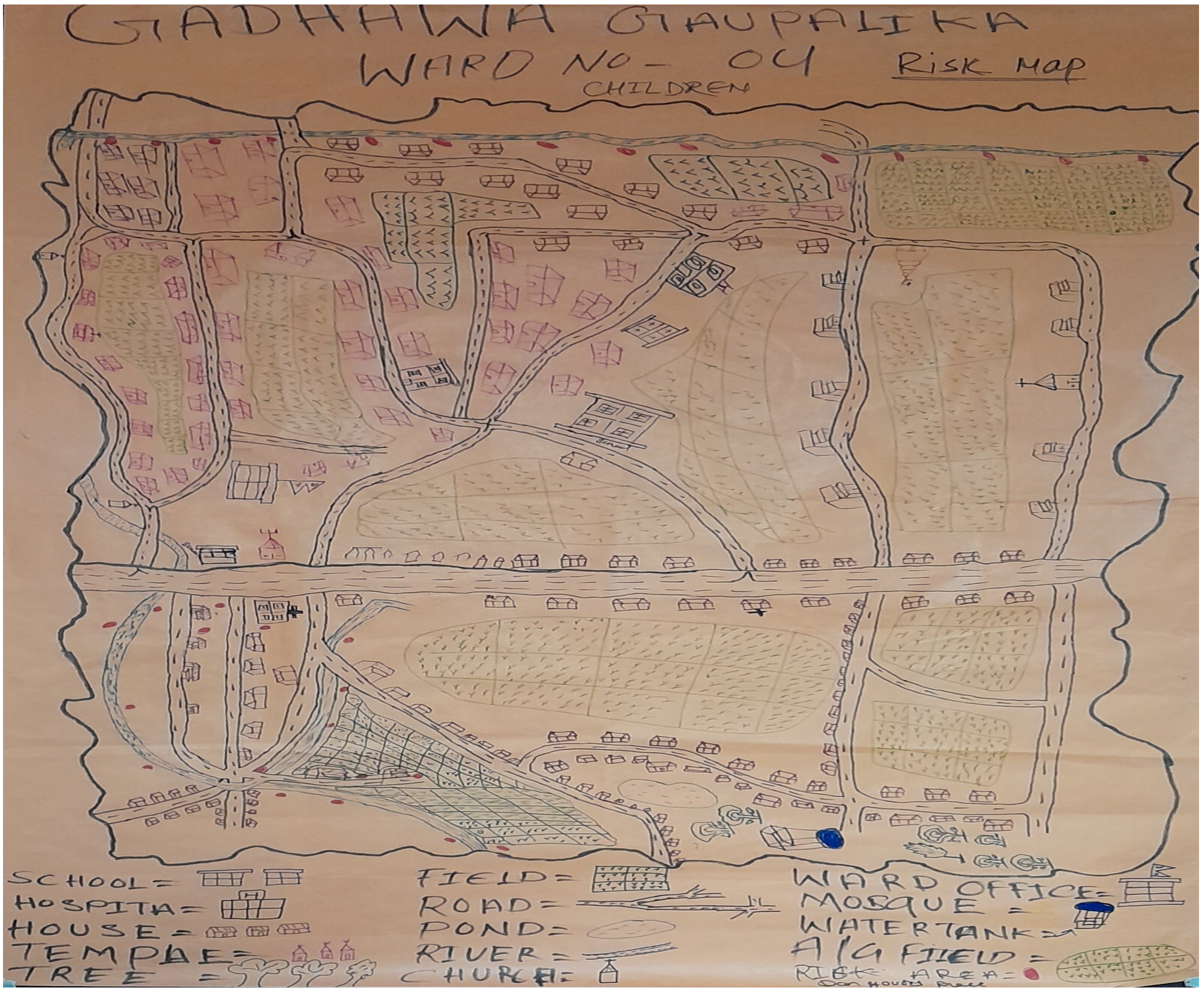
GADHAWA GAUPALIKA
WARD NO- 04
CHILDREN
Risk Map
SCHOOL =
HOSPITAL =
HOUSE =
TEMPLE =
TREE =
FIELD =
ROAD =
POND =
RIVER =
CHURCH =
WARD OFFICE =
MOSQUE =
WATER TANK =
A/G FIELD =
RISK AREA =

वडा नं. ४

गढवा गाउँपालिका वडा नं.५
जोखिम नक्सा
बालबालिका

वडा नं.५

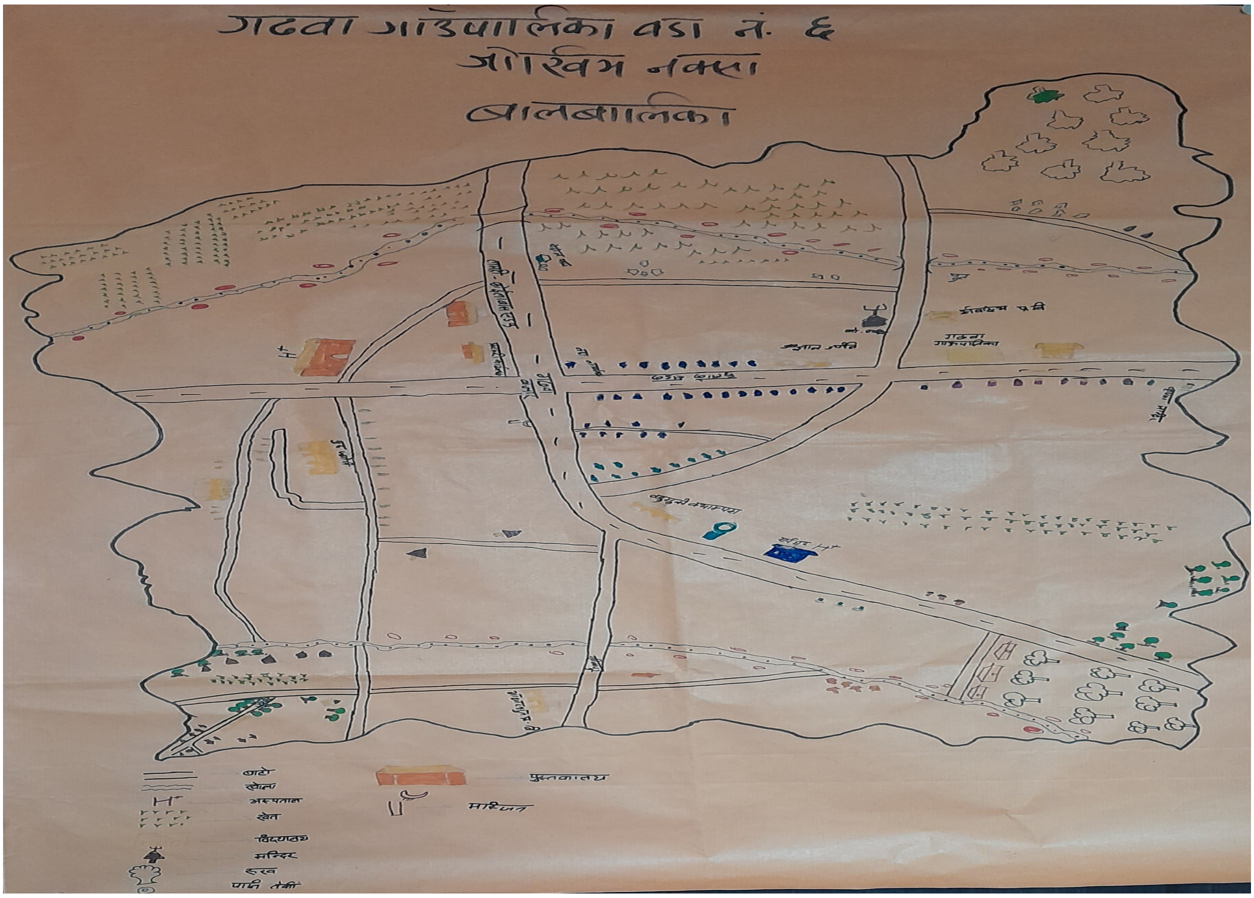

वडा नं. ६

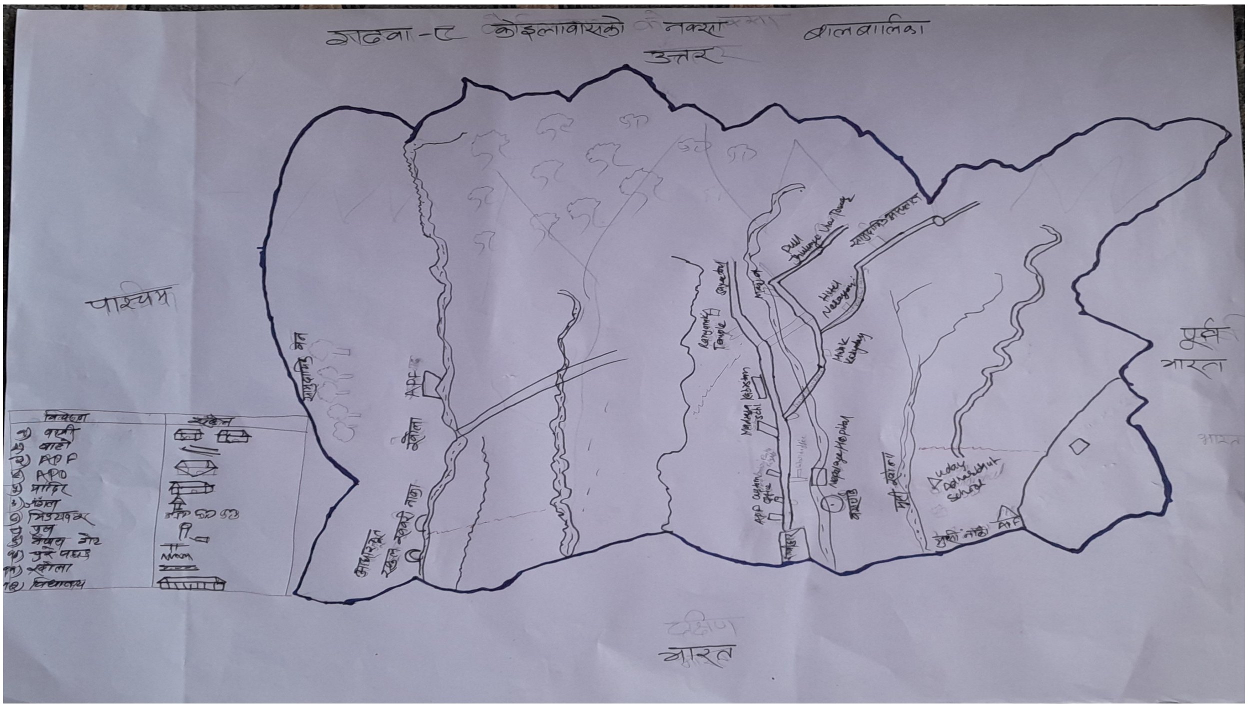

वडा नं. ८

अनुसूची ३. प्रकोपको आधारमा वडागत जोखिमको सुचना संकलन

वडा नं.	सम्भावित प्रकोप	समुदाय	जोखिममा पर्न सक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्न सक्ने जनसंख्या	जोखिममा पर्न सक्ने जमिन	जोखिममा पर्न सक्ने वालवालिका	जोखिममा पर्न सक्ने विद्यालय	वालवालिकालाइ विद्यालय जादा आउदा हुने जोखिम	जोखिममा पर्न सक्ने स्वास्थ्य चौकी	जोखिममा पर्न सक्ने खानेपानी संरचना	जोखिममा पर्न सक्ने व्यावसाय	जोखिममा पर्न सक्ने सिंचाई संरचना
१	भुकम्प	वडाभरी	३००	१५००	-	६००	४ वटा विद्यालय	विद्यालय वन्द	१ वटा	३ वटा	-	२ वटा कुलो
२		वडाभरी	२००	१०००	-	४००	३ वटा विद्यालय	विद्यालय बन्द भइ शैक्षिक क्षति	-	३ वटा ओभरहेड ट्याङकी,५०० मी. पाइप १ वटा RVT	३ वटा कुखुरा तथा बङ्गुर फर्म र गाइ गोठ	३ वटा सिंचाइ कुलोमा क्षति
३		वडाभरी	२५०	१२५०	-	५००	४ वटा	विद्यालय बन्द हुने	-	२ वटा	६ वटा	-

४		वडाभरी	२६०	१३००	-	५२०	२ वटा मदरसा ३ वटा बोर्डिङ स्कुल १ वटा मा.वि.	विद्यालय बन्द	-	१ वटा आयोजना	५०वटा कुखुरा फर्म १ वटा भैसी फर्म	१ वटा सिंचाइ कुलो
५		वडाभरी	३००	१५००	-	६००	१ वटा	विद्यालय बन्दहुने,च्यापिने,चोटपटक लाग्ने,मृत्यु हुनसक्ने	-	१ वटा	१० वटा पसल	-
६		वडाभरी	४००	२०००	-	८००	४ वटा	विद्यालय बन्द हुने	-	२ वटा खा.पा. आयोजना	१० वटा पसल	-
७		वडाभरी	१९०	९५०	-	३८०	२ वटा विद्यालय	पढाइ बन्द	-	-	१० वटा व्यावसाय	-
८		वडाभरी	१८०	९००	१ विघा	४५०	४ वटा	पढाइ बन्द	-	२ वटा	१२ वटा पसल	३ वटा कुलो

१	बाढी	चिपापानी,रङ्सिङ,जुरौनी,कालाकाटे,धद्रे,टहडा,मलमला,वनघुस्री,वडहरा,पत्रिङ्गा, जेठानगाउ	२००	१०००	५ विघा	४००	-	-	-	३०० मी. पाइप	-	१ वटा बड्कापथ र ३ वटा अन्य कुला
२		पचाहा, महदेवा, कोठरी, बघमरुवा,चिमचिमे,भवरीसाल,घुस्रा	३००	१५००	२० विघा	४००	२ वटा विद्यालय	खोला तर्न नसक्ने,खोलाले बगाउन सक्ने	१ वटा	२ वटा खानेपानी आयोजनामा क्षति र ३५० मी. पाइप नोक्सान,३ वटा मुहानमा क्षति	२० वटा व्यावसाय	२ वटा सिंचाइ कुलोमा क्षति
३		धैरेनी,रतनपुर,गोवरडिहा,खैरेनी,माधापुर,सुपैला,खैरा,भैसकुटी	१००	५००	२० विघा	१००	१ वटा सरस्वती मा.वि.	बाढीको कारण खोला तरेर विद्यालय जान नसक्ने	१ वटा आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१ वटा RVT,३०० मी. पाइप बगाउने	४० वटा तरकारी खेती	सुपैला खोलाको ४ गाउँको बाँध र ४ गाउँका सिंचाइ कुलो भत्कने
४		खडकपूर,पर्सेनी,पर्सा,परस	३००	१५००	१२५विघा	६००	-	सुपैला खोलाले	-	६०० मी.	४ वटा किराना	१ वटा मुल

		पूर,कट्यानगाउँ,अजगढवा,हडैया (राप्ती नदीसुपैला,दङ्ली,भालुधोद्रे,जन्द्रेल,हडैया खोला)					बगाउन सक्ने		पाइप	पसल,५० पशु चौपाया, ८ वटा कुखुरा फर्म	कुलो, ५ वटा शाखा कुलो
५		भगहर, पर्सिया,सुतैया,चैनपूर,लालपूर, लोखरपूर,धरमपूर,बोधिपूर,मगहर,धरमपुर,खजरौटा, सोनपुरुवा तकियापुर,बाकि(राप्ती नदी,सिक्रहवा,भलदोन्द्रा,भेडे खोला)	६००	३०००	१० विघा	१२००	१ वटा चैनपुर मा.वि.	खोलाले बगाउन सक्ने	-	१ वटा आयोजना,१०० मी.पाइप	-४ विघाको तरकारी खेती - ३ वटा कुखुरा फर्म	६ वटा सिंचाइ कुलो
६		मनिकापुर,हासीपुर,बालापु	२०	१००	१००	४०	-	कक्रहवा र खबरी खोलाले	-	१ वटा आयोजनाको	-	-

		र,रामपुर, (कक्रहवा खोला)			विघा			छेक्ने		मुल र ६० मी.मुल पाइप		
७		सेमरी,मोतिपुर,कान्छीगाउँ,झारवैरा,भोजपुर,लक्षिनपुर,चन्दनपुर, मानपुर	१७००	८५००	२५० विघा	१३०	२ वटा विद्यालय	विद्यालय आउन जान नसक्ने	१ वटा	-	१ वटा कुखुरा फर्म	८ वटा कुलो
८		कोइलाबास, खवरी नाका,मुसी नाका,घङ्रौल नाका	२८	१५०	४ विघा	६०जना	-	-	-	१ वटा	-	२ वटा कुलो
१	आगलागी	वडाभरी	२०	१००	-	४०	-	कितावकापी जल्ने	-	खानेपानी पाइप ५० मी.	-	-
२												
३		सुपैला,धैरेनी,भैसकुटी,जंगलकुटी	१५	७५	-	३०	-	आगोले जल्ने,हितावकापी जल्ने	-	-	४ वटा विभिन्न व्यावसाय	-

४		वडाभरी	१०	५०	-	२०	-	किताव कापी जल्ने	-	-	२ वटा पसल,२ वटा कुखुरा फर्म	-
५		वडाभरी	२०	१००	-	४०	-	आगोमा जल्ने,किताव कापी जल्ने	-	-	४ वटा पसल	-
६		मनिकापुर, रामपुर ,खवरी लगायत	२२	११०	-	४४	-	किताव कापी जल्न सक्ने	-	१०० मी. पाइप जल्ने	५ वटा	-
७		वडाभरी	५	२५	-	१०	-	आगोले पोल्ने	-	-	-	-
८		वडाभरी	३०	१५०	-	७५	-	-	-	२५० मी. पाइप जल्ने	२ वटा	-
१	हावाहुरी	वडाभरी	२०	१००	-	४०	३ वटा	चोटपटक लाग्ने	-	-	-	-
२		महदेवा,पचाहा,घुस्रा	३०	१५०	-	४०	३ वटा विद्यालय	चोटपटक लाग्ने	-	-	२० वटा प्लास्टिक टनेल र तरकारी बालीमा	-

											नोक्सान,	
३		गोवरडिहा,रतनपुर,सुपैला	३०	१५०	-	६०	सरस्वती मा.वि.,रात्री आदर्श,,सरस्वती प्रा.वि.,रतननाथ प्रा.वि. गरी ४ वटा	चोटपटक लाग्ने	-	)	२ वटा केरा खेती	-
४		वडाभरी	४०	२००	-	८०	१ वटा मदरसा १ वटा प्रा.वि.	चोटपटक लाग्ने ,काट्ने	-	-	१० वटा प्लास्टिक टनेल र फलफुल खेतिमा नोक्सान	-
५		वडाभरी	४०	२००	-	८०	३ वटा विद्यालय	च्यापिने,चोटपटक लाग्ने	-	-	-२ वटा कुखुरा फर्म -१० वटा प्लास्टिक टनेल	वडाभरी

६		वडाभरी	४०	२००	-	८०	-	-	-	-	-	-
७		वडाभरी	१०	५०	-	२०	सरस्वति आ.वि.	चोटपटक लाग्ने	-	-	२० वटा तरकारी खेतिको प्लास्टिक टनेल	-
८		डाडागाउँ,मुसीनाका	७	३८	-	१७	-	-	-	-	-	-
१	महामारी	वडाभरी	७०	३५०	-	१४०	-	संक्रमित हुने	-	-	-	-
२		वडाभरी	३००	१५००	-	५००	-	संक्रमित हुने	-	-	-	-
३												
४		वडाभरी	६०	३००	-	१२०	-	संक्रमित हुने	-	मुहान दुषित	-	-
५		वडाभरी	१५०	७५०	-	३००	-	संक्रमित हुने	-	-	-	-
६		वडाभरी	२०	१००	-	४०	-	संक्रमित हुने	-	-	-	-
७		वडाभरी	१००	५००	-	२००	-	संक्रमितहुने	-	-	-	-
८		वडाभरी	६०	३००	-	१५०	-	-	-	-	-	-
१	सर्पदंश	वडाभरी	५	२५	-	१०	-	सर्पले टोक्ने	-	-	-	-
२		वडाभरी	२०	१००	-	४०	-	-	-	-	-	-

३		वडाभरी	१०	५०	-	२०	-	-	-	-	-	-
४		वडाभरी	४	२०	-	८	-	सर्पले टोक्ने	-	-	-	-
५		वडाभरी	२०	१००	-	४०	-	-	-	-	-	-
६		वडाभरी	७०	३५०	-	१४५	-	-	-	-	-	-
७												
८												
१	तुसारो (पाला)											
२		वडाभरी	४००	२०००	-	-	-	-	-	-	२०० विघा जमिनको अन्न,तरकारी,फलपुल नास	
३		वडाभरी	२००	१०००	-	४००	-	-	-	-	३०० क्वि. अन्न र तरकारीमा नोक्सान	-
४		वडाभरी	-	-	-	-	-	-	-	-	गहु,तोरी,आलु टमाटर खेतीमा नोक्सान	

५												
६		वडाभरी	१००	५००	-	२००	-	-	-	-	गहु,तोरी,आलु टमाटर खेतीमा नोक्सान	-
७		वडाभरी	१००	-	-	-	-	-	-	-	३० विघा जमिनको अन्न,तरकारी नोक्सान	
८												
१		कालाकाटे,मलमला,चिसापानी,बनघुस्री,रङ्सिङ	३००	१५००	-	६००	-	वन्यजन्तुले तर्साउने,आक्रमण गर्न सक्ने	-	-	अन्नवालीमा नोक्सान गर्ने	
२												
३	**वन्यजन्तु**											
४		अजगढवा,घुसुकपुरुवा,मगरौटा,हडैया,बुटेनी,नयाँवस्त,रामनगर	३००	१५००	-	६००	-	आक्रमण गर्न सक्ने	-	-	मकै,गहुँ,धान,आलु,तरकारी बालिमा नोक्सान	

											पुऱ्याउने	
५												
६												
७		विजयपुर,शान्तपुर,लक्षिनपुर,चन्दनपूर,मकनवा	१५०	७५०	-	३००	-	-	-	-	१०० विघा जमिनको अन्नबालीमा नोक्सानी	-
८		डाडागाउँ,खवरीनाका,मुसीनाका,घङ्रौल नाका,पथ्थर खोला,अन्तर खाल,सिसौरा	९०	४८०	-	-	-	-	-	-	३ विघा जमिनको अन्नबालीमा नोक्सान	-
१		राजमार्गको सडक क्षेत्र	-	-	सडक	-	-	-	-	-	-	-
२	पहिरो	चिमचिमे,गाग्रे,घोप्टे	१०	५०	२ विघा	२०	-	-	१ वटा	२०० मी.पाइप नोक्सान	-	२ वटा सिंचाइ कुलो
३		सुपैला,भेसी कुटी	८	४०	१ विघा	१२	-	-	-	५०मी.पाइप	-	२ वटा सिंचाइ कुलो

										नोक्सान		
४												
५												
६		खवरी जाने बाटो	-	-	सडक	-	-	-	-	-	-	-
७												
८		डाडागाउँ,अन्तरे खाल,पासी टोल	४	२०	३ कठ्ठा	१०	-	-	-	१ वटा ट्यांकि,२०० मी.पाइप	-	२ वटा कुलो
१	**सडक दुर्घटना/नदीमा डुब्ने/रुखबाट लड्ने**	वडाको सडक क्षेत्र	३	१५	-	६	-	सडक पारगर्न	-	-	-	-
		नदीमा डुब्ने	वडाभरी	२	१०	-	४	-	-	-	-	-
२												
३		वडाभरी	५	२५	-	-	१०	-	-	-	-	-
४												
१												
२												

३												
१												
२		वडाभरी	४००	२०००	-	-	-	-	-	-	१५० विघाको अन्न,तरकारी, फलफुल नास	-
३												
४	रोगकिरा	वडाभरी	१००	५००	-	२००	-	-	-	-	अन्न ,तरकारी वाली नास गर्ने	
५												
६												
७												
८												
१	असिना											

२												
३												
४												
५												
६												
७												
८												
१												
२												
३												
४												
५	चट्याङ्	वडाभरी	१०	५०	-	२०	-	-	-	-	२० वटा पशु चौपाया मर्ने	-
६												
७		वडाभरी	५	२५	-	१०	-	-	-	-	-	-
८												

१	**रुखबाट लड्ने**	जंगल क्षेत्र	२	१०	-	४	-	-	-	-	-	-
२		चिमचिमे, पचाहा	२०	१००	-	-	-	-	-	-	-	-
३		भैसकुटी,सुपैला,धैरेनी,माधापुर	५	२५	-	-	-	-	-	-	-	-
४												
५												
६												
७												
८												
७	**खडेरी**	मोतिपुर,झारवैरा,सेमरी, कान्छि गाउँ	१२०	-	-	-	-	-	-	-	५० विघाको अन्नबाली नोक्सान	-
१												

अनुसुची ४ : स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति

गढवा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

गढवा, देउखुरी ,लुम्विनीप्रदेश नेपाल

क्र.सं.	पदाधिकारीको नाम थर	पद	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	यम नारायण शर्मा पोखेल	संयोजक	९८४०३७०१८८	गाउँपालिका अध्यक्ष
२	शारदा कुमारी चौधरी	सदस्य	९८४७८४८३०२	गाउँपालिका उपाध्यक्ष
३	अम्मर राज शर्मा	सदस्य	९८५७८४२२५२	प्रमुख प्र.अधिकृत
४		सदस्य		वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति संयोजक
५		सदस्य		आर्थिक विकास समिति संयोजक
६		सदस्य		सामाजिक विकास समिति संयोजक
७		सदस्य		पुर्वाधार विकास समिति संयोजक
८		सदस्य		संस्थागत विकास तथा शुसासन समिति संयोजक
९		सदस्य		सामाजिक शाखा प्रमुख
१०		सदस्य		पुर्वाधार शाखा
११				
१२				
१३				
१४	श्री शेषमणि पौडेल	सदस्य सचिव	९८४७८३९३२२	विपद शाखा, प्रमुख
१५				
१६				
१७				

अनुसुची ५ : निकायगत स्रोत सामाग्री

गोष्ठीमा सहभागी विवरण

फोटोहरु

वडा स्तरिय जोखिम नक्साङ्कनमा सम्वोधन गर्दै वडा नं ६ का अध्यक्ष

वडा स्तरमा जोखिम नक्साङ्कन गर्दै सहभागीहरु

अन्तिम कार्यशालामा सहजिकरण गर्दै सहजकर्ता विकिरण गौतम

योजना तर्जुमा गोष्ठिमा समुह कार्य

गाउँपालिकाको विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा गोष्ठि मा मन्तव्य राख्दै गाउँपालिका अध्यक्ष